

Prövning av vindkraft

En utvärdering av de lagändringar som i enlighet med proposition *Prövning av vindkraft* infördes den 1 augusti 2009

John Hallbeck

Examensarbete 2011
Institutionen för teknik och samhälle
Miljö- och energisystem
Lunds tekniska högskola

LUNDS UNIVERSITET

Lunds Tekniska Högskola

Prövning av vindkraft

En utvärdering av de lagändringar som i enlighet
med proposition *Prövning av vindkraft*
infördes den 1 augusti 2009

John Hallbeck

Examensarbete

Januari 2011

Dokumentutgivare, Dokumentet kan erhållas från LUNDS TEKNISKA HÖGSKOLA vid Lunds universitet Institutionen för teknik och samhälle Miljö- och energisystem Box 118 221 00 Lund Telefon: 046-222 00 00 Telefax: 046-222 86 44	Dokumentnamn
	Examensarbete
	Utgivningsdatum
	Januari 2011
	Författare
	John Hallbeck

Dokumenttitel och undertitel

Prövning av vindkraft - En utvärdering av de lagändringar som i enlighet med proposition *Prövning av vindkraft* infördes den 1 augusti 2009

Sammandrag

Den 1 augusti 2009 infördes ett antal lagändringar som syftade till att underlätta för utbyggnaden av vindkraft i Sverige. För att få lov att bygga vindkraft kunde det före lagändringarna krävas både tillstånd enligt miljöbalken och bygglov enligt plan- och bygglagen för ett och samma projekt. En vindkraftsetablering kunde alltså bli föremål för s.k. dubbelprövning, och lagändringarna syftade till att prövning av vindkraft skulle förenklas och snabbas upp utan att rättssäkerheten skulle åsidosättas. Det förslag till förändring som arbetades fram innebar bl.a. att dubbelprövningen skulle tas bort genom att vindkraftsprojekt som var tillståndspliktiga enligt miljöbalken inte längre skulle behöva bygglov. Flera kommuner uttryckte oro över att förslaget skulle innebära ett minskat kommunalt inflytande, och för att säkerställa att kommunerna skulle behålla sitt inflytande föreslog regeringen att det även skulle införas en bestämmelse om att tillstånd för en vindkraftsanläggning endast får ges ifall kommunen inom vilken denna avses uppföras har tillstyrkt det. Även bestämmelsen om krav på kommunens tillstyrkande infördes den 1 augusti 2009.

Bestämmelsen om kommunens tillstyrkan är utformad på ett sätt som medför att kommunen inte behöver motivera varför denne väljer att inte tillstyrka ett vindkraftsprojekt och kommunens beslut går inte att överklaga. Bestämmelsen medför således att kommunen i praktiken har vetorätt vid vindkraftsetableringar.

Av debatten i media framgår att de nya bestämmelserna möjligtvis har medfört att kommuner börjat begära pengar av vindkraftsprojektörer för att tillstyrka, och dessutom att tillståndsprocessen nu möjligtvis tar längre tid än förut. Med anledning av detta, samt av att vi i Sverige står inför en omfattande utbyggnad av vindkraften, kan det anses angeläget att utvärdera vad lagändringarna egentligen innebär och vad de har gett för effekter.

Syftet med studien var att utreda och kritiskt granska vad lagändringarna har kommit att innebära för vindkraftsprojektörer, kommuner och länsstyrelser samt att undersöka hur de nya bestämmelserna påverkar själva tillståndsprocessen. I detta syfte intervjuades kommuner, länsstyrelser och vindkraftsprojektörer. Studien visar bl.a. på att syftet med lagändringarna inte har uppfyllts, det kommunala vetot ger upphov till bieffekter som motverkar de positiva effekterna av lagändringarna, vissa kommuner ställer krav på ekonomisk kompensation för att tillstyrka samt att de nya bestämmelserna inte tycks främja en snabb och omfattande utbyggnad av vindkraft. Studien visar dessutom på att lagändringarna har medfört att vindkraftsprojektörer nuförtiden tar kontakt med kommunen i ett tidigare skede samt har mer kontakt med kommunen i samband med prövning av vindkraft. Studien visar även på att lagändringarna har lett till att det interna arbetet inom kommunen har förändrats.

Nyckelord

Vindkraft, tillstånd, prövning, kommun, veto, tillstyrkan

Sidomfång	Språk	ISRN
90	Svenska Sammandrag på engelska	LUTFD2/TFEM--10/5043--SE + (1-90)

Organisation, The document can be obtained through LUND UNIVERSITY Department of Technology and Society Environmental and Energy Systems Studies Box 118 SE - 221 00 Lund, Sweden Telephone: int+46 46-222 00 00 Telefax: int+46 46-222 86 44	Type of document
	Date of issue
	Author

Master thesis

January 2011

John Hallbeck

Title and subtitle

Authorisation of wind power - An evaluation of the legislative changes that in accordance with proposition *Authorisation of wind power* were introduced on the 1st of august 2009

Abstract

On the 1st of august 2009 a set of changes were introduced in Swedish legislation in order to facilitate the expansion of wind power. Prior to the changes one could need both a permit in accordance with the Swedish Environmental Code *and* a building permit in order to build a wind farm. The changes aimed at simplifying and speeding up the authorisation of wind power, without jeopardising the legal security. The proposed changes meant that wind power projects that require a permit in accordance with the Swedish Environmental Code should not need a building permit. Prior to the 1st of august 2009 a number of local authorities were concerned that the proposed changes would lead to a decrease in municipal influence. In order to secure a sustained municipal influence even after the changes were introduced, the Swedish government added yet another rule which said that a wind power project could only be granted a permit to build if the local authority in the municipality in which the establishment was intended approved. This rule was introduced along with the other changes.

The local authority doesn't need to explain the reasons for not approving a wind farm project and it is not possible to make an appeal against the authority's decision. This means that the local authority has a power of veto when it comes to wind power establishments.

The debate in media indicates that the new legislation might have led to local authorities beginning to demand financial compensation in order to approve wind farm projects, and furthermore that authorisation of wind power nowadays in fact takes longer than prior to the changes. For this reason, and because of the fact that Sweden is facing a major expansion of wind power, it can be considered important to evaluate what the changes meant and what effects they have caused.

The purpose of this study was to investigate and critically examine what the new rules mean to wind power developers, local authorities and county administrative boards and to examine how the new rules affect the permitting process. Wind power developers, local authorities and county administrative boards were interviewed. The study indicates that the purpose of the legislative changes have not been fulfilled, the "municipal power of veto" causes side effects that counteracts the positive effects from the changes, some local authorities demand money in order to approve wind power projects and that the new rules do not seem to promote a rapid and extensive expansion of wind power in Sweden. The study also shows that the legislative changes have led to wind power developers contacting local authorities at an earlier stage and having more contact with local authorities in connection with authorisation of wind power. The study also indicates that the legislative changes have led to changes in the local authorities' way of working internally.

Keywords

Wind power, permit, authorisation, local authority, veto, approval

Number of pages	Language	ISRN
90	Swedish, English abstract	LUTFD2/TFEM--10/5043--SE + (1-90)

FÖRORD

Detta examensarbete utfördes under sommaren och hösten 2010 på WSP Environmental i Malmö och utgör det avslutande momentet i min utbildning till civilingenjör i ekosystemteknik vid Lunds Tekniska Högskola.

Jag vill passa på att tacka mina båda handledare Jamil Khan (Miljö- och energisystem, LTH) och Ola Trulsson (WSP Environmental, Malmö). Era råd och synpunkter under resans gång har hjälpt mig väldigt mycket i mitt arbete med studien.

Sedan vill jag även rikta ett varmt tack till samtliga som ställde upp på intervju och tog sig tid att tålmodigt svara på alla mina frågor i samband med studien. Utan Er hjälp hade studien inte kunnat genomföras.

Malmö den 6 januari 2011

John Hallbeck

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1 Inledning	2
1.1 Bakgrund	2
1.2 Syftet med studien.....	3
1.3 Fokus och avgränsningar	3
1.4 Disposition.....	4
1.5 Förkortningar.....	4
2 Metodik och urval	5
2.1 Litteraturstudie	5
2.2 Intervjustudie.....	5
2.3 Källkritik/felkällor	6
3 Om vindkraft.....	7
3.1 Vindkraften i Sverige.....	7
3.2 Exempel på vindkraftsutbyggnad i Europa	8
3.3 Vindkraft i den fysiska planeringen.....	9
3.4 Lagar och förordningar vid prövning av vindkraft	13
3.5 Lagändringarna.....	15
3.6 Lagarna då och nu	17
3.7 Prövning av vindkraft då och nu	24
4 Resultat från intervjuer.....	30
4.1 Kommuner	31
4.2 Länsstyrelser.....	36
4.3 Projektörer	44
4.4 Sammanställning.....	61
5 Diskussion och slutsatser	64
6 Förslag till ytterligare läsning.....	70
7 Referenser	71
7.1 Rapporter, statistik m.m.....	71
7.2 Artiklar	72
7.3 Hemsidor	72
7.4 Propositioner, direktiv och lagtext.....	77
7.5 Kontakter	77
7.6 Intervjuer	77
8 Bilagor.....	79
8.1 Intervjumall – Kommuner	79
8.2 Intervjumall – Länsstyrelser	81
8.3 Intervjumall – Projektörer	83
8.4 Grunddata till figur 1	86
8.5 Uträkningar.....	86
8.6 Detaljerad sammanställning	87

1 INLEDNING

1.1 BAKGRUND

I mars 2009 överlämnade regeringen sin proposition *Prövning av vindkraft* till riksdagen där det föreslogs ett antal ändringar som syftade till att underlätta utbyggnaden av vindkraft utan att kraven på rättssäkra tillståndprocesser skulle minska. Regeringen föreslog i propositionen att de då gällande kraven på bygglov och detaljplan i huvudsak skulle tas bort ifall uppförandet av ett vindkraftverk erhållit tillstånd enligt miljöbalken (MB). Innan dessa nya bestämmelser infördes kunde det nämligen krävas både bygglov enligt plan- och bygglagen (PBL) och tillstånd enligt MB för att få lov att uppföra vindkraftverk. (Regeringskansliets hemsida, 2009a)

Ett flertal kommuner uttryckte oro över att förslaget skulle komma att innebära ett minskat kommunalt inflytande över vatten- och markanvändningen (Regeringskansliets hemsida, 2009a). För att säkerställa att kommunerna skulle behålla sitt inflytande över vindkraftsetablering efter införandet av de föreslagna ändringarna föreslog regeringen att det även skulle införas en bestämmelse om att tillstånd för en vindkraftsanläggning endast får ges om kommunen tillstyrkt det (Regeringskansliets hemsida, 2009b). De nya bestämmelserna, inklusive bestämmelsen om kommunal tillstyrkan, trädde i kraft den 1 augusti 2009 (Naturvårdsverkets hemsida, 2009).

Redan innan lagändringarna trädde i kraft drog debatten kring de föreslagna bestämmelserna igång. I en artikel i tidskriften *Ny Teknik* i april 2009 (se *Ny teknik*, 2009) framgår bl.a. att en jurist vid Energimyndigheten ansåg att regeringens förslag till ändringar var mycket dåligt. Enligt juristen skulle införandet av krav på kommunens tillstyrkande komma att innebära ett totalt veto för kommunen. Kommunens beslut om tillstyrkan skulle enligt densamme komma att styra helt och hållet, eftersom beslutet inte skulle komma att gå att överklaga. I samma artikel återges även vad en av kommunförbundets vindkraftshandläggare ansåg i frågan. Handläggaren välkomnade regeringens förslag och framförde att de nya bestämmelserna skulle komma att tillgodose kommunernas rätt att besluta. Handläggaren upplevde det som att kommunerna i princip inte hade något inflytande alls enligt då gällande bestämmelser. Kommunerna blev enligt densamme bara hörda som vilken annan remissinstans som helst.

Ganska precis ett år efter att de nya bestämmelserna trädde ikraft skriver *Svenska Dagbladet* (Svenska Dagbladet, 2010) att en rad kommuner nu begär pengar av vindkraftsbolag för att tillstyrka vindkraftsprojekt. I samma artikel anges att miljöminister Carlgren känner till denna problematik, samt att Carlgren anser att det är oacceptabelt när en fullmäktigeförsamling på godtyckliga grunder beslutar att säga "Nej" till vindkraftsprojekt för att man vill hamna i ett läge där man kan begära pengar. Enligt artikeln anser Carlgren att ifall denna problematik fortsätter bör reglerna i lagstiftningen ses över. I en av *Sveriges Radios* artiklar (Sveriges Radio, 2010) framgår att enligt Carlgren har det visat sig att en del kommuner systematiskt förhindrar uppförandet av vindkraft genom att inte ta ställning till ansökningar om tillstånd, och Carlgren nämner som förslag att man skulle kunna införa ändringar som innebär att om en kommun inte gett besked inom en viss tid ska detta tolkas som att kommunen godkänner ansökan. I en annan artikel (E24, 2010) framförs synpunkter om att de nya bestämmelserna har lett till att tillståndprocessen nu tar längre tid.

Med anledning av ovanstående kan det vara intressant att idag, drygt ett år efter införandet av de nya bestämmelserna, försöka utvärdera vad lagändringarna egentligen har inneburit (och fortfarande innebär) för tillståndsprocessen i sig samt för vindkraftsprojektörer, kommuner och länsstyrelser som är involverade i processen. I ljuset av riksdagens nuvarande planeringsram för vindkraft, vilken innebär att det i Sverige år 2020 skall finnas förutsättningar att kunna bygga vindkraft motsvarande en elproduktion på 30 TWh (Energimyndighetens hemsida, 2008a), framstår en sådan utvärdering som väldigt angelägen att diskutera i dagsläget.

1.2 SYFTET MED STUDIEN

Syftet med denna studie är att utreda och kritiskt granska vad införandet av de nya bestämmelserna för prövning av vindkraft (inklusive kravet på kommunal tillstyrkan) har kommit att innebära för vindkraftsprojektörer, kommuner och länsstyrelser samt att undersöka hur bestämmelserna har påverkat själva tillståndsprocessen. I studien undersöks bl.a. ifall införandet av de nya bestämmelserna har lett till att vindkraftsprojektörer förändrat hur de strategiskt går tillväga under projektering, samt i så fall *hur* och *varför* de har förändrat sitt tillvägagångssätt. Dessutom utreds på vilket sätt tillståndsprocesser vid prövning av vindkraft har förändrats i praktiken till följd av de nya bestämmelserna, samt vad detta kan innebära för framförallt vindkraftsprojektörer men även för kommuner och länsstyrelser samt för själva utbyggnaden av vindkraft. Frågor som tas upp och undersöks i studien är bl.a.

- Kan syftet med införandet av de nya bestämmelserna anses ha uppfyllts?
- Har projektörer till följd av de nya bestämmelserna förändrat sitt tillvägagångssätt och/eller sina strategier under tillståndsprocesser, och i så fall hur?
- Hur har kommuner och länsstyrelser förändrat sitt arbetssätt till följd av de nya bestämmelserna?
- Hur har tillståndsprocessen vid prövning av vindkraft förändrats till följd av de nya bestämmelserna, och vad kan detta innebära för den fortsatta utbyggnaden av vindkraft i Sverige?

Frågeställningarna ovan är centrala i studien och tjänar bl.a. som utgångspunkter för undersökningen.

1.3 FOKUS OCH AVGRÄNSNINGAR

Studien är framförallt fokuserad på de för vindkraft relevanta lagar och bestämmelser som förändrades till följd av att proposition *Prövning av vindkraft* antogs. Dessa är miljöbalken, plan- och bygglagen, ellagen, förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd samt förordningen om miljökonsekvensbeskrivningar. Andra lagändringar behandlas inte i rapporten.

I studien behandlas landbaserad vindkraft. Vindkraft som avses uppföras i vattenområden¹ behandlas alltså inte.

De som framförallt kan tänkas påverkas av lagändringarna är kommuner, länsstyrelser samt vindkraftsprojektörer och fokus i studien ligger framförallt på dessa.

1.4 DISPOSITION

Detta examensarbete består av dels en litteraturstudie och dels en intervjustudie. I kapitel 2 presenteras den metodik som användes för att genomföra examensarbetet samt vilka överväganden som gjordes i samband med urvalet av både litteratur och intervjuobjekt. Därefter ges i kapitel 3 en övergripande beskrivning av vindkraften i Sverige och av den fysiska planeringen i samband med denna. Lagar och förordningar som är särskilt relevanta vid tillståndsprövning av vindkraft presenteras sedan, och även vad det var som föranledde att man förändrade dessa den 1 augusti 2009. Sedan presenteras hur lagarna och prövningsprocessen såg ut både före och efter förändringarna. I kapitel 4 presenteras intervjuerna och resultatet från dessa återges, och rapporten avrundas i kapitel 5 med diskussion och slutsatser. I kapitel 6 kommenteras avslutningsvis resultatet från två andra undersökningar som handlar om den nya bestämmelsen om kravet på kommunal tillstyrkan, och som slutfördes strax innan färdigställandet av föreliggande rapport.

1.5 FÖRKORTNINGAR

EL

Ellagen

FMKB

Förordningen om miljökonsekvensbeskrivningar

FMVH

Förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd

MB

Miljöbalken

MKB

Miljökonsekvensbeskrivning

PBL

Plan- och bygglagen

¹ ”Med vattenområde avses ett område som täcks av vatten vid högsta förutsebara vattenstånd” (SFS 1998:808)

2 METODIK OCH URVAL

2.1 LITTERATURSTUDIE

Litteraturstudien ger läsaren en inledning till och orientering kring vindkraft i den fysiska planeringen i Sverige. Dessutom beskrivs de lagar och förordningar som är särskilt relevanta vid tillståndsprövning av vindkraft, samt vad det var som föranledde att man förändrade dessa den 1 augusti 2009. Litteraturstudien syftar till att därigenom skapa ett sammanhang inom vilket resultatet från intervjuerna kan diskuteras. Urvalet av innehåll till litteraturstudien gjordes med hänsyn till hela studiens fokus och avgränsningar.

2.2 INTERVJUSTUDIE

Med syfte att undersöka vad lagändringarna har kommit att innebära och fått för effekter intervjuades kommuner, länsstyrelser och vindkraftsprojektörer. Intervjumallar framställdes med utgångspunkt från de frågor som undersöks i studien (se 1.2 *Syftet med studien* i det föregående) och användes vid samtliga intervjuer, och eftersom frågorna riktades till olika aktörer (kommuner, länsstyrelser och projektörer) vid de olika intervjuerna sammanställdes tre något olika mallar (se 8 *Bilagor* för intervjumallarna).

Totalt sjutton personer intervjuades per telefon, och ytterligare en lämnade skriftliga svar på frågorna i intervjumallen. Av dessa arton personer var vid tillfället för studien fyra verksamma vid fyra olika kommuner, fyra vid tre olika länsstyrelser och tio arbetade på tio olika företag som enbart eller delvis bedriver verksamhet med vindkraftsprojektering (se 7.6 *Intervjuer* för fullständiga referenser). Något som ansågs viktigt vid urvalet av personer till intervjustudien var att de intervjuade skulle ha erfarenhet av och/eller god insyn i tillståndsprövning av vindkraft. Därför intervjuades personer som var verksamma inom kommuner och län där det relativt sett uppförts mycket vindkraft. Enligt Energimyndigheten (Energimyndighetens hemsida, 2008b) var Skåne, Västra Götaland och Halland de tre län i Sverige som hade mest installerad effekt år 2009. Dessa tre län valdes därför ut att ingå i intervjustudien. Inom dessa tre län var Malmö, Eslöv, Falkenberg, Tanum och Laholm de kommuner som hade mest installerad effekt samma år (Energimyndighetens hemsida, 2008c). En väldigt stor andel av vindkraftverken i Malmö kommun (48 av 49 verk) var havsbaserade, och eftersom studien är inriktad mot landbaserad vindkraft valdes därför Eslöv, Falkenberg, Tanum och Laholm ut att ingå i intervjustudien, och inte Malmö. Vad gäller själva antalet intervjuer så bestämdes detta genom avvägning mellan vad som kunde anses vara rimligt i förhållande till examensarbetets omfattning och att intervjustudien skulle bli så givande som möjligt.

Samtliga telefonintervjuer spelades in på diktafon, och därefter gjordes skriftliga sammanställningar av dessa. Vid sammanställningen tillämpades inte transkribering, utan inspelningarna användes för att på ett friare sätt sammanställa de intervjuades svar och kommentarer. Varje sammanställning skickades därefter till respektive intervjuad så att denne fick möjlighet att korrigera eventuella missförstånd samt lägga till eller ta bort information i sammanställningen. Intervjuerna varade mellan ca 20 till 70 minuter, och medellängden var ungefär 45 minuter per intervju.

2.3 KÄLLKRITIK/FELKÄLLOR

2.3.1 Litteraturstudie

Litteraturstudien är till allra största delen baserad på lagtext och annan information från statliga myndigheter. Denna information kan anses saklig och objektiv. Lagar och förordningar utgör dock ett mycket komplext system inom vilket det finns utrymme för såväl tolkningar som missuppfattningar. Detta medför viss risk att det i föreliggande rapport förekommer enstaka felaktigheter till följd av feltolkningar. Mycket arbete har dock lagts ned för att undvika detta, varför denna risk kan bedömas vara relativt liten.

2.3.2 Intervjustudie

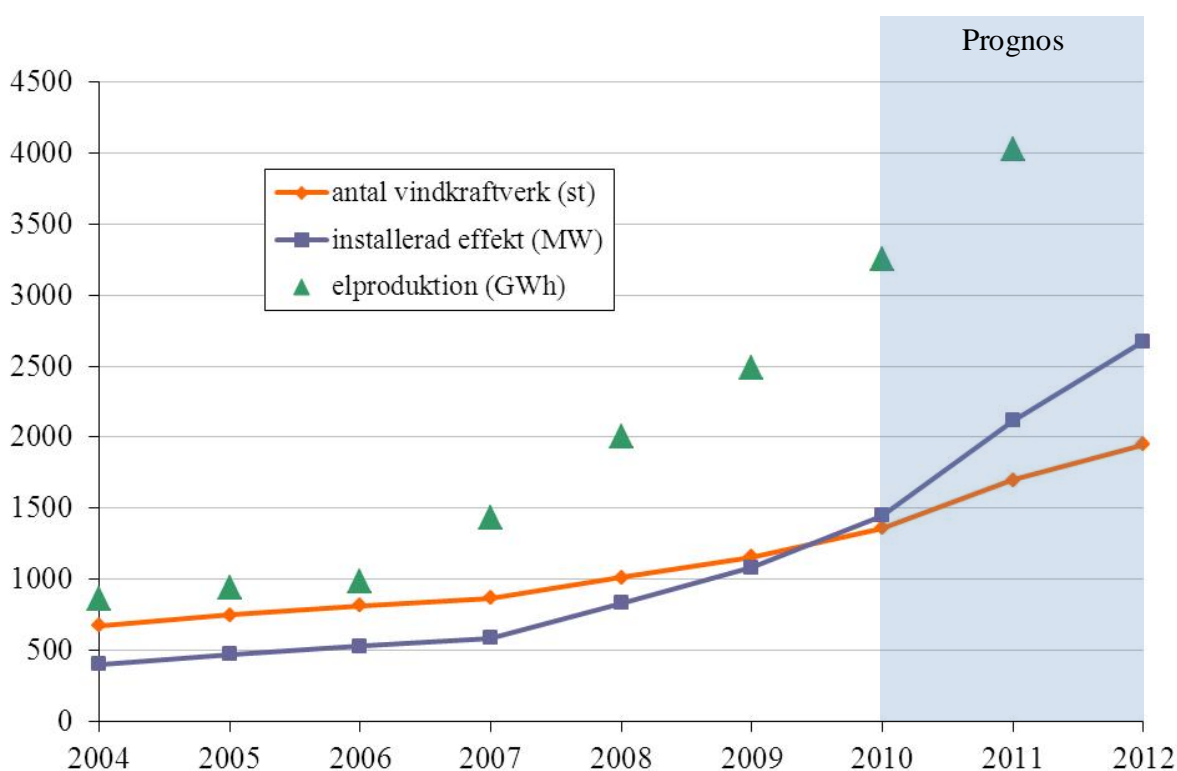
Som redan nämnts i det föregående skickades varje intervjusammanställning till respektive intervjuad för att denne skulle få möjlighet att rätta till eventuella missförstånd. Detta kan anses ha medfört en minskad risk för att det till följd av missuppfattningar skulle finnas felaktigheter i det granskade intervjumaterialet. Vid tolkningen av materialet (då det fördes in i rapporten från sammanställningarna samt då det togs upp i diskussionen) förelåg dock viss risk för missuppfattningar till följd av subjektiva tolkningar. Mycket arbete har dock lagts ner på att verkligen försöka undvika misstolkningar och på att försöka återge de intervjuades kommentarer och synpunkter på ett så korrekt sätt som möjligt.

Urvalet av personer till intervjustudien gjordes enligt kriteriet att de intervjuade skulle ha erfarenhet av och/eller god insyn i tillståndsprovning av vindkraft. Personer som var verksamma inom kommuner där det fanns väldigt lite eller ingen vindkraft alls intervjuades därför inte. Dessutom var det de intervjuades egna personliga synpunkter och kommentarer som framfördes under intervjuerna (dessa synpunkter och kommentarer behöver alltså inte nödvändigtvis representera vad man generellt ansåg vid kommunerna och länsstyrelserna). Detta innebär att de synpunkter som framfördes från exempelvis kommunerna inte kan anses vara representativa för kommuner i Sverige. Resonemanget ovan gäller även för länsstyrelser. Vad gäller de intervjuade projektörerna så kan de förvisso anses utgöra en ansevärd andel av samtliga vindkraftsprojektörer i Sverige. De kommentarer och synpunkter som de intervjuade projektörerna framförde behöver dock inte nödvändigtvis representera vad man generellt ansåg vid de företag vid vilka de intervjuade arbetade. Resultaten från de intervjuade vindkraftsprojektörerna behöver följaktligen inte nödvändigtvis vara representativt för vindkraftsprojektörer generellt i Sverige.

3 OM VINDKRAFT

3.1 VINDKRAFTEN I SVERIGE

Diskussionen om vindkraft som en möjlig energikälla tog fart i Sverige i samband med oljekrisen på 1970-talet samt i samband med debatten inför folkomröstningen om kärnkraft 1980. De första demonstrationsverken i Sverige byggdes redan på 1980-talet, och antalet verk i landet har sedan dess ökat för varje år som gått. Vid slutet av 2009 fanns det ca 1359 vindkraftverk i Sverige (se figur 1 nedan). Den totala installerade effekten ökade relativt mycket under åren 2006 t.o.m. 2009 och uppgick till totalt ca 1448 MW vid årsskiftet 2009/2010. Den totala nettoproduktionen² av el från vindkraften i Sverige uppgick under 2009 till ca 2.5 TWh, vilket motsvarar ca 1.9 % av den totala nettoproduktionen av el i Sverige under samma år. (Energimyndigheten, 2010a)

Figur 1. Vindkraftsutvecklingen i Sverige år 2004 till 2009 samt prognos t.o.m. 2011 (efter Energimyndigheten, 2010 och Svensk Vindenergi, 2010). För specifika värden se tabell 3 och 4 i 8.4 Grunddata till figur 1.

Under tiden fram till augusti 2010 steg antalet vindkraftverk i Sverige ytterligare till totalt ca 1500 stycken, och den installerade effekten ökade därigenom till ca 1720 MW (uppskattat efter statistik från Energimyndighetens hemsida, 2010). Branschorganisationen Svensk Vindenergi uppskattar i en prognos (se Svensk Vindenergi, 2010a) att det vid slutet av år 2010 kommer att finnas totalt ca 1697 vindkraftverk i Sverige (motsvarande en total installerad effekt på ca 2117 MW), samt att

² Nettoproduktionen är bruttoproduktionen minus den el som används internt i kraftverken. (Energimyndigheten, 2010a)

den totala årsproduktionen under 2010 kommer att uppgå till ca 3250 GWh. Vid slutet av 2011 kommer det enligt samma prognos finnas totalt ca 1950 verk (motsvarande en total installerad effekt på ca 2674 MW) och den totala produktionen kommer under 2011 att vara ca 4021 GWh (se figur 1).

Sedan början av 2009 finns ett EU-direktiv (2009/28/EG) i vilket det ställs bindande krav på att minst 49 % av den totala energianvändningen i Sverige ska tillgodoses av förnybara energikällor år 2020. Sverige har med utgångspunkt från direktivet satt upp ett nationellt mål om att 50 % av den totala energianvändningen ska tillgodoses av förnybara energikällor år 2020 (Regeringskansliets hemsida, 2006). I samband med detta satte regeringen upp ett nytt mål för ökningen av mängden el producerad från förnybara energikällor. Enligt det nya målet bör produktionen av el från förnybara energikällor öka med 25 TWh till år 2020 (jämfört med läget år 2002) (Prop. 2008/09:163). Enligt en av Energimyndighetens prognoser förväntas vindkraften i Sverige producera ca 12,5 TWh under år 2020 (se Energimyndigheten, 2009). Man kan föreställa sig ett scenario där den totala årsproduktionen under 2010 kommer att uppgå till 3,250 TWh (enligt prognos av Svensk Vindenergi i det föregående). Detta skulle innebära att ifall en total elproduktion från vindkraften på 12,5 TWh per år ska bli möjlig behöver det byggas nya vindkraftverk som kan producera ytterligare ca 9,25 TWh. Som exempel kan nämnas att ifall man uteslutande skulle bygga vindkraftverk på 2 MW och ifall dessa hade kunnat utnyttjas 2500 fullasttimmar³ om året skulle det behöva byggas ca 1850 verk för att kunna producera 9,25 TWh per år. Att färdigställa så många verk under åren mellan exempelvis årsskiftet 2010/2011 och årsskiftet 2020/2021 hade inneburit att det skulle behöva byggas ca 185 nya verk om året, eller ca ett nytt verk varannan dag (se 8.5 *Uträkningar* för detaljerade uträkningar).

3.2 EXEMPEL PÅ VINDKRAFTSUTBYGGNAD I EUROPA

Vad gäller utbyggnaden av vindkraft i övriga Europa så kan som jämförelse nämnas att under 2009 byggdes ungefär dubbelt så mycket vindkraft i Storbritannien som i Sverige (utgående från installerad effekt). I Italien byggdes ungefär lika mycket ny vindkraft som i Storbritannien under samma period. Under 2009 byggdes nya vindkraftverk i Tyskland motsvarande nästan fyra gånger så mycket vindkraft som byggdes i Sverige under samma period (se EWEA, 2010). I slutet av 2009 fanns det i Storbritannien, Italien och Tyskland vindkraft motsvarande ungefär 4050 MW, 4850 MW respektive 25777 MW installerad effekt totalt⁴. I samband med detta kan påpekas att Tyskland, Storbritannien och Italien är länder som vart och ett är mindre än Sverige till ytan och som har mångfaldigt många fler invånare än vad Sverige har.

I ett pressmeddelande i april 2010 presenterade EWEA⁵ ett antal delresultat från ett EU-finansierat projekt (se EWEA:s hemsida, 2010). Enligt resultaten var den

³ Antalet fullasttimmar är "... det antal timmar med produktion på installerad effekt som skulle krävas för att ge samma energi som verket producerar under ett år." (Naturvårdsverket, 2006)

⁴ I samband med detta bör nämnas att enligt den rapport som dessa siffror är tagna ifrån (EWEA, 2010) var den totala installerade effekten i Sverige vid slutet av 2009 uppskattad till ca 1560 MW. Denna uppskattning skiljer sig alltså något från den som Energimyndigheten uppgav (1448 MW vid årsskiftet 2009/2010) enligt ovan.

⁵ European Wind Energy Association

genomsnittliga tidsåtgången för att få tillstånd att bygga vindkraft i Sverige ca 42 månader (vilket även var den ungefärliga genomsnittliga tidsåtgången i EU), och i exempelvis Tyskland, Storbritannien och Italien var motsvarande tidsåtgång ca 30, 27 respektive 18 månader. Finland var allra snabbast (ca 8 månader) tätt följd av Österrike (ca 10 månader). Resultaten för totalt 22 av EU:s 27 medlemsländer presenterades, och Sverige hamnade på 18:e plats av dessa.

3.3 VINDKRAFT I DEN FYSISKA PLANERINGEN

3.3.1 Planeringsram för vindkraft

I juni 2009 tog riksdagen beslut att ge bifall till proposition 2008/09:163 *En sammanhållen klimat- och energipolitik - Energi* i sin helhet (Sveriges riksdags hemsida, 2009). Det som föranledde propositionen var att partiledarna i *Allians för Sverige* tidigare slutit överenskommelse om en långsiktig och hållbar klimat- och energipolitik. Överenskommelsen slöts mot bakgrund av ett ambitiöst klimat- och energipaket som presenterades av Europeiska kommissionen i januari 2008, samt av det faktum att en av utgångspunkterna för den svenska klimat- och energipolitiken är just gemensamma åtgärder inom EU. I propositionen gav regeringen förslag om en hållbar energipolitik för miljön. Som redan nämnts i det föregående föreslogs bl.a. att minst halva Sveriges totala energianvändning ska tillgodoses av förnybara energikällor år 2020. (Prop. 2008/09:163)

I enlighet med propositionen beslutade riksdagen även att det skulle fastställas en nationell planeringsram för vindkraft (Sveriges riksdags hemsida, 2009). Ett planeringsmål för vindkraft fastställdes redan år 2002, och i det målet fastställdes att det år 2015 skulle ha planerats för motsvarande en årlig produktionskapacitet på 10 TWh. Syftet med fastställandet av målet var att ge bättre möjligheter att synliggöra vindkraftsintresset i den fysiska planeringen och vid tillståndsprövning (målet var alltså inte ett utbyggnadsmål). Utgångspunkten för målet var att framtida utbyggnad av förnybar elproduktion inte skulle hämmas till följd av att erforderliga avvägningar och prioriteringar inte hunnit genomföras. Då planeringsmålet i efterhand ansågs ha varit ett effektivt verktyg för att synliggöra vindkraften i den fysiska planeringen fann regeringen det skäligt att föreslå en ny s.k. planeringsram för vindkraft. (Prop. 2008/09:163)

Energimyndigheten fick redan år 2007 i uppdrag att ta fram ett nytt nationellt planeringsmål⁶ för vindkraft, och i den rapport som utredningen resulterade i (se Energimyndigheten, 2007) gavs synpunkter på vad som ansågs viktigt för att ge de förutsättningar som kunde komma att behövas för att möjliggöra en kraftig utbyggnad av vindkraften under den relativt korta tid som återstod fram till 2020. I rapporten framgår bl.a. att Energimyndigheten ansåg att tillståndprocessen tog alltför lång tid samt att regelverket och beslutsordningen borde förenklas på ett sätt som säkerställer en hög kvalitet på prövningarna även efter förenklingen.

Den nya planeringsramen fastställdes till motsvarande en årlig produktionskapacitet år 2020 på 30 TWh. Av dessa 30 TWh ska 10 TWh vara planerade till havs och 20 TWh på land (Sveriges riksdags hemsida, 2009).

⁶ Det är detta planeringsmål som senare har kommit att kallas planeringsram. I proposition 2008/09:163 *En sammanhållen klimat- och energipolitik – Energi* föreslog regeringen att begreppet planeringsmål borde ersättas med uttrycket planeringsram för att tydliggöra att det inte är ett utbyggnadsmål som avses.

3.3.2 Kommunala översiktsplaner

Alla kommuner ska ha en översiktsplan som omfattar hela kommunens yta. Planen ska ge stöd och vägledning då beslut tas om användning av kommunens vatten- och markområden samt om hur den byggda miljön ska bevaras och utvecklas (Boverkets hemsida, 2009a). Kommunala översiktsplaner regleras i PBL, och enligt denna ska en översiktsplan bl.a. redovisa grundragen för kommunens avsedda användning av mark- och vattenområden. PBL föreskriver även att mark- och vattenområden inom kommunen ska användas för sådana ändamål som de är mest lämpade för med hänsyn till beskaffenhet, läge och föreliggande behov. Användning som medför en från allmän synpunkt god hushållning ska enligt PBL ges företräde.

En översiktsplan är vägledande då kommunen upprättar detaljplan (mer om detaljplaner följer nedan) eller prövar bygglov enligt PBL. Även andra myndigheter använder översiktsplaner som vägledande dokument då de tar beslut gällande vatten- och markanvändning inom kommuner. Dagens allt snabbare samhällsförändring medför att en översiktsplan kan behöva ses över kontinuerligt för att den ska ha kvar sin funktion som vägledande beslutsunderlag. Vid översyn av en översiktsplan kan kommunen arbeta med tillägg till och/eller fördjupningar av denna, istället för att göra om hela planen. Detta underlättar kommunens arbete med att göra ändringar i och kompletteringar till översiktsplanen (Boverkets hemsida, 2009a). En *fördjupning* av en översiktsplan innebär att det för ett visst geografiskt område i planen redovisas ställningstaganden på ett mer detaljerat sätt. Ett tillägg till en översiktsplan innebär att planeringsfrågor som inte hanterats förut i planen (t.ex. vindkraft) behandlas över hela kommunens yta. Just vindkraft är en planeringsfråga som brukar behandlas genom tillägg till översiktsplan (Boverkets hemsida, 2010a). Enligt PBL ska kommunfullmäktige ta ställning till översiktsplanens aktualitet minst en gång under mandatperioden.

Då ett nytt förslag till översiktsplan eller ändring av aktuell sådan upprättas ska kommunen enligt PBL hålla samråd med länsstyrelsen samt med andra kommuner som berörs av förslaget. Dessutom ska andra myndigheter och enskilda som har ett väsentligt intresse av förslaget ges tillfälle till samråd. Innan ett förslag till ny översiktsplan eller ändring av sådan antas ska kommunen dessutom ställa ut förslaget under minst två månader. Den som vill kan lämna synpunkter på förslaget under utställningstiden. (4 kap. 3 och 6 §§ PBL)

Översiktsplaner är inte juridiskt bindande, men det är däremot detaljplaner. (jämförelse mellan Boverkets hemsidor 2009a och 2009b)

3.3.3 Detaljplaner

I en detaljplan redovisas juridiskt bindande bestämmelser om vad som får byggas och var detta får byggas inom ett visst avgränsat område i kommunen. En detaljplan består av en karta över ett avgränsat område i kommunen, och till planen hör en planbeskrivning och genomförandebeskrivning. I planbeskrivningen förklaras bl.a. detaljplanens syfte samt innehåll i övrigt, och i genomförandebeskrivningen anges vad som behöver göras för att planen ska förverkligas. Detaljplanen är alltså ett verktyg som kommunen använder för att förverkliga lokala politiska ställningstaganden om hur bebyggelsen ska utformas och om hur mark- och vattenområden ska användas (Boverkets hemsida, 2009b). De juridiskt bindande bestämmelserna kan redovisas antingen i samma handling som plankartan eller som en egen handling till detaljplanen (Boverkets hemsida, 2009c).

Då ett nytt förslag på detaljplan arbetas fram av kommunen ska denne samråda med både länsstyrelsen och lantmäterimyndigheten samt med de andra kommuner som berörs av förslaget. Kommunen ska även ge sakägare och andra som berörs eller har ett väsentligt intresse av förslaget tillfälle att medverka vid samråd (t.ex. närboende, andra enskilda etc.). Innan förslaget sedan kan antas av kommunen ska det ställas ut under minst tre veckor. Under utställningstiden har allmänheten möjlighet att komma med synpunkter. De som framför skriftliga synpunkter under utställningstiden har sedan rätt att överklaga kommunens beslut om att anta det nya planförslaget. (Boverkets hemsida, 2009c)

Detaljplaner regleras i plan- och bygglagens 5 kap. *Detaljplaner och områdesbestämmelser*, och vad gäller just vindkraft så föreskrivs att

”Prövning av markens lämplighet för bebyggelse och reglering av bebyggelsemiljöns utformning ska ske genom detaljplan för sådana vindkraftverk som anges i 8 kap. 2 § första stycket 6, dock endast om verken ska uppföras inom ett område där det råder stor efterfrågan på mark för byggnader eller andra anläggningar. Detaljplan behöver inte upprättas i den mån tillräcklig reglering har skett genom områdesbestämmelser.” (5 kap. 1 § PBL)

Kommunen kan alltså enligt 5 kap. 1 § PBL kräva att detaljplan ska upprättas om verken ska uppföras inom ett område där det råder stor efterfrågan på mark. Vindkraftsexploatören får i sådant fall betala en s.k. planavgift, och på det sättet bekosta kommunens arbete med att ta fram detaljplanen (Vindlovs hemsida, 2009a). Dessutom kan det i vissa fall även krävas att det tas fram en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) för planen. Mer om detaljplaner och om bestämmelserna kring dessa följer nedan i avsnitt 3.4.2 *Plan- och bygglagen*.

3.3.4 Riksintressen för vindbruk

Geografiska områden som är av nationell betydelse för olika samhällsintressen kan anges som riksintressen. Ett område kan anses vara betydelsefullt p.g.a. att det innehåller ovanliga kultur- eller naturvärden, att det är viktigt för fisket eller rennäringen eller för att det ska användas till någon typ av exploatering (som t.ex. energiproduktion från vindkraft). I miljöbalken anges bara allmänt vad det är som gör att ett område kan vara av riksintresse, och det är meningen att närmare avgränsningar av områden ska göras i de kommunala översiktsplanerna. (Boverkets hemsida, 2009d)

Att ett område har angetts som riksintresse får endast betydelse då markanvändningen inom området eventuellt ska ändras, och endast då ändringen kräver beslut från myndighet för att kunna utföras. Den som beslutar i ett ärende måste ta hänsyn till om ett område är av riksintresse, och huvudregeln är att ändrad markanvändning inte ska ges tillstånd om ändringen skulle innebära påtaglig skada på det aktuella riksintresset. (Boverkets hemsida, 2009d)

Områden som är angivna som riksintressen för vindbruk är sådana områden som enligt Energimyndighetens bedömning lämpar sig särskilt väl för elproduktion från vindkraft. I Sverige har vissa mark- och vattenområden varit angivna som riksintressen för vindbruk sedan 2004 (Energimyndigheten angav då 49 olika områden i 13 län). 2008 gjorde Energimyndigheten en översyn av dessa riksintressen och angav därefter fler och större områden. Därigenom ökade antalet till 423 områden i 20 län. Dessa områden för

riksintressen utgör en yta på ungefär 10000 km², och av dessa 10000 km² är 6000 angivna på land och 4000 i vatten. (Energimyndighetens hemsida, 2008d)

Energimyndigheten utförde bedömningarna enligt huvudkriteriet att områden på mark och hav ut till territorialgräns⁷ och i ekonomisk zon⁸ där beräknad medelvind är lägst 6,5 m/s på 71 meters höjd över nollplansförskjutningen⁹ skulle anges som riksintressen för vindbruk. Områden som enligt miljöbalken utgjorde nationalpark, national-stadspark och obrutna fjäll angavs dock inte. Bebyggelseområden som enligt lantmäteriets ”Terrängkartan” hade ett skyddsavstånd av 400 meter undantogs också liksom områden där vattendjupet var större än 30 meter. Dessutom angavs inte områden som var mindre än 3 km². (Energimyndighetens hemsida, 2008d)

Riksintressen för vindbruk är vägledande vid prövning av mark- och vattenanvändning, och vid tillståndsprövningar bedöms riksintresset för vindbruk i jämförelse med andra eventuella riksintressen inom det aktuella området. Det är upp till kommunerna att ta hand om de angivna områdena i sin översiktsplanering, och länsstyrelserna ska se efter att kommunerna tillgodoser intressena. (Energimyndighetens hemsida, 2008d)

3.3.5 Planeringsstöd

Länsstyrelser, regionala självstyrelseorgan, kommunala samverkansorgan och kommuner har sedan 2007 haft möjlighet att söka statligt ekonomiskt stöd till planeringsinsatser för vindkraft. Stödet uppgår till totalt 30 miljoner kronor under 2010 och kan delas ut så länge det finns pengar kvar (Boverkets hemsida, 2010b).

Stödet regleras dels i Boverkets föreskrifter om stöd till planeringsinsatser för vindkraft (BFS 2007:13) och dels i *Förordning (2007:160) om stöd till planeringsinsatser för vindkraft*.

I förordningen framgår att stödet får ges till planeringsinsatser som syftar till att klarlägga förutsättningarna för utbyggnad av vindkraft. Stödet får ges till kommuner som har vindmässiga förutsättningar för utbyggnad av vindkraft, och som p.g.a. att deras befintliga planeringsunderlag är bristfälligt har beslutat att klarlägga förutsättningarna för utbyggnad av vindkraft inom kommunen. Dessutom ska kommunerna som stödmottagare avsätta de andra medel och resurser till planeringsinsatsen som behövs utöver stödet (stödet ska som regel uppgå till 50 % av den beräknade kostnaden för planeringsinsatsen). Dock kan större stöd ibland beviljas p.g.a. speciella omständigheter. Stödet får även ges till länsstyrelser som beslutat att i samarbete med kommunerna inom länet medverka till att klarlägga förutsättningarna för utbyggnad av vindkraft. Dessutom får stöd ges till kommunalt samverkansorgan och regionalt självstyrelseorgan som beslutat att i samarbete med länsstyrelsen och kommunerna inom länet medverka till att klarlägga förutsättningarna för utbyggnad av vindkraft. (SFS 2007:160)

⁷ *Territorialgräns* definieras som ”...en stats gräns mot andra staters land- eller sjöterritorier eller mot det fria havet...”. (Nationalencyklopedins hemsida, 2010a)

⁸ *Ekonomisk zon* definieras som en ”...folkrättslig zon på havet, utanför en stats territorialhav, inom vilket kuststaten har suverän rätt över naturresurserna, bl.a. när det gäller deras utnyttjande och skyddet för miljön...”. (Nationalencyklopedins hemsida, 2010b)

⁹ Nollplansförskjutningen är den höjd som upplevs som marknivå för vindens gränsskikt, och kan approximeras till att vara ca 3/4 av vegetationens höjd. (Energimyndighetens hemsida, 2008e)

Planeringsinsatser som är stödberättigade är t.ex. fördjupningar eller kompletteringar av redan befintliga översiktsplaner, framtagande av nya översiktsplaner, detaljerade vindkarteringar eller landskapsanalyser (SFS 2007:160). Ett tematiskt tillägg till översiktsplan är också exempel på en planeringsinsats för vindkraft, och innebär (som nämnts i det föregående) att vindkraft som planeringstema förs in och behandlas över hela kommunens yta (Vindlovs hemsida, 2009b).

Ett stort antal kommuner och länsstyrelser har sökt och blivit beviljade stöd till planeringsinsatser för vindkraft. På Boverkets hemsida (se Boverkets hemsida, 2010b), vilken senast granskades den 6 december 2010, anges att antalet för närvarande uppgår till sammanlagt ca 200 kommuner och länsstyrelser. Vidare anges även att det redan inkommit ett femtiotal slutredovisningar för planeringsinsatser. En sammanställning av slutredovisningarna visar att det redan finns planeringsberedskap för ungefär 44 TWh el per år i Sverige (vilket kan jämföras med planeringsramen för vindkraft vilken innebär att det år 2020 ska finnas planmässiga förutsättningar för 30 TWh). (Boverkets hemsida, 2010b)

3.4 LAGAR OCH FÖRORDNINGAR VID PRÖVNING AV VINDKRAFT

Vilka lagar som blir aktuella att ta hänsyn till inför och vid uppförande av vindkraftverk är till viss del beroende av projektets lokalisering, utformning etc. T.ex. så krävs tillstånd enligt kulturminneslagen ifall projektet kommer att skada fornminnen, och för att få bygga starkströmsledningar krävs tillstånd enligt ellagen (EL). De lagar som är mest centrala vid prövning av vindkraft är dock PBL och MB (Boverket, 2009). Nedan följer en översiktlig beskrivning av de lagar och förordningar som förändrades den 1 augusti 2009.

3.4.1 Miljöbalken (SFS 1998:808)

I MB finns bestämmelser som syftar till att främja en hållbar utveckling som innebär att både kommande och nuvarande generationer ska tillförsäkras en god och hälsosam miljö. I balken föreskrivs även att hållbar utveckling bl.a. bygger på att människans rätt att förändra och bruka naturen är förenad med ett ansvar att förvalta den väl (SFS 1998:808). Som nämnts förut finns föreskrifter om riksintressen i miljöbalken, och bl.a. därigenom berörs etablering av vindkraft av balken. Miljöbalken innehåller dessutom bestämmelser som har betydelse för lokalisering av vindkraftverk vid etablering. Som exempel kan nämnas miljöbalkens lokaliseringsregel, vilken innebär att val av plats för etablering av vindkraftverk ska göras med hänsyn till balkens mål (Boverket, 2009). Dessutom berörs lokalisering vid etablering av vindkraft av miljöbalkens s.k. hushållningsregler, vilka bl.a. föreskriver att mark- och vattenområden ska användas för det eller de ändamål som de är mest lämpade för (se SFS 1998:808). Prövning av vindkraft sker idag enligt 9 kap. *Miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd* MB, och utförs bl.a. på grund av att vindkraftverk kan skapa störningar i naturen i form av skuggbildning, ljud och liknande. I vissa fall krävs även tillstånd enligt 11 kap. *Vattenverksamhet* MB. Detta kan bli fallet om ledningar eller vägar ska dras över vatten eller ifall verket i sig ska placeras i vatten. Prövningen sker genom en anmälan eller ansökan om tillstånd att uppföra vindkraftverk (Vindlovs hemsida, 2009c).

3.4.2 Plan- och bygglagen (SFS 1987:10)

I PBL regleras bland annat planläggning av mark- och vattenområden samt bygglovsprövning, och lagen har stor betydelse för lokalisering av vindkraftverk (Vindlovs hemsida, 2009d). Det är en kommunal angelägenhet att planlägga mark- och vattenanvändning, och i Sverige råder enligt lag ett s.k. kommunalt planmonopol. Detta planmonopol innebär att alla kommuner har ensamrätt att utarbeta och anta planer inom sina egna geografiska gränser (Gotlands länsstyrelses hemsida, 2009). Alla kommuner ska enligt PBL ha en översiktsplan som redovisar grunddragen i användningen av mark- och vattenområden samt områden av riksintressen för vindbruk (se föregående avsnitt 3.3.2 *Kommunala översiktsplaner* och 3.3.4 *Riksintressen för vindbruk*). Översiktsplaner har stor betydelse som underlag vid både tillståndsärenden och vid lokaliseringsöverväganden (Vindlovs hemsida, 2009d). Det kan krävas bygglov och bygganmälan¹⁰ enligt PBL för att uppföra vindkraftverk. Dock krävs idag inte längre bygglov ifall ett vindkraftverk ska tillståndsprövas enligt miljöbalken (Vindlovs hemsida, 2009d). Att bygglov enligt PBL inte längre krävs ifall ett verk ska tillståndsprövas är, som nämnts förut i rapporten, en av de betydelsefulla lagändringar som infördes den 1 augusti 2009.

3.4.3 Ellagen (SFS 1997:857)

I EL (se SFS 1997:857) föreskrivs att en elektrisk starkströmsledning varken får byggas eller användas utan tillstånd (nätkoncession) från regeringen samt att schaktning, skogsavverkning eller liknande åtgärder som behövs för att göra plats för en ledning också räknas som byggande av en ledning. Detta medför att EL blir aktuell att ta hänsyn till vid uppförande av vindkraftverk. I EL finns även föreskrifter om i vilka fall nätkoncession får lämnas och om vilka skyldigheter och rättigheter som medföljer ett innehav av nätkoncession.

3.4.4 Förordning om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd (SFS 1998:899)

Huruvida ett vindkraftsprojekt endast kräver anmälan eller måste tillståndsprövas regleras i bilagan till förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd (se Bilaga till SFS 1998:899). Om ett vindkraftsprojekt klassas som anmälningspliktigt enligt bilagan behöver endast en anmälan av projektet göras till den kommunala nämnden. Om ett vindkraftsprojekt däremot klassas som tillståndspliktigt måste tillstånd för verksamheten sökas hos länsstyrelsen enligt miljöbalken. (Bilaga till SFS 1998:899)

3.4.5 Förordningen om miljökonsekvensbeskrivningar (SFS 1998:905)

Enligt 6 kap. 1 § MB ska en MKB ingå i ansökan om tillstånd att anlägga en verksamhet som enligt bilagan till förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd (FMVH) klassats som prövningspliktig. I förordningen om miljökonsekvensbeskrivningar (FMKB) finns bl.a. föreskrifter avseende MKB för vindkraftsverksamhet (se SFS 1998:905).

¹⁰ En bygganmälan (inte att förväxla med *anmälan enligt MB*) är i normalfallet skriftlig och ska göras till byggnadsnämnden minst tre veckor före byggstart. I en bygganmälan behandlas bl.a. ett projekts tekniska egenskaper. (Boverket, 2009)

3.5 LAGÄNDRINGARNA

Nedan följer en kortfattad beskrivning av den utredning som föranledde lagändringarna. Därefter ges en jämförande beskrivning av vad som gällde för prövning av vindkraft före ändringarna och av vad som gäller i dagsläget.

3.5.1 Miljöprocessutredningen

Redan den 27 december 2001 antogs ett EG-direktiv som bl.a. syftade till att främja en ökning av de förnybara energikällornas bidrag till energiproduktionen. EU:s medlemsstater åläggs genom direktivet att utvärdera författningar och lagar med syftet att minska lagstiftningshinder och andra hinder för att både gynna en ökning av produktion från förnybara energikällor samt för att få fram effektivare och snabbare administrativa förfaranden. (SOU 2008:86)

Vid ett sammanträde i juni 2007 beslutade regeringen att tillsätta en utredare som fick i uppdrag att utreda och föreslå sådana organisations- och författningsförändringar som behövdes för att möjliggöra en ändrad instansordning för ärenden och mål enligt PBL och MB. Vid ett ytterligare regeringssammanträde i december 2007 fick utredaren genom ett tilläggsdirektiv (se Dir. 2007:184) dessutom i tilläggsuppdrag att utreda vilket behov som fanns av ändring av de författningar som gällde vattenverksamheter, miljökonsekvensbeskrivningar, riksintressen enligt 3 kap. MB, förnybar energi samt samordning och samråd vid prövningsförfarande. Utredaren fick alltså genom tilläggsdirektivet i uppdrag att se över de rättsregler som gäller utbyggnaden av vindkraft, och bakgrunden till detta var att man ansåg att processen från projektering till uppförande av vindkraft behövde förenklas och snabbas upp (SOU 2008:86).

De då gällande bestämmelserna i PBL och MB medförde att det kunde krävas både tillstånd enligt MB och bygglov enligt PBL för ett och samma vindkraftsprojekt. En vindkraftsetablering kunde därigenom bli föremål för s.k. dubbelprövning, d.v.s. två parallella prövningsprocesser (SOU 2008:86). Av tilläggsdirektivet (Dir. 2007:184) framgår att i Sverige hade processen från ansökan till uppförande av vindkraftverk i flera fall tagit lång tid, samt att detta bl.a. berodde på att det vid uppförande av vindkraft krävdes prövningar enligt flera regelverk. Det var bl.a. detta som föranledde att det ansågs föreligga behov av att se över de bestämmelser som var relevanta för etablering och utbyggnad av vindkraft. Det övergripande syftet med tilläggsuppdraget var att göra prövningen snabbare och enklare utan att åsidosätta vare sig rättssäkerhet eller miljö- och hälsoskydds krav (se Dir. 2007:184).

Vad gäller utredningens arbete med förändring av de bestämmelser som var relevanta för etablering och utbyggnad av vindkraft så insåg denna att det inte skulle vara möjligt att inhämta synpunkter från alla som berördes av frågan. Utredningen anordnade därför ett sammanträde i syfte att inhämta synpunkter angående bestämmelserna. Företrädare för högskolor, centrala myndigheter, konsulter, energiproducenter, ideella föreningar, näringslivsorganisationer, vindkraftsamordnare, advokatbyråer, kommuner, länsstyrelser och vindkraftsbolag bjöds in att närvara vid sammanträdet, och drygt 100 personer deltog. Vid sammanträdet framfördes ett antal olika synpunkter angående de då gällande bestämmelserna. Bl.a. framkom synpunkter om att gränserna för när detaljplan för vindkraftverk skulle krävas borde ses över, och även att gränserna för tillstånds- eller anmälningsplikt borde grundas på vindkraftverkens storlek eller antal istället för på total

ut effekt. De allra flesta av dem som uttalade sig vid sammanträdet framförde synpunkter angående just dubbelprövningen. Denna sades kunna leda till ett stort antal överklaganden i samband med prövning, vilket av vissa upplevdes vara det största problemet med prövningsförfarandet. (SOU 2008:86)

I sitt tredje delbetänkande *Prövning av vindkraft* (SOU 2008:86) gav utredningen förslag till ändringar i de för utbyggnad av vindkraft då relevanta rättsreglerna. Förslagen gällde ändringar i PBL, MB, FMVH, EL och FMKB. Ytterligare lagar som eventuellt kunde bli aktuella vid prövning av vindkraft (t.ex. kulturminneslagen, kontinentalsockellagen, luftfartens och sjöfartens regelverk samt lagen om Sveriges ekonomiska zon) behandlades också under utredningen. Av delbetänkandet framgår dock att utredningen, inom ramen för sitt uppdrag, inte fann skäl att föreslå ändringar i dessa lagar.

Utredningen kom att anta namnet Miljöprocessutredningen, och är den utredning som föranledde regeringens proposition 2008/09:146 *Prövning av vindkraft*.

3.5.2 Proposition *Prövning av vindkraft*

Som redan nämnts i det föregående överlämnade regeringen proposition 2008/09:146 *Prövning av vindkraft* till riksdagen i mars 2009, och de ändringar som föreslogs i propositionen syftade till att skapa gynnsammare förutsättningar för utbyggnaden av vindkraft utan att för den sakens skull kraven på rättssäkra processer skulle minska. I propositionen behandlas både Miljöprocessutredningens och regeringens förslag och bedömningar gällande ändringar i lagstiftningen, och i dokumentet återges även i vilka avseenden utredningens och regeringens bedömningar och förslag dels skiljde sig åt och dels överensstämde. (Prop. 2008/09:146)

Både Miljöprocessutredningen och regeringen bedömde att tillståndsprövning enligt miljöbalken av stora vindkraftsanläggningar utgjorde en prövning som var tillräcklig för att säkerställa att utbyggnaden skulle göras på lämpliga platser med hänsyn till både miljön och människors hälsa. Vidare bedömde de även att onödig dubbelprövning av vindkraftsanläggningar enligt både PBL och MB bör avskaffas, samt att en översiktsplan eller motsvarande bör ligga till grund för beslut om vindkraftsetablering. (Prop. 2008/09:146)

I propositionen anges vidare

”En viktig del av arbetet med att reducera utsläppen av växthusgaser är att öka användningen av förnybara energikällor... Vindkraften är en viktig förnybar energikälla. Utbyggnaden av vindkraften bör därför underlättas samtidigt som utbyggnaden bör ske i balans med andra enskilda och allmänna intressen.” (Prop. 2008/09:146).

Vikten av kommunala översiktsplaner som vägledande material vid utbyggnad av vindkraft framhålls också i propositionen, och det anges att

”En utbyggnad av vindkraft som har stöd i den kommunala planeringen ger bäst förutsättningar för en snabb och väl lokaliserad utbyggnad.” (Prop. 2008/09:146).

Processen som krävs för att ta fram en ny översiktsplan är både offentlig och lokalt förankrad (se exempelvis föregående avsnitt 3.3.2 *Kommunala översiktsplaner om samråd och utställning av förslag till ny översiktsplan*) vilket medför att medborgarna i

kommunen blir informerade. Dessutom är det kommunfullmäktige som slutligen antar den nya översiktsplanen, vilket medför att planen även får en demokratisk förankring i kommunen. En översiktsplan kan förse företag med information om var en kommun ser möjligheter för etableringar av vindkraft, och elnätsägare kan med hjälp av planen förutse var utbyggnaden kan komma att ske. Regeringen gjorde bedömningen att det inte fanns anledning att anta annat än att översiktsplaner även i fortsättningen skulle komma att ges betydelse vid lokaliseringsprövningar enligt miljöbalken, och ansåg därför att det inte var nödvändigt att i propositionen ytterligare tydliggöra översiktsplaners betydelse för prövning enligt miljöbalken. (Prop. 2008/09:146)

Förslaget om att dubbelprövningen borde avskaffas fick kritik bl.a. från *Sveriges kommuner och landsting* och även från ett flertal kommuner. Som motivering till kritiken anfördes i huvudsak att förslaget skulle komma att innebära en oacceptabel inskränkning i det kommunala planmonopolet, och att kommunernas möjlighet att själva påverka hur mark- och vattenområden ska användas skulle komma att minska (tillståndspliktiga vindkraftsanläggningar skulle ju enligt förslaget inte längre bygglovsprövas av kommunerna). För att kommunerna skulle ha kvar ett stort inflytande även efter införandet av de nya bestämmelserna föreslog regeringen i propositionen att tillstånd enligt MB till en anläggning med vindkraft endast får ges om den kommun i vilken anläggningen avses uppföras har tillstyrkt det. Det var alltså regeringen, och inte Miljöprocessutredningen, som föreslog att kravet på kommunal tillstyrkan skulle införas. (efter Prop. 2008/09:146)

Regeringen beslutade att ge bifall till propositionen i sin helhet den 5 mars 2009 (Prop. 2008/09:146).

3.6 LAGARNA DÅ OCH NU

Som nämnts förut i rapporten är PBL och MB de allra mest centrala lagarna vid prövning av vindkraft, och därutöver berörs prövningen även av EL, FMKB och FMVH. Nedan följer en beskrivning av hur dessa lagar och förordningar ändrades till följd av att proposition *Prövning av vindkraft* antogs. Kapitlet avslutas med två olika jämförande sammanställningar.

3.6.1 Miljöbalken (SFS 1998:808)

Vid lagändringarna den 1 augusti 2009 infördes en ny paragraf i miljöbalken gällande kommunal tillstyrkan vid prövning av vindkraft (jämförelse mellan SFS 1998:808 och Prop. 2008/09:146). Den nya paragrafen lyder

”Tillstånd till en anläggning för vindkraft får endast ges om den kommun där anläggningen avses att uppföras har tillstyrkt det.

Första stycket gäller inte om regeringen har tillåtit verksamheten enligt 17 kap.”
(16 kap. 4 § MB).

Av 17 kap. *Regeringens tillåtlighetsprövning* 3 § MB framgår att regeringen får lov att förbehålla sig att i vissa fall pröva tillåtligheten av en verksamhet (t.ex. vindkraft) ifall verksamheten kan antas bli av ingripande slag eller få betydande omfattning i betraktande av de intressen som miljöbalken skall främja (bl.a. hållbar utveckling) (SFS 1998:808).

Detta innebär att ett tillstånd för anläggning av vindkraft idag alltid måste tillstyrkas av kommunen för att det ska kunna beviljas, förutom då regeringen i speciella fall förbehåller sig rätten att pröva verksamheten (se SFS 1998:808). En kommuns yttrande om att inte tillstyrka ett tillstånd kan i sig inte överklagas. Varje medlem av en kommun har förvisso enligt 10 kap. *Laglighetsprövning* i kommunallagen rätt att få lagligheten av kommunens beslut prövad genom att överklaga hos förvaltningsrätten. En kommuns ställningstagande genom yttranden är dock endast ett sätt att visualisera kommunens uppfattning, och är inte ett slags myndighetsutövning eller liknande som är överklagbart. Laglighetsprövning enligt 10 kap. kommunallagen kan förvisso leda till att en kommuns *beslut* om att avge ett yttrande anses formellt fel (t.ex. ifall det var för få närvarande då beslutet togs eller om någon var jävrig i frågan), men själva yttrandet i sig kan inte överklagas. Dessutom spelar laglighetsprövningen i detta sammanhang ingen roll för prövningsmyndigheten (länsstyrelsen), utan denne behöver endast få svar på frågan om kommunen tillstyrker eller inte (Lerman, 2010). Detta innebär alltså att det inte är möjligt för en vindkraftsprojektör att överklaga en kommuns yttrande om att inte tillstyrka, även ifall projektören är kommuninvånare i den kommun inom vilken vindkraftsetableringen avses uppföras.

Vidare kunde kommunfullmäktige, före det att lagändringarna infördes, *begära* att regeringen skulle förbehålla sig att tillåtlighetspröva gruppstationer för vindkraft med tre eller flera vindkraftsaggregat med en sammanlagd uteffekt på minst 10 MW. Lagändringarna medförde att kommunfullmäktige nu istället kan begära att regeringen ska förbehålla sig tillåtlighetsprövningen av anläggningar för vindkraft som är tillståndspliktiga enligt 9 kap. 6 § MB. (jämförelse mellan SFS 1998:808 och Prop. 2008/09:146)

Enligt den gamla miljöbalkens 4 kap. 3 § fick gruppstationer för vindkraft med tre eller flera vindkraftsaggregat med en sammanlagd uteffekt på minst 10 MW inte komma till stånd inom skärgårdarna och kustområdena i Bohuslän (från Brofjorden till gränsen mot Norge), i Östergötland och Småland (från Arkösund till Simpevarp), i Ångermanland (från Skagsudde till Storfjärden vid Ångermanälvens mynning) samt på Öland (se Prop. 2008/09:146 för den gamla lagtexten). Lagändringarna medförde att detta förbud inte längre gäller för Öland samt att förbudet nu gäller anläggningar för vindkraft som är tillståndspliktiga enligt 9 kap. 6 § MB. (se SFS 1998:808 för den aktuella lagtexten). Enligt Miljödepartementet togs förbudet mot att uppföra tillståndspliktiga vindkraftverk på Öland bort eftersom förbudet ansågs kunna hindra en från hushållningssynpunkt lämplig utbyggnad av vindkraft på Öland. Man ansåg att förbudet kunde leda till flera små etableringar istället för större och färre (p.g.a. att förbudet gällde vindkraftverk över en viss storlek) (Regeringskansliets hemsida, 2009a).

Före det att lagändringarna infördes så skulle den som avsåg att bedriva en verksamhet som krävde tillstånd enligt MB samråda med länsstyrelsen, tillsynsmyndigheten och de som kunde anses bli enskilt berörda. Ifall verksamheten enligt 6 kap. 4 a och 5 §§ MB antogs medföra betydande miljöpåverkan skulle verksamhetsutövaren dessutom samråda med övriga statliga myndigheter samt med den allmänhet, de kommuner och de organisationer som kunde antas bli berörda. Detta gäller fortfarande, men lagändringarna medförde att det nu även krävs utökad samråd ifall tillsynsmyndigheten har förelagt den som avser bedriva verksamheten att söka tillstånd enligt 9 kap. 6 § MB (jämförelse mellan SFS 1998:808 och Prop. 2008/09:146).

Tillsynsmyndigheten kan nämligen, enligt 9 kap. 6 § MB, i det enskilda fallet förelägga verksamhetsutövaren att ansöka om tillstånd (även om verksamheten enligt gällande föreskrifter inte omfattas av tillståndsplikt) ifall verksamheten antas medföra risk för betydande olägenheter för bl.a. människors hälsa eller miljön.

3.6.2 Plan- och bygglagen (SFS 1987:10)

Före ändringarna den 1 augusti 2009 kunde det som bekant krävas både bygglov enligt PBL och tillstånd enligt MB för att få lov att uppföra vindkraftverk. Därför skedde ofta dubbelprövningar av samma ärenden. Uppföranden av vindkraftverk kunde alltså genomgå två parallella processer i vilka prövningarna var snarlika. (Regeringskansliets hemsida, 2009a)

Innan lagändringarna infördes krävdes det enligt 8 kap. 2 § PBL bygglov för att uppföra vindkraftverk som hade en vindturbin med en diameter på över 2 meter eller som placerades på ett avstånd från gränsen¹¹ som var mindre än vindkraftverkets höjd över marken eller som skulle monteras fast på en byggnad (se Prop. 2008/09:146 för den gamla lagtexten). Ändringarna som sedan infördes den 1 augusti 2009 innebar bl.a. att gränserna för när bygglov krävdes ändrades. Idag krävs enligt 8 kap. 2 § PBL bygglov för att uppföra vindkraftverk som har en vindturbin med en diameter på över 3 meter, har en höjd på mer än 20 meter över markytan, ska monteras fast på en byggnad eller har ett avstånd från gränsen som är mindre än vindkraftverkets höjd över marken. Dessutom lades det till i paragrafen att det inte längre krävs bygglov för att uppföra vindkraftverk som omfattas av tillstånd enligt 9 eller 11 kap. MB. Dock ska det fortfarande göras en byggnadsanmälan till byggnadsnämnden enligt 9 kap. 1 § PBL även om ett vindkraftverk omfattas av tillstånd enligt miljöbalken (se SFS 1987:10).

Enligt den gamla plan- och bygglagens 5 kap. 1 § skulle det upprättas detaljplan för bl.a. ny sammanhållen bebyggelse, ny enstaka byggnad vars användning fick betydande inverkan på omgivningen¹², ny enstaka byggnad som skulle förläggas inom områden där det rådde stor efterfrågan på mark för bebyggelse och för bebyggelse som skulle förändras eller bevaras och förändringen behövde ske i ett sammanhang (förutsatt att lämpligheten inte kunde prövas i samband med prövning av ansökan om bygglov). Det räckte alltså att ett av dessa kriterier uppfylldes för att kravet på detaljplan skulle utlösas (Boverket, 2009). Dessa bestämmelser gällde även för anläggningar som enligt 8 kap. 2 § första stycket 6 PBL (vindkraftverk enligt ovan nämnda gränser för krav på bygglov) krävde bygglov (se Prop. 2008/09:146 för den gamla lagtexten). Lagändringarna medförde att det för just vindkraftverk idag endast behövs detaljplan enligt 5 kap. 1 § PBL ifall verken ska uppföras inom områden där det råder stor efterfrågan på mark för byggnader eller andra anläggningar. Detta gäller även om vindkraftverken omfattas av tillstånd enligt MB (se SFS 1987:10). Före det att lagändringarna infördes så krävdes det inte detaljplan ifall tillräcklig reglering skett genom områdesbestämmelser, och detta gäller fortfarande (jämförelse mellan SFS 1987:10 och Prop. 2008/09:146).

¹¹ Med *gräns* menas (inom fastighets-, tomt- och vattenrätten) ”skiljelinje mellan t.ex. fastigheter, kommuner, län och stater.” (Nationalencyklopedins hemsida, 2010c).

¹² Observera att *betydande inverkan på omgivningen* inte är liktydigt med *betydande miljöpåverkan*. *Betydande miljöpåverkan* innebär en större omgivningspåverkan än *betydande inverkan på omgivningen*. (Boverket, 2009)

De ändringar som gjordes i PBL berör alltså gränserna för när bygglov och detaljplan krävs. Dessutom togs kravet på bygglov bort för vindkraftverk som omfattas av tillstånd enligt 9 eller 11 kap. MB.

3.6.3 Ellagen (SFS 1997:857)

Före lagändringarna den 1 augusti 2009 skulle det enligt 2 kap. 8 a § EL ingå en MKB i ansökan om nätkoncession för linje. Lagändringarna medförde att det idag inte längre krävs en separat MKB för ansökan om nätkoncession ifall miljökonsekvensbeskrivningen för verksamheten (för själva tillståndsärendet i övrigt) tar upp och behandlar de direkta och indirekta effekter på människors hälsa och på miljön som linjen kan antas medföra. (jämförelse mellan SFS 1998:808 och Prop. 2008/09:146)

3.6.4 Förordning om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd (SFS 1998:899)

Till FMVH hör en bilaga som innehåller en förteckning över verksamheter som antingen är anmälnings- eller tillståndsskyldiga enligt 21 eller 5 § FMVH. Enligt bilagan klassas en verksamhet som antingen A-, B- eller C-verksamhet. För A- och B-verksamheter krävs tillstånd enligt 9 kap. 6 § MB, och tillstånd för dessa verksamheter söks hos miljödomstolen resp. länsstyrelsen. För C-verksamheter krävs endast anmälan enligt 9 kap. 6 § MB, och anmälan ska göras till den kommunala nämnden. (Bilaga till SFS 1998:899)

Ändringarna som infördes i FMVH (se SFS 2009:863) innebar bl.a. att två nya paragrafer lades till (paragrafer 25 a och 25 b) i vilka det preciseras vad som ska ingå i en anmälan som avser verksamhet med vindkraft. Enligt den nya 25 a § FMVH ska en anmälan bl.a. innehålla kartunderlag (som illustrerar verksamhetens lokalisering), tekniska specifikationer för varje vindkraftverk (med uppgifter om navhöjd, rotordiameter etc.), en beskrivning av vindförhållanden på platsen, en landskapsanalys (med t.ex. fotomontage) samt beräkningar av buller, skuggor och reflexer. Den nya 25 b § FMVH föreskriver att den myndighet som handlägger ett anmälningsärende avseende vindkraft får lov att medge undantag från kraven i 25 a § FMVH ifall dessa inte anses nödvändiga att uppfylla för handläggningens skull. Dessutom föreskrivs att handläggningen ska samordnas i lämplig omfattning med handläggningen av bygglovsärendet för samma vindkraftverk.

Vidare så gjordes ändringar i bilagan till FMVH angående gränserna gällande krav på anmälan eller tillstånd enligt miljöbalken för vindkraftsprojekt. Före dessa ändringar trädde i kraft baserades klassning av verksamheter mer på enstaka vindkraftverks eller gruppstationers¹³ sammanlagda uteffekt. Enligt den gamla bilagan (se exempelvis SOU 2008:86 för den gamla lagtexten) inföll anmälningsplikt (C-verksamhet) vid en sammanlagd uteffekt på 125 kW och tillståndsplikt (B-verksamhet) vid 25 MW. Skyldighet att ansöka om tillstånd hos miljödomstolen (A-verksamhet) inföll för enstaka vindkraftverk eller gruppstation för vindkraft som uppfördes i vattenområde, och som dessutom hade en sammanlagd uteffekt på minst 1 MW.

¹³ Här avsågs gruppstationer för vindkraft som hade tre eller fler vindkraftsaggregat (se SOU 2008:86).

Enligt de nya bestämmelserna infaller anmälningsplikt (C-verksamhet) för verksamheter med

1. ett vindkraftverk som inklusive rotorblad är högre än 50 meter,
2. två eller fler vindkraftverk som står tillsammans (gruppstation), eller
3. ett vindkraftverk som står tillsammans med ett annat vindkraftverk, om verksamheten påbörjas efter att verksamheten med det andra vindkraftverket påbörjades.” (Bilaga till SFS 1998:899, punkt 40.100).

Tillståndsplikt (B-verksamhet) infaller enligt de nya bestämmelserna för verksamheter med

1. sju eller fler vindkraftverk som står tillsammans (gruppstation) och vart och ett av vindkraftverken inklusive rotorblad är högre än 120 meter,
2. ett vindkraftverk som inklusive rotorblad är högre än 120 meter och står tillsammans med en sådan gruppstation som avses i 1, eller
3. ett eller fler vindkraftverk som vart och ett inklusive rotorblad är högre än 120 meter och står tillsammans med så många andra sådana vindkraftverk att gruppstationen sammanlagt består av minst sju vindkraftverk, om verksamheten påbörjas efter att verksamheten eller verksamheterna med de andra vindkraftverken påbörjades.” (Bilaga till SFS 1998:899, punkt 40.95)

samt för verksamheter med

1. två eller fler vindkraftverk som står tillsammans (gruppstation) och vart och ett av vindkraftverken inklusive rotorblad är högre än 150 meter,
2. ett vindkraftverk som inklusive rotorblad är högre än 150 meter och står tillsammans med en sådan gruppstation som avses i 1, eller
3. ett vindkraftverk som inklusive rotorblad är högre än 150 meter och står tillsammans med ett annat sådant vindkraftverk, om verksamheten påbörjas efter att verksamheten med det andra vindkraftverket påbörjades.” (Bilaga till SFS 1998:899, punkt 40.90).

Huruvida en verksamhet blir anmälnings- eller tillståndsskyldig beror idag alltså på antal vindkraftverk och av höjden på dessa istället för på sammanlagd uteffekt.

Verksamhetsutövare har dock möjlighet att enligt nu gällande 9 kap. 6 § MB frivilligt ansöka om tillstånd, även i de fall tillstånd egentligen inte krävs. Ett sådant ”frivilligt tillstånd” kunde sökas även före det att lagändringarna infördes (se exempelvis SOU 2008:86).

3.6.5 Förordningen om miljökonsekvensbeskrivningar (SFS 1998:905)

De ändringar som infördes i FMKB, som är relevanta för just vindkraftsverksamhet, avsåg vilka typer av verksamheter som alltid ska antas medföra betydande miljöpåverkan. Enligt den ursprungliga FMKB skulle verksamheter som omfattades av verksamhetsbeskrivningar 40.80 (A-verksamheter) eller 40.90 (enligt då gällande bilaga till FMVH) alltid antas medföra betydande miljöpåverkan. Ändringarna innebar att punkten 40.80 togs bort och att punkten 40.95 lades till. Idag gäller alltså att verksamheter som omfattas av verksamhetsbeskrivningar 40.90 eller 40.95 alltid ska antas medföra en betydande miljöpåverkan (SFS 2009:864).

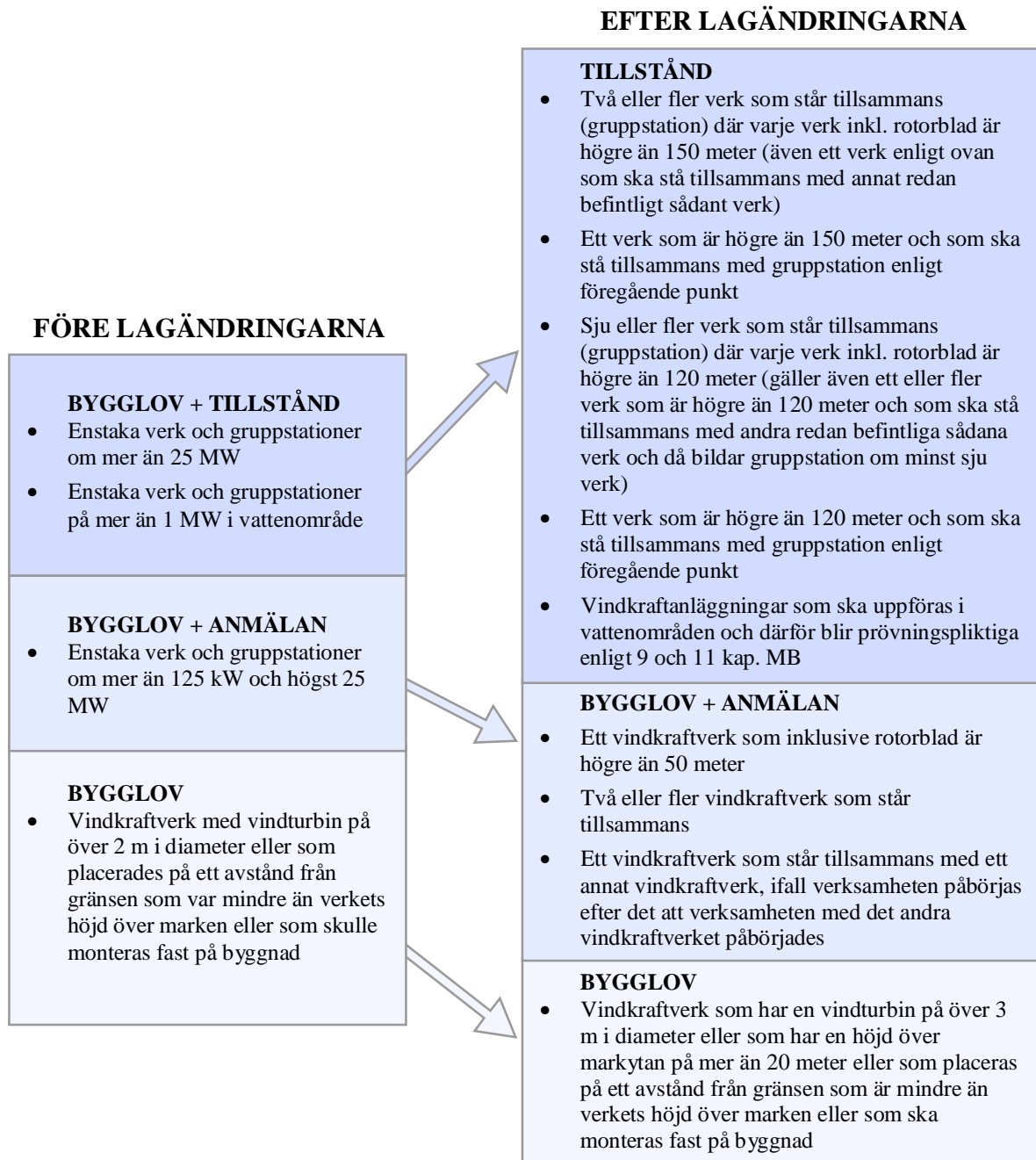
3.6.6 Sammanställningar

Nedan följer en sammanställning av lagändringarna. I tabell 1 presenteras vad som gällde före och efter lagändringarna samt i vilken lagtext ändringarna gjordes.

Tabell 1. Sammanställning av lagändringar

LAGTEXT	FÖRE LAGÄNDRINGARNA	EFTER LAGÄNDRINGARNA
MB	Inget krav på kommunal tillstyrkan	Tillstånd endast om kommunen tillstyrker
MB	Kommunfullmäktige kunde begära att regeringen skulle tillåtighetspröva gruppstationer för vindkraft med tre eller flera vindkraftsaggregat med total uteffekt om minst 10 MW	Kommunfullmäktige kan begära att regeringen ska tillåtighetspröva anläggningar för vindkraft som är tillståndspliktiga enligt 9 kap. 6 § MB
MB	Gruppstationer för vindkraft över en viss storlek fick inte uppföras på Öland	Tillåtet att uppföra tillståndspliktiga vindkraftsanläggningar på Öland
MB	Utökat samråd ifall verksamheten enligt 6 kap. 4 a och 5 §§ MB antogs medföra betydande miljöpåverkan	Utökat samråd också i de fall tillsynsmyndigheten har förelagt den som avser bedriva verksamheten att söka tillstånd enligt 9 kap. 6 § MB
PBL	Krav på <i>både</i> bygglov och tillstånd för tillståndspliktig vindkraftsverksamhet	Inget krav på bygglov för tillståndspliktig vindkraftsverksamhet
PBL	Krav på bygglov för icke tillståndspliktiga vindkraftverk med en vindturbin på över 2 meters diameter eller som placerades på ett avstånd från gränsen som var mindre än vindkraftverkets höjd över marken eller som skulle monteras fast på byggnad	Krav på bygglov för icke tillståndspliktiga vindkraftverk med en vindturbin på över 3 meters diameter eller som har en höjd på mer än 20 meter över markytan eller som ska monteras fast på byggnad eller som ska ha ett avstånd från gränsen som är mindre än vindkraftverkets höjd över marken.
PBL	Markens lämplighet skulle prövas genom detaljplan för ny sammanhållen bebyggelse <i>eller</i> ny enstaka byggnad vars användning fick betydande inverkan på omgivningen <i>eller</i> ny enstaka byggnad som skulle förläggas inom områden där det rådde stor efterfrågan på mark för bebyggelse <i>eller</i> för bebyggelse som skulle förändras eller bevaras och förändringen behövde ske i ett sammanhang (ifall lämpligheten inte kunde prövas i samband med prövning av ansökan om bygglov). Dessa bestämmelser gällde även för bygglovspliktiga vindkraftsanläggningar.	Vad gäller just vindkraftverk så ska markens lämplighet prövas genom detaljplan <i>endast</i> om verken ska uppföras inom områden där det råder stor efterfrågan på mark för byggnader eller andra anläggningar
EL	En MKB skulle ingå i ansökan om nätkoncession för linje	En MKB behöver inte nödvändigtvis ingå i ansökan om nätkoncession ifall en MKB för tillståndet i övrigt behandlar de effekter som linjen kan antas medföra
FMVH	Inte detaljerat angivet i förordningen vad som skulle ingå i en anmälan som avsåg verksamhet med vindkraft	Detaljerat angivet i förordningen vad som ska ingå i en anmälan som avser verksamhet med vindkraft
FMVH	Gränserna gällande krav på antingen anmälan eller tillstånd enligt miljöbalken baserades på total uteffekt	Gränserna gällande krav på antingen anmälan eller tillstånd enligt miljöbalken baseras på antal verk och på höjden av dessa
FMKB	Verksamheter som omfattades av verksamhetsbeskrivning 40.80 eller 40.90 skulle alltid antas medföra betydande miljöpåverkan	Verksamheter som omfattas av verksamhetsbeskrivning 40.90 eller 40.95 ska alltid antas medföra betydande miljöpåverkan

Nedan följer ytterligare en jämförande sammanställning. I figur 2 presenteras de gränser för bygglov, anmälan och tillstånd som gällde före och efter lagändringarna.

Figur 2. Jämförande sammanställning av gränserna för bygglov, anmälan och tillstånd

Som framgår av figuren är klassning av huruvida en verksamhet är tillståndspliktig eller anmälningspliktig nu baserad på antal vindkraftverk och av höjden på dessa. Före lagändringarna infördes så baserades klassningen till största delen på total uteffekt.

3.7 PRÖVNING AV VINDKRAFT DÅ OCH NU

Lagändringarna medförde att själva prövningsprocessen för vindkraft förändrades. Som nämnts förut i rapporten krävs det ju t.ex. inte längre bygglov ifall verksamheten är tillståndspliktig, och kommunen måste nu tillstyrka för att tillstånd ska kunna ges etc. Nedan följer förenklade beskrivningar av hur den generella prövningsprocessen för vindkraft såg ut före lagändringarna och hur den ser ut idag. Eftersom studien är inriktad mot tillståndsprocessen för landbaserad vindkraft så beskrivs inte prövningsprocessen för A-verksamheter (vindkraftverk i vattenområden).

Beskrivningen av hur den generella prövningsprocessen för vindkraft såg ut före lagändringarna är till största delen baserad på Boverkets *Vindkraftshandboken* (se Boverket, 2009). I handboken beskrivs bl.a. hur prövningsprocessen generellt skulle gå till. Beskrivningen av hur prövningsprocessen ser ut idag är baserad på Vindlovs hemsidor, där processen beskrivs steg för steg (se Vindlovs hemsida 2009a samt 2009e t.o.m. 2009w).

I det följande beskrivs hur prövningsprocessen *generellt* såg ut/ser ut, vilket innebär att det inte är uteslutet att processen i vissa fall gick till/går till på ett något annorlunda sätt.

3.7.1 Prövningsprocessen före lagändringarna

C-verksamhet (bygglov + anmälan)

Som nämnts i det föregående krävdes det för C-verksamheter både bygglov enligt PBL och anmälan enligt MB före det att lagändringarna infördes (se figur 3 nedan).

Vad gäller processen för bygglovsprövning började den med att sökanden tog kontakt med kommunens bygglovshandläggare för ömsesidigt informationsutbyte om projektet och dess förutsättningar samt om kommunens vindkraftsplanering etc. Sökanden lämnade därefter in ansökan till byggnadsnämnden varvid ärendet blev formellt. De ansökningshandlingar som krävdes för bygglovsprövningen var i princip desamma som för anmälan om miljöfarlig verksamhet, d.v.s. verkets läge i x-, y- och z-koordinater, ritning där navhöjd och rotordiameter etc. framgick, ljudutbredningskarta, skuggningskarta, fastighetsbeteckning etc. Kommunen tog därefter fram en sakägarförteckning, och om projektet innebar avvikelse från detaljplanen eller om platsen för projektet låg utanför detaljplanelagt område så hörde kommunen berörda myndigheter och grannar (efter Boverket, 2009). Byggnadsnämnden tog därefter beslut om bygglov. Om beslutet gick någon emot (den sökande eller de berörda som framfört synpunkter under prövningen) skulle denne informeras om hur överklagan kunde göras (tolkning efter SFS 1987:10). Bygglövsprövningen gällde projektets användning, lokalisering och yttre utformning. Projektets tekniska egenskaper behandlades i den s.k. byggnadsanmälan, vilken skulle lämnas in till byggnadsnämnden minst tre veckor före byggstart (Boverket, 2009).

En anmälan enligt MB började med att sökanden, liksom vid bygglovsansökan, tog tidig kontakt med kommunen för att mer i detalj reda ut vilka handlingar som krävdes. De flesta kommuner tillhandahöll dock blanketter för anmälan enligt MB, i vilka det framgick vad en anmälan skulle innehålla. Det var inte obligatoriskt att en MKB skulle utföras och ingå i anmälan, men kommunens miljönämnd hade dock möjlighet att kräva en sådan om det ansågs motiverat. När anmälan sedan hade skickats in bedömde

kommunen först om handlingarna innehöll den information som behövdes. Verksamhetsutövaren fick därefter i vissa fall komplettera ansökan. Sedan gav kommunen de statliga och kommunala myndigheter samt organisationer som hade ett särskilt intresse av ärendet tillfälle att yttra sig över anmälan (efter Boverket, 2009). Sökanden gavs sedan tillfälle att bemöta de yttranden som ev. kommit in (SOU 2008:86). Därefter gjorde kommunen sin bedömning och kom fram till ett av fyra beslut:

- Om kommunen inte hade några invändningar mot projektet meddelades sökanden att ärendet inte föranledde någon åtgärd från myndighetens sida.
- Kommunen kunde meddela förbud mot verksamheten ifall det ansågs olämpligt att anlägga vindkraftverken på platsen ifråga.
- Kommunen kunde förelägga verksamhetsutövaren att vidta vissa försiktighetsmått.
- Verksamhetsutövaren kunde föreläggas att söka tillstånd enligt MB ifall verksamheten bedömdes medföra risk för betydande olägenheter för människors hälsa eller miljön. (Boverket, 2009)

Kommunens beslut om förbud eller föreläggande kunde sedan överklagas. Ett anmälningsärende är ett slags tillsynsärende, och innebär inte en garanti för verksamhetsutövaren att denne får lov att bedriva verksamheten (även om anmälan inte föranleder någon åtgärd från kommunen). Kommunen hade alltså möjlighet att när som helst återkomma, även efter det att en verksamhet hade påbörjats, och förelägga om försiktighetsmått eller förbud mot verksamheten. Verksamhetsutövare hade dock möjlighet att ansöka om frivilligt tillstånd. (efter Boverket, 2009)

B-verksamhet (bygglov + tillstånd)

För B-verksamheter gällde att utöver bygglov (se ovan) krävdes även tillstånd enligt MB. Tillståndprocessen började med att verksamhetsutövaren sammanställde ett samrådsunderlag och lämnade in detta till länsstyrelsen (se figur 3). I samrådsunderlaget beskrevs bl.a. den planerade verksamhetens lokalisering, omfattning, utformning samt förutsedda miljöpåverkan. Underlaget skickades även till ansvarig kommunal nämnd ifall kommunen var tillsynsmyndighet samt till de enskilda som antogs bli särskilt berörda. Verksamhetsutövaren valde sedan form för och kallade till samrådsmöte. Samråd hölls därefter med länsstyrelsen, tillsynsmyndigheten samt med de enskilda som ansågs särskilt berörda. Ifall verksamheten innebar betydande miljöpåverkan skulle dessutom samråd hållas med de övriga statliga myndigheter, kommuner, den allmänhet och de organisationer som kunde antas bli berörda. I samband med samrådet angav länsstyrelsen inriktning av och omfattning på miljökonsekvensbeskrivningen. Sökanden upprättade och sammanställde sedan en MKB. Därefter lämnades ansökan inkl. MKB in till länsstyrelsen. Ansökan skulle, utöver miljökonsekvensbeskrivningen, bl.a. även innehålla ritningar och tekniska beskrivningar, uppgifter om vad som kunde bidra till utsläpp, förslag till åtgärder för att minska mängden avfall (som för vindkraft t.ex. kan vara smörjmedel till växellådan) samt övriga uppgifter som behövdes för att bedöma hur de allmänna hänsynsreglerna i MB skulle följas. Länsstyrelsen skickade sedan ansökan till kommunen som fick möjlighet att begära kompletteringar i ärendet. Även länsstyrelsen

kunde i detta läge begära att verksamhetsutövaren skulle komplettera handlingarna. När ansökan sedan ansågs komplett kungjordes ansökan, och länsstyrelsen begärde in yttranden från olika remissinstanser. Ifall fler yttranden kom in fick sökanden tillfälle att komplettera ansökan ytterligare. Därefter prövade länsstyrelsen ärendet, och tog beslut om huruvida tillstånd kunde ges eller ej. Beslutet kunde sedan överklagas. (efter Boverket, 2009)

Detaljplaneprocessen

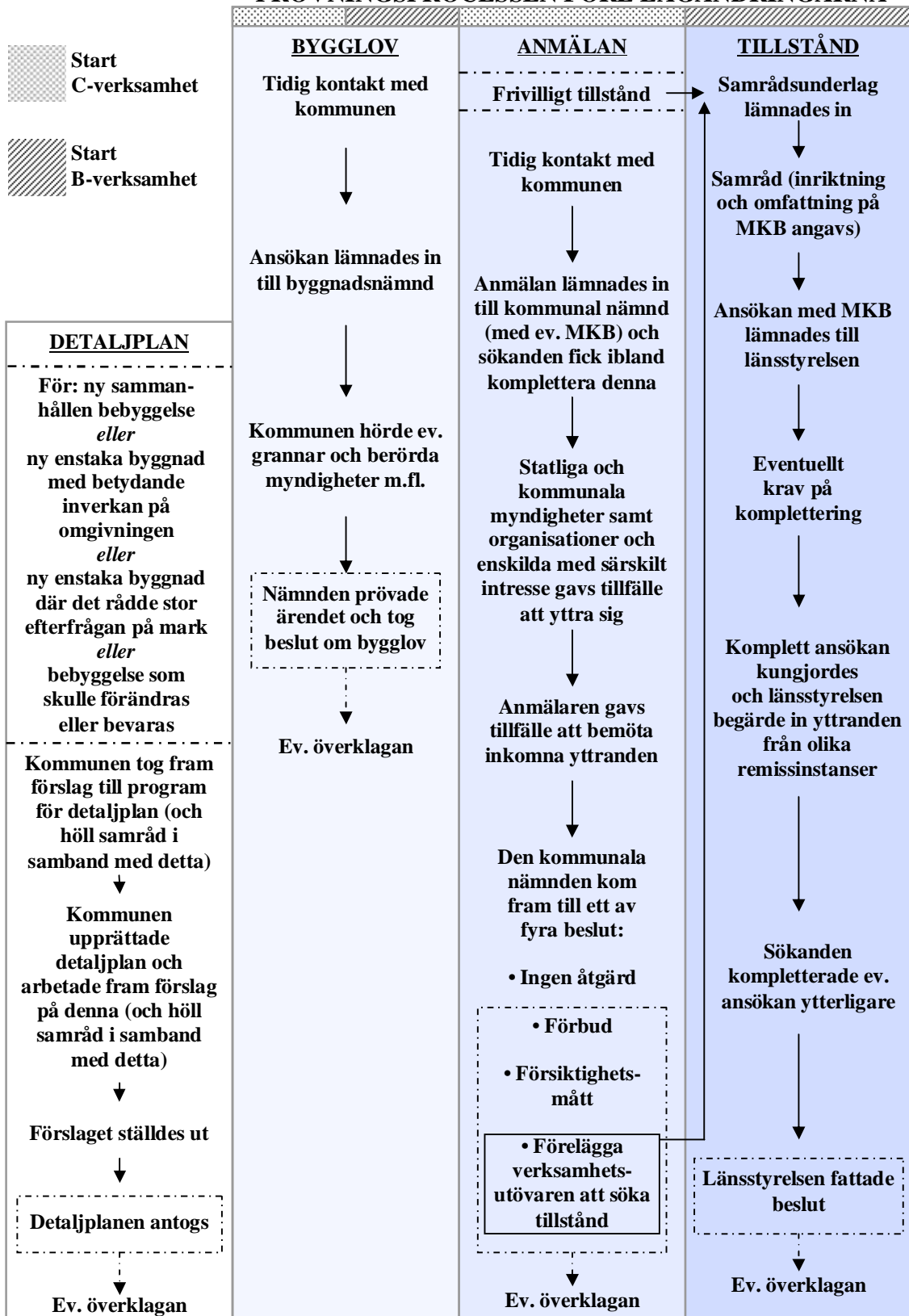
Kommunstyrelsen eller kommunens byggnadsnämnd kunde fatta beslut om att initiera en planprocess. Det är som bekant ett kommunalt ansvar att upprätta detaljplaner, och före det att lagändringarna infördes skulle detaljplaneläggning ske för

- ny sammanhållen bebyggelse,
- ny enstaka byggnad vars användning fick betydande inverkan på omgivningen,
- ny enstaka byggnad som skulle förläggas inom område där det rådde stor efterfrågan på mark för bebyggelse eller för
- bebyggelse som skulle förändras eller bevaras, om regleringen behövde ske i ett sammanhang.

och (som nämnts förut i rapporten) så räckte det att ett enda av dessa kriterier uppfylldes för att kravet på detaljplan skulle utlösas (efter Boverket, 2009).

Kommunen började med att ta fram ett förslag till program i vilket förutsättningarna för det fortsatta planarbetet utreddes (se figur 3). Därefter upprättade kommunen en detaljplan och arbetade fram ett förslag på denna. Kommunen höll samrådsmöten både i samband med framtagande av förslag till program och i samband med framtagande av förslag på detaljplan. Förslagen reviderades eventuellt efter samråden, och då förslaget på detaljplan ansågs färdigt ställdes det ut för granskning. Efter utställningen kunde eventuellt mindre justeringar göras, och därefter antogs detaljplanen av kommunfullmäktige. Beslutet att anta planen kunde sedan överklagas. (efter Boverket, 2009)

PRÖVNINGSPROCESSEN FÖRE LAGÄNDRINGARNA

Figur 3. Flödesschema för prövningsprocesser före lagändringarna (efter föregående avsnitt 3.7.1 Prövningsprocessen före lagändringarna)

3.7.2 Prövningsprocessen efter lagändringarna

Prövningsprocesserna för bygglov, anmälan, tillstånd och detaljplan ser i sig själva formellt sett i princip likadana ut nu som de gjorde före lagändringarna (jämförelse mellan föregående kap. 3.7.1 *Prövningsprocessen före lagändringarna* och Vindlovs hemsidor 2009a och 2009e t.o.m. 2009w samt Länsstyrelsen i Skåne län, 2009). Lagändringarna medförde dock ett antal effekter för processerna, och för att undvika alltför mycket upprepning beskrivs här endast hur processerna förändrades till följd av dessa effekter.

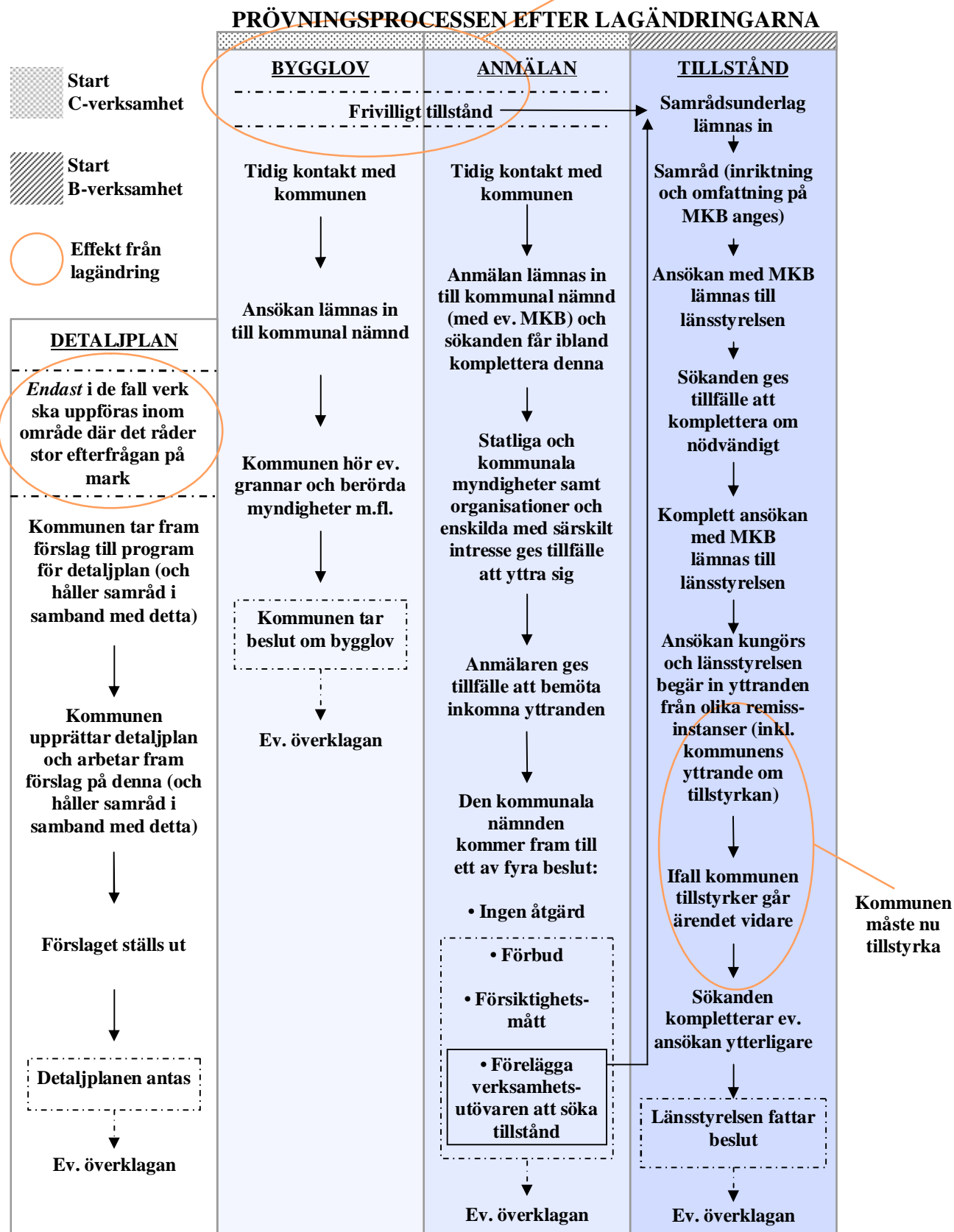
Vad gäller processen för bygglovsprövning så är den i princip likadan som den var före lagändringarna. Som nämnts förut så gäller dock nya gränser för när kravet på bygglovsprövning infaller, och det krävs inte längre bygglov för tillståndspliktiga verksamheter. Dessutom krävs inte längre bygglov ifall verksamhetsutövaren frivilligt ansöker om tillstånd eller föreläggs av kommunen att ansöka om det (se figur 4). (jämförelse mellan föregående kap. 3.7.1 *Prövningsprocessen före lagändringarna* och Vindlovs hemsidor 2009a samt 2009e t.o.m. 2009w)

Processen för prövning genom anmälan enligt MB är i princip oförändrad. De nya lagändringarna medförde att gränserna för när kravet på prövning genom anmälan enligt MB infaller förändrades, och dessutom är det nu tydligare beskrivet i FMVH vad som ska ingå i en anmälan. Dessutom lades det till en ny paragraf i FMVH i vilken det föreskrivs att handläggningen av ett anmälningsärende i lämplig omfattning ska samordnas med handläggningen av bygglovsärendet för samma vindkraftverk (jämförelse mellan föregående kap. 3.7.1 *Prövningsprocessen före lagändringarna* och Vindlovs hemsidor 2009a samt 2009e t.o.m. 2009w). Även före det att lagändringarna infördes samordnades dock ofta processen för anmälan med processen för bygglovsprövningen för samma ärende (Boverket, 2009).

Vad gäller processen för tillståndsprövning enligt MB så förändrades (som nämnts förut) gränserna för när tillstånd krävs. En annan konkret förändring i tillståndsprövningsprocessen är att nu efterfrågar länsstyrelsen kommunens yttrande om tillstyrkan då ärendet kungörs (se figur 4). Länsstyrelsen går sedan vidare och prövar ärendet *endast* ifall kommunen tillstyrker tillståndsansökan. I övrigt ser tillståndsprövningsprocessen rent formellt likadan ut idag som före lagändringarna. (jämförelse mellan föregående kap. 3.7.1 *Prövningsprocessen före lagändringarna* och Vindlovs hemsidor 2009a och 2009e t.o.m. 2009w samt Länsstyrelsen i Skåne län, 2009)

Detaljplaneprocessen i sig är i princip oförändrad. En konkret skillnad är dock att det idag endast ska krävas detaljplan för vindkraft i de fall där verk ska uppföras inom område där det råder stor efterfrågan på mark. (jämförelse mellan föregående kap. 3.7.1 *Prövningsprocessen före lagändringarna* och Vindlovs hemsidor 2009a samt 2009e t.o.m. 2009w)

Inte längre krav på bygglov för tillståndspliktiga vindkraftverk, d.v.s. ingen dubbelprövning

Figur 4. Flödesschema för prövningsprocesser efter lagändringarna (efter föregående avsnitt 3.7.1 Prövningsprocessen före lagändringarna och 3.7.2 Prövningsprocessen efter lagändringarna)

4 RESULTAT FRÅN INTERVJUER

Syftet med intervjuerna var att undersöka vad lagändringarna har kommit att innebära och fått för effekter för vindkraftsprojektörer, kommuner och länsstyrelser samt för själva tillståndsprocessen. Därför var de viktigaste frågeställningarna under intervjuerna de som gällde

- huruvida syftet med lagändringarna kunde anses uppfyllt eller ej,
- positiva, negativa samt icke avsedda effekter från lagändringarna,
- kraven på vindkraftsprojektörer,
- de olika aktörernas arbetssätt,
- vindkraftsprojektörernas strategier för att få tillstånd samt
- hur tillståndsprocessen påverkats av lagändringarna.

Under intervjuerna följdes intervjumallarna i stort sett hela tiden (se 8 *Bilagor* för intervjumallar och samtliga intervjufrågor). Intervjuerna var dock öppna och fria till sin karaktär, och intervjumallarna användes inte i syfte att samla in otvetydiga svar på varenda fråga. Anledningen till varför mallar användes var att se till att viktiga frågeställningar inte skulle glömmas bort under intervjuerna, och dessutom fungerade de som en röd tråd att följa.

Presentationen av resultaten från intervjuerna är i stort sett indelad efter kommuner, länsstyrelser och projektörer samt efter de frågeställningar som togs upp. Denna slags indelning återspeglar på ett naturligt sätt vad som togs upp och diskuterades under intervjuerna, varför det kan anses motiverat att presentera resultatet på detta sätt. I vissa fall har flera frågeställningar från intervjumallarna slagits samman under en och samma rubrik. Resultaten delades dessutom in i ytterligare underrubriker för att göra det hela mer överskådligt.

Vid presentationen av resultaten används ibland formuleringar som ”en vindkraftsprojektör upplevde att” och ”en kommunanställd ansåg att” etc. Det är dock viktigt att komma ihåg att det som framkom under intervjuerna var de intervjuades egna personliga synpunkter och kommentarer, och att dessa inte nödvändigtvis behöver representera vad man generellt ansåg vid just *den* kommunen, *den* länsstyrelsen eller *det* företaget.

Intervjuerna var öppna till sin karaktär vilket innebär att även om endast en eller några av de intervjuade framförde en särskild synpunkt i samband med en frågeställning (t.ex. att lagändringarna gett upphov till en positiv effekt etc.) så behöver det inte nödvändigtvis betyda att de andra intervjuade hade en annan uppfattning i frågan.

Resultatet från intervjuerna presenteras nedan. Resultatdelen kan möjligtvis kännas något lång och detaljerad. Ambitionen var dock att i resultatet få med ett stort antal av de kommentarer och synpunkter som framfördes under intervjuerna, och att därigenom ge läsaren möjlighet att själv bilda sig en uppfattning. Efter resultatdelen följer diskussionen, i vilken resultatet diskuteras i förhållande till den teori och de frågeställningar som tas upp i studien.

4.1 KOMMUNER

I detta avsnitt presenteras endast det resultat som framkom under intervjuerna med de fyra personer som arbetade inom kommunen. De kommuner som ingick i studien var Laholm, Tanum, Falkenberg och Eslöv. De kommunanställda hade olika befattningar (en miljö- och hälsoskyddsinspektör, en kommunbiolog/miljöinspektör, en handläggare samt en planarkitekt), men samtliga arbetade med vindkraft inom kommunen.

Generella utmaningar i samband med prövning av vindkraft

Vindkraftsprojekt är omfattande

Vid intervjuerna framkom att generella utmaningar och svårigheter som kommunen ställs inför i samband med prövning av vindkraft bl.a. utgörs av att vindkraftsprojekt ofta är stora och därför berör och engagerar ett stort antal människor. Detta leder i vissa fall till att många av de synpunkter som kommunen får in rörande vindkraft till viss del är grundade på känslomässigt tyckande. Det blir en utmaning för kommunen att väga in dessa synpunkter tillsammans med statens krav på att det ska byggas en viss mängd vindkraft framöver. En av de kommunanställda ansåg att vindkraftsverksamhet har en oerhört stor och diffus omgivningspåverkan (i jämförelse med andra byggnader och verksamheter som kommunen prövar), och att detta medför att det blir svårare för kommunen att avgöra hur långt omgivningspåverkan från vindkraftsverksamhet sträcker sig.

Kändes lagändringarna nödvändiga?

De intervjuade tillfrågades om de, före det att lagändringarna infördes, ansåg att lagändringarna kändes nödvändiga.

”Ja” i vissa avseenden, ”Nej” i andra

En av de kommunanställda upplevde inte att det fanns något speciellt behov av ändringar, utan ansåg att i de fall det fanns en bra organisation inom kommunerna så fungerade de gamla bestämmelserna bra. Samma person upplevde inte att handläggningstiderna hos kommunen var särskilt långa. En annan kommunanställd upplevde det motiverat att ändra gränserna för kravet på antingen anmälan eller tillstånd från att vara baserat på total uteffekt till att vara baserat på antal och höjd. Likaså upplevdes förtydligandet i FMVH om vad som ska ingå i en anmälan motiverat. Samma person ansåg dock att införandet av krav på kommunens tillstyrkande inte behövdes. En av de kommunanställda upplevde det svårt att svara ”Ja” eller ”Nej” på frågan om huruvida lagändringarna kändes motiverade eller inte, men hade förståelse för att politiker ansåg att dubbelprövningen var onödig och borde tas bort; inte minst p.g.a. att den som vill förhålla en vindkraftsetablering kan göra så i flera år genom att överklaga, och med dubbelprövningen så gavs fler tillfällen till överklagan. I ljuset av detta tyckte den intervjuade att ändringarna kanske ändå kunde anses vara bra, förutsatt att det i kommunen finns en antagen vindkraftsplan. Den intervjuade ansåg även att prövningarna enligt PBL och MB överlappade mycket.

En av de kommunanställda framförde att det är väldigt viktigt att vindkraftsprojekt genomgår en omfattande prövning hos kommunen eftersom vindkraft medför en stor påverkan på människors närmiljö. Den intervjuade ansåg att kommunerna

hade ett stort inflytande vid tillståndsprövningar före det att lagändringarna infördes, och tyckte att det även ska vara så i fortsättningen.

Effekter av lagändringarna

Kommunernas interna arbete förändrat

Vid intervjuerna framkom att lagändringarna medförde att det interna arbetet inom kommunerna förändrades något. En av de kommunanställda ansåg att det har blivit vanligare att arbetet med handläggningar i större utsträckning hanteras av både miljö- och hälsoskydds nämnden och kommunstyrelsen. Den intervjuade upplevde även att den interna handläggningen inom kommunen har förändrats på så sätt att det nuförtiden är mer samarbete mellan miljö- och hälsoskydds nämnden och kommunens planavdelning (till skillnad från före det att lagändringarna infördes, då det var mer samarbete mellan bygglovshandläggarna och planavdelningen). En annan kommunanställd uppgav att lagändringarna har medfört att det har blivit mer samarbete mellan kommunens miljöavdelning och byggnadsavdelning, samt att detta innebär ett visst merarbete för kommunen men att det trots det är fördelaktigt att i större utsträckning bereda ärendena tillsammans. Vidare så uppgav en annan kommunanställd att införandet av kravet på kommunens tillstyrkande har lett till att kommunledningen har fått bättre koll på vad som händer angående vindkraft inom kommunen. Före det att lagändringarna infördes så gick ärendena, enligt den intervjuade, i princip endast via miljö- och byggnadsnämnden. Införandet av kravet på kommunens tillstyrkande uppgavs av en annan kommunanställd ha medfört att kommunstyrelsens och miljö- och byggnadsnämndens yttranden nu måste samordnas, eftersom kommunstyrelsen vill att miljö- och byggnadsnämnden ska yttra sig innan beslut om tillstyrkan tas.

Tydligare riktlinjer för kommunen

Vidare så framhöll en annan kommunanställd att förtydligandet i FMVH om vad som ska ingå i en ansökan var något som var positivt, eftersom förtydligandet underlättade för kommunen att kräva in kompletteringar i ansökningsärenden.

Stort antal bygglov i avvaktande

En av de kommunanställda framförde att det inte hade hänt så mycket inom kommunen på vindkraftssidan sedan lagändringarna infördes, samt att detta berodde på att kommunen höll på att ta fram en ny vindkraftsplan. Enligt den intervjuade hade kommunen under denna period informerat de sökande om att de kunde ansöka om bygglov om de ville, men att de troligtvis skulle komma att få ett "Nej" med hänvisning till att kommunen då skulle komma att kräva detaljplan. En detaljplan är kostsam för sökanden att ta fram, och den kan dessutom överklagas, vilket sades ha lett till att sökandena frivilligt hade valt att avvakta. Därför hade kommunen vid tidpunkten för intervjuens genomförande väldigt många bygglov som låg vilande i avvaktan på att vindkraftsplanen skulle bli klar.

Det kommunala vetot

En av de kommunanställda framförde att en konsekvens av införandet av kravet på kommunens tillstyrkande är att det nu inte nödvändigtvis blir de bästa vindlägena som

kommer att styra var någonstans vindkraften kommer att etableras, utan snarare kommunernas inställning till vindkraft.

Vidare framfördes även att förfarandet med kravet på kommunens tillstyrkande, där kommunens beslut att inte tillstyrka ett ärende inte behöver motiveras och inte är möjligt att överklaga, känns rättsosäkert. Detta förfarande ansågs av den intervjuade strida mot gängse normer i rättspraxis i Sverige, med motiveringen att enligt rättspraxis så ska både myndigheter och exploatörer ha rätt att få sin sak prövad i en högre instans. Den intervjuade upplevde det som att denna rätt till överprövning nu i princip har försvunnit, och framförde även att detta nog inte var avsikten med lagändringarna.

En annan av de intervjuade upplevde det som att förfarandet med det kommunala vetot på sätt och vis ligger utanför lagstiftningen, eftersom handläggare på kommunen nu kan gå igenom en tillståndsansökan och komma fram till att den stämmer överens med vindkraftsplanen, att inga kultur- eller naturvårdsintressen hotas, att skuggbildning och buller är inom rimliga gränser etc. och sedan kan politikerna ändå besluta att tillstånd inte ska ges. Dessutom kan tillstånd för vindkraftsanläggningar tillstyrkas även om de planeras i områden som inte har pekats ut som lämpliga i vindkraftsplanen. Den intervjuade framförde även att det faktum att det kommunala vetot styrs av politiska intressen i och för sig kan vara positivt för demokratin, men att man ju förväntar sig att politikerna följer vindkraftsplanen. En annan av de intervjuade sa sig ha förståelse för att vindkraftsexploatörer inte är glada för det kommunala vetot, eftersom vetot medför att det blir svårt för exploatörer att förutse om de till slut kommer att få tillstånd eller ej. Det kostar exploatören mycket pengar att ta fram ansökningshandlingar, och det kommunala vetot medför att kommunen kan välja att inte tillstyrka tillståndet för att de helt enkelt inte vill ha någon vindkraft.

Svårt att vara delvis negativ

En av de kommunanställda hade förstått det som att kommunstyrelsen i princip kommer att yttra det som miljöavdelningen på kommunen yttrar (om tillstyrkan). Detta upplevdes av den intervjuade som lite problematiskt, eftersom ett yttrande från miljöavdelningen som endast är delvis negativt kan leda till att kommunstyrelsen inte tillstyrker projektet ifråga. Den intervjuade framförde att detta gör det lite svårare för miljöavdelningen att komma med negativa synpunkter på projekt, samt att miljöavdelningen oftast inte vill vara så skarp i sina yttranden utan snarare vill att synpunkterna ska vägas ihop med andras synpunkter och att länsstyrelsen sedan ska ha möjlighet att göra avvägningar utifrån det. Enligt den intervjuade är det i princip aldrig helt okontroversiellt att bygga vindkraft i kommunen, och att miljöavdelningen därför i princip aldrig yttrar sig som helt positiv eller helt negativ till ett vindkraftsprojekt.

Handläggningstider har ökat

En av de kommunanställda framförde att bestämmelsen om det kommunala vetot har lett till att handläggningstiderna har ökat något. Den intervjuade uppgav även att man från en länsstyrelse har skickat en hemställan till miljödepartementet angående det kommunala vetot, och att det i hemställan framgår att länsstyrelsen bl.a. upplever att handläggningstider för miljöprövning av vindkraft har fördubblats p.g.a. det kommunala vetot, och att följderna av detta har blivit att prövningen har försvårats. Det framgick även att länsstyrelsen upplevde att rättssäkerheten nu kan ifrågasättas p.g.a. att kommunerna

kan ta ställning till tillstyrkan eller avstyrkan utan att behöva ge motiv för sitt ställningstagande. Den intervjuade hade uppfattningen att bestämmelsen om det kommunala vetot infördes som en eftergift till kommunerna, samt att bestämmelsens utformning inte var så väl genomtänkt.

Kommunens roll vid prövning

Nu i princip endast som remissinstans, men utför samma typ av arbete som förr

En av de kommunanställda framförde att det faktum att det inte längre krävs bygglov eller anmälan enligt MB för tillståndspliktiga vindkraftverk har medfört att kommunen nu i princip endast har rollen som remissinstans gentemot länsstyrelsen vid tillståndsärenden. Och, även om lagändringarna sades ha gett upphov till vissa konkreta effekter för hur den interna hanteringen av vindkraftsärenden inom kommunen går till (enligt föregående) så ansåg en annan av de kommunanställda att lagändringarna inte har medfört så särskilt mycket konkreta effekter för kommunens arbete; detta eftersom kommunen fortfarande går igenom tillståndsansökningar och ev. begär in kompletteringar till dessa för att sedan ta beslut om att tillstyrka projekt eller inte. Den intervjuade framförde alltså att det faktum att kommunen inte bygglovsprövar ärenden längre inte betyder särskilt mycket för kommunens arbete eftersom kommunen fortfarande granskar samma typer av dokument och går igenom tillståndsansökningar ändå. En annan av de kommunanställda framförde att kommunens byggnadsavdelning nu inte längre får in pengar från bygglovsprövning av vindkraft (byggnadsavdelningen tar ju betalt för att utföra bygglovsprövningar) samt att detta är en nackdel för framförallt byggnadsavdelningen, men även för miljöavdelningen. Avdelningen får nu gå igenom tillståndsansökningar ändå och yttra sig över dessa.

Syftet med lagändringarna

De kommunanställda tillfrågades om de tyckte att syftet¹⁴ med lagändringarna kunde anses ha uppfyllts.

”Ja” i vissa avseenden, ”Nej” i andra

Två av de intervjuade tyckte att det var svårt att svara på frågan, men en av dessa var dock osäker på om man egentligen till fullo hade insett vad införandet av det kommunala vetot skulle komma att innebära (att det t.ex. skulle komma att kunna användas för att stoppa vindkraftsetableringar). Den andre intervjuade ansåg att när det gäller stora vindkraftsanläggningar så räcker det med prövning enligt MB, och att undvikandet av dubbelprövning därför kan anses lyckat. En annan av de intervjuade ansåg att syftet hade uppfyllts i avseendet att handläggning av anmälningsärenden har underlättats något till följd av att de tydligare riktlinjerna fördes in i FMVH. Samma person ansåg dock att bestämmelsen om det kommunala vetot i själva verket motverkar syftet (att handläggningen skulle förenklas) och att syftet i det avseendet därför inte kan anses ha uppfyllts. En annan av de intervjuade uppgav sig vara osäker på ifall lagändringarna har bidragit till att göra det enklare att bygga vindkraft eller inte. Den intervjuade ansåg dock

¹⁴ ”... att underlätta utbyggnaden av vindkraft samtidigt som kraven på en rättssäker och omsorgsfull prövning inte minskar.” (Prop. 2008/09:146)

att det kanske inte *bör* vara så enkelt, eftersom vindkraftverk är väldigt stora byggnadselement och att handläggning av vindkraftsärenden därför kräver stor eftertanke och tid.

Om projektörer och kraven på dessa

Mer kontakt med kommunen

En av de intervjuade hade uppfattningen att införandet av det kommunala vetot möjligtvis medför att vindkraftsprojektörer nu kontaktar kommunpolitiker i större utsträckning och därigenom lobbar för att få igenom sina projekt. Vindkraftsprojektörer sades bl.a. ta kontakt med politiker på kommunens miljö- och byggnadsnämnd. En annan av de intervjuade hade en känsla av att de nya bestämmelserna kan ha lett till att projektörer har blivit mer angelägna om att vara ute i god tid med att kontakta både kommuner och andra som kan tänkas bli berörda av en planerad etablering (för att på så sätt försöka känna av ifall etableringen kan tänkas vara möjlig att få till stånd), samt att projektörer möjligtvis har blivit bättre på att presentera projekten på rätt sätt redan från början. En av de intervjuade upplevde dock att lagändringen har inverkat mycket mindre på projektörernas beteende än vad kommunens nya vindkraftsplan har gjort. Kommunens nya vindbruksplan medför att projektörerna får anpassa sig efter vilka områden som kommunen anser vara lämpliga för vindkraft.

Kraven på ansökningshandlingar har ökat, men inte till följd av lagändringarna

Av de fyra kommunanställda som intervjuades var det ingen som ansåg att just lagändringarna har medfört att kraven på vindkraftsprojektörer (gällande exempelvis omfattning och/eller innehåll på miljökonsekvensbeskrivningar, samrådsförfaranden etc. i samband med tillståndsansökningar) har ökat. Tre av de intervjuade framförde dock att kraven på utredningar, undersökningar och underlag till tillståndsansökningar för vindkraft har ökat den senaste tiden, samt att detta inte beror på lagändringarna.

En anledning till varför kraven har ökat sades bl.a. vara att situationen för vindkraft nu ser helt annorlunda ut än förut, eftersom det idag uppförs mycket större vindkraftsanläggningar inom områden som förut inte ansågs intressanta för etablering av vindkraft (t.ex. skogslandskap). En av de intervjuade framförde att höjden på vindkraftverken har ökat med ungefär 25 % vartannat år, och att detta givetvis förändrar den påverkan (på fåglar, närboende etc.) som verken har och att detta i sin tur medför högre krav på ansökningarna.

En annan framförde att eftersom man börjat uppföra vindkraft inom områden där det råder förutsättningar som man inte är så erfaren av att utvärdera efter, så krävs det ofta att man utför kompletterande utredningar (om t.ex. fågelliv etc.). Dessutom väcks många nya frågor att ta ställning till i samband med utredningar inom sådana typer av områden. De ökade kraven sades även bero på att handläggare hela tiden får bättre och bättre kunskap om vad det är de ska fråga efter och vad de bör kräva i samband med ansökningarna.

Mer om ansökningshandlingar

En av de intervjuade hade uppfattningen att det faktum att dubbelprövning nu undviks kan innebära att projektörer idag inte behöver framställa lika mycket underlagsmaterial till tillståndsansökningar som om ärendena hade prövats enligt både PBL och MB.

Förslag till förändring av lagar och andra åtgärder

Delegera till kommunstyrelsen att besluta om tillstyrkan

En av de intervjuade tyckte att antingen så borde kommunstyrelsen delegera till miljöavdelningen på kommunen att ta besluten om att tillstyrka eller inte enligt 16 kap. 4 § MB, eller så borde man ta bort bestämmelsen om det kommunala vetot. Den intervjuade hade uppfattningen att även ifall man hade tagit bort vetot helt så hade kommunerna ändå haft mycket inflytande vid tillståndsprövningar, eftersom länsstyrelserna tar den hänsyn de bör till kommunernas synpunkter.

Mer resurser till överprövande instanser

En av de intervjuade upplevde att överprövning av tillståndsärenden ofta kan dra ut på tiden, och ansåg därför att man borde sätta in mer resurser till de överprövande instanserna. Ärenden sades kunna bli liggande i exempelvis ett halvår till ett år utan att ens börja utredas.

Större ekonomiskt stöd för arbete med nya översiktsplaner

En annan av de intervjuade ansåg att det hade underlättat för alla parter ifall samtliga kommuner hade bra översiktsplaner där områden med bra vindlägen var utpekade. Kommuner har ju redan i några år kunnat få ekonomiskt stöd från Boverket för detta, men den intervjuade tyckte att det hade varit bra om detta stöd hade blivit större samt att den hänsyn som ska tas till översiktsplanerna stärktes.

Låt bestämmelserna verka en tid

En annan av de intervjuade hade inga förslag till ändringar i regelverket, utan ansåg att de nya bestämmelserna ska få verka ett tag och användas i ett par år innan det avgörs huruvida de kan anses vara tillfyllest eller inte.

4.2 LÄNSSTYRELSER

I detta avsnitt presenteras endast det resultat som framkom under intervjuerna med de fyra personer som arbetade på länsstyrelsen. De länsstyrelser som ingick i studien var Hallands, Skånes och Västra Götalands (två av de intervjuade arbetade på länsstyrelsen i Västra Götalands län). De intervjuade hade olika befattningar (två miljöhandläggare, en handläggare/arkitekt med planeringsansvar för vindbruket i länet samt en biträdande miljöskyddsdirektör), men samtliga arbetade med vindkraft på något sätt inom länsstyrelsen.

Generella utmaningar i samband med prövning av vindkraft

Ärenden gällande vindkraft är omfattande

Vid intervjuerna framkom att generella utmaningar för länsstyrelsen i samband med prövning av vindkraft bl.a. utgörs av att ärenden gällande vindkraft är väldigt omfattande och skiljer sig ganska mycket från ärenden gällande andra verksamheter. Detta sades bero på att vindkraftverk syns tydligt i landskapet och berör närboende och allmänhet på ett annat sätt än vad annan industriell verksamhet gör eftersom vindkraft bl.a. byggs på

jungfruliga marker där motstående intressen ofta kan råda. Annan industriell verksamhet förläggs ju oftast inom redan etablerade industriområden eller liknande.

Länsstyrelsen hjälper vindkraftsexploaterer att göra ansökningar så kompletta som möjligt genom att ge dem råd, och en utmaning för länsstyrelsen i samband med detta är att det vid samråd ofta kan uppstå frågor gällande vad en ansökan bör innehålla. Det sades även uppstå mycket diskussion kring hur exploatören ska lägga upp samråd.

Vidare framfördes även att det vid prövning av vindkraft ofta blir många olika motstående intressen man ska ta hänsyn till (t.ex. riksintresse för vindkraft, naturvårdsintressen, närboende o.s.v.) samt att det är en utmaning för länsstyrelsen att vid handläggning göra avvägningar mellan alla dessa intressen.

Kändes lagändringarna nödvändiga?

Ja, dubbelprövningen var onödig och handläggningstiderna långa

På frågan om de intervjuade, före det att lagändringarna infördes, ansåg att lagändringarna kändes nödvändiga svarade en att det kändes nödvändigt att se över vad man kunde göra åt dubbelprövningen. Enligt den intervjuade så kunde ärenden ta lång tid p.g.a. att man förut kunde överklaga enligt både PBL och MB (och dessutom så prövades i princip samma frågor i överklagningarna men i olika rättsinstanser). En annan av de intervjuade upplevde också att det behövdes någon form av förändring för att snabba på handläggningstiderna. Den intervjuade ansåg dock att man kunde ifrågasätta om förändringen blev bra eftersom att bestämmelsen om det kommunala vetot har lett till att handläggningstiderna på länsstyrelsen ifråga har blivit längre till följd av att länsstyrelsen nu måste invänta kommunernas yttranden om tillstyrkan.

Andra synpunkter

Ytterligare en ansåg att lagändringarna kändes nödvändiga i avseendet att den parallella dubbelprövningen ställde till problem. I avseendet att korta ned handläggningstiderna ansåg dock samma person att lagändringarna inte kändes motiverade. Enligt den intervjuade beror nämligen handläggningstider mycket mer på kvaliteten på det planeringsunderlag som finns tillgängligt.

Effekter av lagändringarna

Länsstyrelsen har fått mer att göra

En av de intervjuade framförde att länsstyrelsen har fått mycket mer att göra sedan lagändringarna infördes, och att detta beror på att arbetet med vindkraftsärenden var mer utspjutt före det att ändringarna infördes. En annan av de intervjuade ansåg också att arbetsbördan för länsstyrelsen gällande handläggning av vindkraft har ökat till följd av de nya bestämmelserna, men ansåg att ökningen även berodde på att vindkraften är inne i ett expansivt skede.

Handläggningstiderna har ökat

En av de intervjuade framförde (enligt föregående) att handläggningstiderna på länsstyrelsen blivit längre till följd av att länsstyrelsen nu måste invänta kommunernas yttranden om tillstyrkan. Den intervjuade uppgav även att vetot har lett till att det har blivit svårare för länsstyrelsen att planera sitt arbete rent tidsmässigt. En av de intervjuade

som arbetade vid en annan länsstyrelse framförde att då länsstyrelsen skickar ut tillståndsansökningar på remiss till kommuner (och efterfrågar om de tillstyrker eller ej) så kan det ta lång tid. Enligt den intervjuade ber kommuner ofta om flera månaders extra tid i samband med detta, vilket har medfört att handläggningstiderna på länsstyrelsen faktiskt har ökat (i motsats till vad de nya bestämmelserna syftade till). Den intervjuade framförde vidare att även vindkraftsbolagen nuförtiden vill ha mer tid på sig för komplettering av ansökningar (jämfört med före det att lagändringarna infördes). Ytterligare en annan av de intervjuade ansåg att införandet av det kommunala vetot i vissa fall har bidragit till att handläggningstider ökat, men framhöll att det är viktigt att tänka på att det är många andra aspekter än just det kommunala vetot som påverkar handläggningstiderna (såsom elnätets utbyggnad, krav på utredningar i samband med tillståndsansökningar och flygsäkerhetsfrågor etc.). Ytterligare en av de intervjuade ansåg att det faktum att länsstyrelsen nu måste inhämta kommunens yttrande om tillstyrkan har skapat en sorts bromskloss i handläggningen av vindkraftsärenden.

En av de intervjuade framförde att länsstyrelsen har fått bidrag (s.k. vindkraftsmedel) under 2009 och 2010 för att kunna korta ned handläggningstiderna. Den intervjuade ansåg att den goda effekt som bidraget var ämnat att ge har uteblivit, p.g.a. att handläggningstiderna har blivit längre till följd av att länsstyrelsen nu får invänta kommunernas yttranden om tillstyrkan.

Fortfarande dubbelprövning

Enligt en av de intervjuade medförde införandet av vetot att man till stor del nu går miste om den goda effekt som undvikandet av dubbelprövning hade kunnat ge. Den intervjuade ansåg att det p.g.a. vetot ändå blir en prövning inom kommunen, och kände därför det som att man lika gärna hade kunnat behålla den gamla dubbelprövningen och inte lagt till bestämmelsen om det kommunala vetot. Den intervjuade såg det dock inte som något negativt att kommunerna fortfarande har möjlighet att pröva ärenden på detta sätt, men ansåg att införandet av det kommunala vetot medförde att undvikandet av dubbelprövningen inte gav de effekter som man hade hoppats på (som t.ex. kortare handläggningstider). Den intervjuade framförde även att ur demokratisk synpunkt är det nog trots allt bra att man införde det kommunala vetot.

Kommuner tillstyrker med villkor

En av de intervjuade framförde att kommuner i vissa fall bestämmer sig för att tillstyrka med villkor, vilket enligt den intervjuade t.ex. innebär att kommuner i vissa fall ställer krav på hur ett projekt ska ändras (t.ex. gällande antal verk, lokalisering etc.) för att de ska tillstyrka. Villkoren i sådana fall sades kunna vara ganska många och sådana ärenden för länsstyrelsen ganska svåra att hantera, eftersom det då inte direkt framgår om kommunen har tillstyrkt eller ej. Tanken med det kommunala vetot var enligt den intervjuade nog snarare att kommunerna helt enkelt antingen ska tillstyrka eller avstyrka ett projekt som det ser ut enligt tillståndsansökan, och inte att de ska ställa villkor i samband med tillstyrkandet.

Bra med nya gränser för B- och C-verksamheter

En av de intervjuade ansåg att ändringen av gränserna för när ett ärende ska klassas som B- eller C-verksamhet (och hanteras av antingen länsstyrelsen eller kommunen) var något

som var bra. Den intervjuade tyckte att ändringarna var bra eftersom länsstyrelsen förut ofta ändå fick handlägga vindkraftsanläggningar som kommunen egentligen skulle ha handlagt. Detta sades delvis ha berott på att kommunerna ibland faktiskt inte mäktade med att handlägga så stora ärenden som det faktiskt kunde bli tal om (t.ex. 10-15 verk) och delvis för att verksamhetsutövare ibland ville att länsstyrelsen skulle handlägga ärendet. Enligt den intervjuade ville banker nämligen ofta att verksamhetsutövarna skulle ha ett dokument från länsstyrelsen med sig för att de skulle beviljas lån, och detta kunde leda till att projektörer skickade ansökan till länsstyrelsen även om det gällde projekt som egentligen skulle handläggas av kommunen. Ändringen av gränserna har enligt den intervjuade även medfört att länsstyrelsen fått in väldigt många fler ärenden att handlägga, och de nya gränserna medför även att man idag får bättre koll på antal vindkraftverk. Dessutom sades det ha blivit tydligare för vindkraftsprojektörer vart de ska vända sig med sin ansökan.

Framtagandet av översiktsplaner

Att det kommunala vetot infördes samtidigt som många kommuner höll på att ta fram fördjupade översiktsplaner (eller dyl.) för vindkraft var, enligt en av de intervjuade, inte så lyckat. Enligt den intervjuade har detta nämligen lett till att flera kommuner har valt att avvakta med att ge sitt yttrande om huruvida de tillstyrker eller inte (eftersom de velat vänta med att svara tills dess att deras vindkraftsplaner har blivit färdigställda och antagna i kommunfullmäktige), och detta har i sin tur medfört att prövningar har dragit ut på tiden.

Vetot oförutsägbart

En av de intervjuade ansåg att införandet av det kommunala vetot var olyckligt, bl.a. eftersom en kommun kan ändra sig från att först ha varit positiv till ett projekt för att sedan i ett sent skede välja att inte tillstyrka projektet. Den intervjuade kände det även som lite märkligt att vetot inte kan överklagas. En annan av de intervjuade ansåg också att det kommunala vetot medför att utgången av tillståndsprocesser ofta blir svår att förutse för vindkraftsprojektörer.

Länsstyrelsens roll vid prövning

Arbetar på samma sätt, men inhämtar även kommunens veto

Enligt en av de intervjuade försöker man på länsstyrelsen nuförtiden möjligtvis än mer aktivt än förut tidigt informera kommunen om att det är viktigt att ta ställning till en etablerings lämplighet i ett tidigt skede. Detta sades även vara viktigt för projektörerna att få reda på för att de ska kunna ta ställning till om de ska gå vidare med projekt eller inte.

En av de intervjuade ansåg att utöver det faktum att länsstyrelsen nuförtiden måste inhämta kommunens yttrande om veto så arbetar länsstyrelsens på i princip samma sätt som före lagändringarna. En annan av de intervjuade framförde att länsstyrelsen i ett mycket tidigt skede (redan då ansökningshandlingarna skickas på kompletteringsrunda) nu även skickar en förfrågan till kommunstyrelsen och frågar om de redan i detta tidiga skede kan ge besked på om de tillstyrker ett projekt eller ej. Kommuner sades dock sällan vilja lämna ett besked så tidigt, beroende på att kommunstyrelsen ofta vill att miljö- och hälsoskydds nämnden ska ha hunnit yttra sig innan styrelsen tar sitt beslut om att tillstyrka eller ej.

Syftet med lagändringarna

Även de intervjuade som arbetade på länsstyrelsen fick frågan om huruvida de tyckte att syftet med lagändringarna kunde anses ha uppfyllts eller ej.

Nej, eftersom det kommunala vetot motverkar syftet

En av de intervjuade ansåg att syftet inte kunde anses ha uppfyllts p.g.a. att bestämmelsen om det kommunala vetot har lett både till att handläggningstider har ökat och att tillståndsprocessen har blivit rättsosäker. Den intervjuade ansåg att tillståndsprocessen har blivit rättsosäker p.g.a. att kommunens beslut om att inte tillstyrka inte går att överklaga. Som redan nämnts i det föregående ansåg en annan av de intervjuade att det kommunala vetot delvis har gett motsatt effekt till vad lagändringarna syftade till (bl.a. att påskynda och underlätta hanteringen av vindkraftsärenden).

Bra att krav på kommunal tillstyrkan infördes

En annan av de intervjuade tyckte att det var svårt att svara på frågan men ansåg dock att det, sett ur ett planeringsperspektiv, var bra att kravet på kommunal tillstyrkan infördes. Den intervjuade framhöll att ifall man i en kommun låtit allmänheten komma till tals vid framtagandet av en vindkraftsplan och så att säga dessutom är politiskt eniga i kommunen gällande vindkraftsplanen, så ger det kommunala vetot kommunen möjlighet att slå vakt om den energiomställning som man vill ha och kan stå för i kommunen.

Andra synpunkter

En av de intervjuade ansåg att det är en fördel för projektörer att de numera slipper att betala avgifter till kommuner för bygglovsprövning, och en annan framförde att det faktum att man ändrat bestämmelserna för när detaljplan ska krävas i vissa fall leder till att tillståndsprocesser underlättas tidsmässigt.

Om kommuner

De nya bestämmelserna tillämpas på olika sätt

Samtliga fyra intervjuade ansåg att olika kommuner tillämpar de nya bestämmelserna på olika sätt. Enligt en av de intervjuade så kan man se skillnad på hur olika kommuner ser olika på gränserna till de områden som har pekats ut som lämpliga för vindkraft. Det framfördes att vissa kommuner hade valt att avstyrka samtliga vindkraftverk inom ett projekt till följd av att ett eller flera av verken legat utanför gränsen, och att man i andra kommuner hade sett på gränserna som mer ungefärliga. Enligt den intervjuade kan det också vara så att vindkraftsfrågor i vissa kommuner blivit politiska frågor, och kanske t.o.m. valfrågor. Enligt den intervjuade kan man i vissa fall se att politiker profilerar sig som antingen för eller emot vindkraft. I andra kommuner har det tvärtom verkat som att det inte alls har varit politiska intressen som har styrt besluten om tillstyrkan. I dessa kommuner har man utrett ärendena och tillstyrkt eller avstyrkt snarare efter vad som står i översiktsplanen. En av de intervjuade framförde dock att även om det skiljer sig i hur olika kommuner tillämpar de nya bestämmelserna så brukar man inom en och samma kommun vara konsekvent, så att man t.ex. prövar två olika projekt på samma sätt inom en och samma kommun.

Tillämpas bestämmelserna på avsett sätt?

De intervjuade tillfrågades om de ansåg att kommuner har använt de nya bestämmelserna på avsett sätt. En av de intervjuade tyckte att det var svårt att avgöra, eftersom vindkraftsetableringarna ditintills i länet hade stämt bra överens med kommunernas översiktsplaner. En annan ansåg att kommunerna hade använt de nya bestämmelserna på avsett sätt, eftersom länsstyrelsen i de allra flesta fall hade fått ett klart och tydligt ”Ja” eller ”Nej” från kommunerna gällande tillstyrkan. En annan av de intervjuade framförde att alla kommuner inte använder det kommunala vetot på optimalt sätt, samt att detta kan bero på att det är en ny lag och på att det ofta är väldigt komplexa frågor som hanteras i samband med vetot. Enligt den intervjuade dröjer kommuner i vissa fall med att ge sitt yttrande om tillstyrkan i upp till sex månader, och vissa kommuner har avvaktat med att ge sitt yttrande med hänvisning till att man håller på att ta fram tematiska tillägg för vindkraft. En av de intervjuade framförde att man i vissa kommuner vill gå in i detalj och styra hur vindkraftsprojekten ska se ut (t.ex. angående antal verk, ljudnivåer etc.) och ställa krav i samband med tillstyrkan. Den intervjuade framförde att det nog inte var tänkt att bestämmelsen om det kommunala vetot skulle användas på det sättet.

Vindkraftsplaner viktiga

En av de intervjuade framhöll att det är mycket positivt att kommuner arbetar fram vindbruksplaner, samt att planerna har avgörande betydelse för tillkomsten av vindkraft. En annan av de intervjuade framhöll också just planeringsaspekten som viktig vid vindkraftsetablering, och framförde att det kan uppstå problem om det i en kommun inte finns en framtagen vindbruksplan. Enligt den intervjuade kan nämligen projektörer spendera kring ett till ett par år med att t.ex. komma överens med markägare, kanske bilda förening, nå överenskommelser med närboende samt ta fram underlagsmaterial innan ärendet kan bli ett anmälnings- eller tillståndsärende. Och, eftersom en markägare kanske inte tar lika stor hänsyn till t.ex. naturvårdsmiljö som tas vid prövning enligt miljöbalken kan denna nå en överenskommelse med en vindkraftsprojektör, även om vindkraftsanläggningen kanske inte hade fått tillstånd vid prövning enligt MB. Om projektören då sedan får ett ”Nej” vid tillståndsprövning har denne spenderat mycket tid och pengar i onödan. Finns det däremot en framtagen vindkraftsplan som projektören har tillgång till så kan denne se var kommunen anser att det är lämpligt och olämpligt med vindkraft. Den intervjuade ansåg därför vindkraftsplanen vara ett väldigt viktigt planeringsinstrument att ha tillgång till vid exploatering av vindkraft. Den intervjuade framhöll även att det är väldigt viktigt att kommuner får möjlighet att ta fram sådana planer, eftersom vid framtagandet så involveras även allmänheten i kommunerna eftersom man får komma med synpunkter innan planen fastställs. Översiktsplaner har enligt den intervjuade fått en mycket viktigare roll vid tillståndsprövning sedan de nya bestämmelserna infördes.

Om projektörer och kraven på dessa

Projektörerna har förändrat sitt arbetsätt och agerande

På frågan om de intervjuade ansåg att införandet av de nya bestämmelserna har medfört att vindkraftsprojektörer har förändrat sitt agerande under tillståndprocesser svarade tre av de fyra intervjuade att så var fallet. En valde att inte uttala sig i frågan. Enligt en av de intervjuade kan man se att projektörer nuförtiden tidigt undersöker kommunernas planer

och att de även försöker förankra projekten i kommunerna i ännu större utsträckning än före det att de nya bestämmelserna infördes. Nuförtiden tar projektörerna kontakt med kommunerna i ett tidigare skede och försöker exempelvis få reda på hur det aktuella förslaget till ny översiktsplan ser ut. En annan av de intervjuade upplevde att projektörer nuförtiden i större utsträckning tar direktkontakt med kommuner efter det att ansökan har kommit in (kanske speciellt i de fall där projektören märker att kommunen vacklar lite angående tillstyrkan). Den intervjuade upplevde även att det kan vara så att en del projektörer har väntat med sina projekt i avvaktan på valet i kommunen, eftersom valet kan medföra att det blir ett skifte i styrande majoritet. Projektörer sades även i vissa fall vänta på att kommuner ska anta planer eller policys, innan de agerar. Ytterligare en av de intervjuade upplevde att vindkraftsbolagen idag har mer kontakt med kommunerna, jämfört med före det att de nya reglerna för prövning av vindkraft trädde i kraft. Enligt den intervjuade är projektörerna fullt införstådda med att kommunerna måste tillstyrka deras projekt för att de ska få tillstånd. Den intervjuade trodde att detta kan leda till att projektörer idag rättar sig i ännu större utsträckning efter kommuners kommentarer och synpunkter vid vindkraftsetableringar.

Kraven på ansökningshandlingar har ökat, men inte till följd av lagändringarna

Tre av de intervjuade framförde att kraven på miljökonsekvensbeskrivningar har ökat den senaste tiden, samt att detta dock inte beror på de nya bestämmelserna utan snarare på vindkraftens utveckling. Enligt en av de intervjuade beror ökningen bl.a. på att man på senare tid har börjat etablera vindkraft inom nya områden (t.ex. i skogslandskap) där verksamhet inte har bedrivits tidigare (förutom skogsbruk etc.). Eftersom man inte har så stor erfarenhet av vilken påverkan en vindkraftspark kan ha i ett sådant område ställs det stora krav på utredningar. Den intervjuade framförde även att då man planerar för etablering av vindkraft inom områden där stor hänsyn måste tas till natur- och kulturvärden etc. så ställs höga krav på exploatören att utreda och skaffa fram underlag till ansökan. Vid etablering av vägnät, ledningsnät och fundamentplatser etc. i jungfruliga marker är kraven på att projektören ska kunna visa att etableringen kan ske utan att natur- och kulturvärden skadas påtagligt större. Enligt den intervjuade krävs det mindre omfattande underlag för etablering inom områden där det redan bedrivs industriell verksamhet. Ytterligare en av de intervjuade uppgav vindkraftsetablering inom nya typer av områden som förklaring till att kravet på innehållet i miljökonsekvensbeskrivningar har ökat. Enligt den intervjuade bedrivs forskning kring vilken inverkan vindkraftverk kan ha på exempelvis skogslandskap, men det har inte producerats så mycket forskningsresultat ännu. Detta sades leda till att man på länsstyrelsen kände sig lite osäkra på vilka effekter vindkraftverk kan få i t.ex. en skog, varför länsstyrelsen ibland känt det nödvändigt att ställa ganska höga krav på vad projektörerna ska utreda. Ifall ett projekt får tillstånd och det senare skulle visa sig att vindkraftverket ställer till mycket problem i skogen så gäller ju tillståndet iallafall, och därför har länsstyrelsen i vissa fall tagit det säkra före det osäkra och krävt ganska omfattande utredningar av sökanden. En annan av de intervjuade framförde att en anledning till varför kraven på innehållet i miljökonsekvensbeskrivningar har skärpts är att man under de sista åren har tagit till sig ny kunskap (gällande t.ex. kulturmiljö, naturmiljö, biologisk mångfald, fåglar etc.) som man sedan ställer krav på i miljökonsekvensbeskrivningarna. Miljökonsekvensbeskrivningar sades p.g.a. detta också ha blivit komplexare

(miljökonsekvensbeskrivningar för vindkraftverk är, enligt den intervjuade, relativt sett extremt omfattande). Vidare framförde den intervjuade att något annat som också kan ha gjort att kraven på innehållet i miljökonsekvensbeskrivningar har ökat är att vindkraft ofta är ett ganska känsligt ämne i samhället, och att allmänheten därför ställer högre och högre krav på miljökonsekvensbeskrivningar för just vindkraft. Att kraven har skärpts har enligt den intervjuade inneburit att länsstyrelsen har fått ta in mycket ny kunskap för att kunna utreda vindkraftsärendena ordentligt.

Kommunens villkor kan växa snabbt

En av de intervjuade framförde att de nya bestämmelserna har medfört att kraven på vindkraftsprojektörer har ökat. Det faktum att kommuner nu i vissa fall ställer villkor för att tillstyrka medför enligt den intervjuade att kraven på projektörer kan växa väldigt snabbt. Den intervjuade framförde att det är svårt för en projektör att förutse att kravställningen kan komma att förändras så snabbt.

Förslag till förändring av lagar och andra åtgärder

Även de fyra intervjuade som arbetade på länsstyrelsen tillfrågades om de hade förslag på hur man skulle kunna förändra bestämmelserna på ett sätt som medförde att syftet med dem bättre skulle kunna uppnås.

Byt ut eller förändra bestämmelsen om kommunens krav på tillstyrkan

En av de intervjuade ansåg att det före det att lagändringarna infördes faktiskt togs hänsyn vid tillståndsprövningar till vad som stod i kommunernas översiktsplaner, och att man därför istället för vetot kanske borde införa en bestämmelse om att tillstånd inte får lämnas ifall en lokalisering väsentligt avviker från kommunens översiktsplan. En annan av de intervjuade ansåg att någon form av översyn av det nuvarande regelverket behöver utföras, och framförde att man möjligtvis skulle kunna begränsa det kommunala vetot på så sätt att kommuner bara hade vetorätt i de fall där ärendet avsåg etablering av vindkraft inom områden som inte pekats ut som lämpliga för vindkraft i kommunens översiktsplan. Den intervjuade ansåg även att det borde framgå tydligare att kommunens veto endast gäller lokaliseringen av vindkraftverken.

Problem med förslaget om att kommuner ska yttra sig inom viss tid

Tre av de intervjuade framförde att ett problem med förslaget om att kommuner skulle kunna åläggas att ta beslut om tillstyrkan inom en viss tid (se 1.1 *Bakgrund* i det föregående för miljöminister Carlgrens förslag om tidsbegränsning) är att detta hade kunnat leda till att de väljer att inte tillstyrka. En tidsbegränsning sades kunna medföra att man på kommunerna upplever att man inte hinner utreda ärendena ordentligt.

Skulle istället ha förstärkt kommunala planeringsunderlag

Vad gällde förslag på andra åtgärder för att underlätta för vindkraften så framförde en av de intervjuade att man kanske istället för att införa de nya bestämmelserna skulle ha ålagt kommunerna att förstärka sina kommunala planeringsunderlag (t.ex. genom att ta fram rejält genomarbetade vindkraftsplaner). Den intervjuade trodde att om man hade gjort det så hade man antagligen inte behövt genomföra lagändringarna.

Regeringen bör informera

En annan av de intervjuade ansåg att regeringen skulle kunna ge ut föreskrifter om exempelvis buller, skuggbildning etc. och på det sättet informera kommuner, länsstyrelser och allmänheten om hur tillståndsprövning av vindkraft ska hanteras och bedömas. Detta hade enligt den intervjuade underlättat för utbyggnaden av vindkraft.

Förbättra ledningskapaciteten

Två av de intervjuade framförde att det behöver införas åtgärder som syftar till att förbättra ledningskapaciteten i landet. Enligt en av de intervjuade har man i flera kommuner väldigt stora problem med just brist på ledningskapacitet. Brist på ledningskapacitet sades vara begränsande för och ofta medföra problem vid vindkraftsetablering. De båda intervjuade framförde att ett problem som kan uppstå till följd av brist på ledningskapacitet är att en vindkraftsprojektör kan få tillstånd för en vindkraftsverksamhet utan att för den sakens skull kunna börja bygga. Under intervjuerna framkom även att tillstånd måste tas i anspråk inom en viss tid (t.ex. att verken ska vara på plats inom tre år) och en av de intervjuade framförde att detta kan leda till att projektörer ibland får ansöka om förlängd igångsättningstid. Åtgärder för att förbättra ledningskapaciteten hade enligt de intervjuade därför behövts för att öka etableringen av vindkraft.

Låt bestämmelserna verka en tid

En av de intervjuade hade inga förslag till ändringar av de nya bestämmelserna, och ansåg det vara väldigt viktigt att kommuner och andra berörda får tid på sig att vänja sig vid dessa.

4.3 PROJEKTÖRER

I detta avsnitt presenteras endast det resultat som framkom under intervjuerna med de tio personer som arbetade på företag som enbart eller delvis bedriver verksamhet med vindkraftsprojektering (se 7.6.3 *Projektörer* för vilka företag som ingick i studien). De intervjuade hade olika befattningar (tre projektledare, två miljöjurister, två projektutvecklare, en projektör, en ansvarig för tillstånd och detaljplanering samt en ansvarig för miljö- och tillståndsfrågor), men samtliga arbetade med vindkraft på något sätt inom företaget. För enkelhetens skull används formuleringar som ”en av projektörerna ansåg att” etc. i det följande, även om den intervjuade inte arbetade som just projektör inom företaget.

Generella utmaningar för vindkraftsprojektörer

Svårt att få tillstånd

Projektörerna tillfrågades om de tyckte att det generellt är svårt att få tillstånd att uppföra vindkraftverk. Sex av de tio intervjuade svarade att de tyckte att det var svårt att få tillstånd. En av dessa sex projektörer framförde i samband med detta att det är allmänt känt att tillståndsprocessen i Sverige tar väldigt lång tid jämfört med hur det är i övriga Europa. En annan framförde att det har blivit svårare att få tillstånd till följd av att de nya

bestämmelserna för vindkraft infördes. En av dessa sex projektörer framförde att det är svårt att få tillstånd eftersom det är svårt att hitta en exemplarisk plats att bygga på.

Övriga synpunkter om tillstånd

De andra fyra av de tio intervjuade gav varierande svar. En av dessa ansåg att det var svårt att få tillstånd för samtliga verk som man söker för. Den intervjuade framförde att man ofta får tillstånd för omkring 50-75 % av de verk man söker för. Detta sades bero på att kommunen under tillståndsprocessen kan komma med önskemål om avstånd till skydds-zoner eller om att ta bort verk från planeringen etc. Den intervjuade framförde att man trots detta ändå oftast får tillstånd till sist, även om projektet då kan se väldigt annorlunda ut jämfört med vad man hade tänkt sig från början. Av de resterande tre projektörerna var det en som ansåg att man nog kan påstå att det generellt är svårt att få tillstånd, men att *hur* svårt det är beror på i vilket län och i vilken kommun man ansöker. En tyckte att frågan var svår att svara på eftersom huruvida det är svårt att få tillstånd eller ej varierar väldigt mycket från projekt till projekt. En projektör framförde att huruvida det är svårt att få tillstånd eller ej beror på vilken inställning de personer som sitter i aktuell kommunfullmäktige har till vindkraft. Projektören framförde också att även ifall kommunen är beredd att låta länsstyrelsen pröva ett projekt så återstår många utmaningar, men den som har gjort noggranna förberedelser och redan i ett mycket tidigt skede identifierat olika motstående intressen samt strategier för att ta hänsyn till dessa bör ändå ha goda möjligheter att få tillstånd.

Flera exempel på stora utmaningar i samband med projektering

Projektörerna tillfrågades även vilken den största utmaningen i samband med vindkraftsprojektering var som de som företag ställdes inför. Flera av de intervjuade gav fler än ett exempel på detta.

Tre av de intervjuade nämnde arbetet med att hitta områden som är lämpliga att bygga på som en stor utmaning. Två av dessa framhöll att just vindresurser på platserna var viktiga i detta sammanhang. Fyra av projektörerna tog upp ekonomiska aspekter som exempel på stora utmaningar för företaget. Två av dessa framhöll införskaffandet av kapital som en stor utmaning (bl.a. eftersom vindkraftsparkerna blir större och större och därför också kräver större och större kapital), och de andra två framförde att det är en stor utmaning att skapa långsiktig lönsamhet i projekten (bl.a. eftersom projektörerna utöver att bygga själva vindkraftverken även behöver bygga vägar och få el-anslutningar byggda samtidigt som många olika intressen ska tas hänsyn till i samband med tillståndsansökan). Enligt en av de intervjuade är riskkapitalister, leverantörer av delar till projekt samt banker etc. väldigt försiktiga med att låna ut pengar till vindkraftsprojekt, och börserna är ovan vid att investera i vindkraftsbolag eftersom det inte finns så många börsnoterade energibolag som sysslar med förnyelsebar energi.

Under intervjuerna framkom även att stora utmaningar för företagen kan vara att skapa acceptans för vindkraften som energikälla i samhället samt att få igenom projekten i kommunerna.

En av projektörerna framförde att det är en stor utmaning att utforma vindkraftsparkerna så att de blir så optimala som möjligt. Densamme framförde vidare att det är en utmaning att försöka se till att erhålla tillstånd med mycket flexibilitet. Den intervjuade framförde att p.g.a. att tekniken går framåt så kan nämligen förutsättningarna

för en vindkraftsetablering förändras mycket under tiden från tidig projektutveckling och sammanställning av tillståndsansökan tills då projektören får tillstånd och beslutet om att bygga eller inte ska tas.

En av projektörerna framförde att en stor utmaning är att det är svårt att förutse vilka de största problemen och svårigheterna med en kommande projektering kommer att bli, och alltså att man på sätt och vis kan säga att den stora utmaningen utgörs av att man från början inte vet vilka de stora utmaningarna kommer att bli.

En annan av de intervjuade såg det som en utmaning att rättssystemet förändras, och framförde även att det till följd av att vindkraftsbranschen är relativt ny hela tiden uppstår nya frågor inför och vid tillståndsprövningar (då vindkraft t.ex. etableras i oexploaterade områden medför detta att nya frågor uppstår).

Två av de intervjuade projektörerna framförde att den största utmaningen var själva tillståndsprocessen och att få tillstånd. En av dessa framförde att motståndet mot vindkraft har organiserats mycket på sistone, framförallt i södra Sverige. En annan av projektörerna framhöll att prövningen med det kommunala vetot var den i särklass mest problematiska delen vid etablering av vindkraft. Enligt projektören är det nu ofta på förhand inte möjligt att bedöma ett projekts möjlighet att nå förverkligande, och densamme upplevde att den juridiska processen vid tillståndsprövningar nu har ersatts av en prövningsprocedur som i vissa fall tycks urarta i rent godtycke.

Flera exempel på stora utmaningar i samband med tillståndsprocessen

Projektörerna tillfrågades även vilken den största utmaningen i samband med just tillståndsprocessen är, och även i detta fall gav de intervjuade i vissa fall fler än ett exempel.

Tre av projektörerna framförde att de ansåg att det kommunala vetot utgör den största utmaningen.

Två av projektörerna ansåg att den största utmaningen var att skapa acceptans för projekten bland de närboende i lokalsamhället. Den ene av dessa framförde i samband med detta att ifall de människor som bor där vindkraftverken ska byggas tycker att projektet är en god idé så kanske de signalerar detta till beslutsfattarna i kommunen, d.v.s. politikerna. Den andre framförde att det blivit ännu viktigare att skapa acceptans bland närboende och kommunpolitiker sedan det kommunala vetot infördes. En annan av de intervjuade ansåg att en av de största utmaningarna i samband med tillståndsprocessen är att undvika att det uppstår motstånd bland närboende mot ett planerat projekt, och ytterligare en annan framförde att alla projekt har sina speciella utmaningar men att bra kommunikation med närboende, kommun och länsstyrelse nog är nyckeln till en framgångsrik etablering av vindkraft.

En av projektörerna tyckte att frågan var svår att svara på eftersom den ena tillståndsprocessen inte är den andra lik, och ytterligare en annan av de intervjuade framförde att vilken den största utmaningen med just tillståndsprocessen är antagligen skiljer sig från projekt till projekt eftersom varje enskilt projekt har sina egna förutsättningar utifrån vilka man får arbeta efter. En av dessa framförde även att en av de stora utmaningarna är att förankra projekten hos de som kommer att bli berörda av dem, och att det därför är viktigt för projektörerna att nå ut med saklig information till dessa.

En av de intervjuade projektörerna ansåg att den största utmaningen utgjordes av att handläggningstider ofta är väldigt långa samt att det är svårt att förutse om ett projekt kommer att gå igenom eller inte.

Kändes lagändringarna nödvändiga?

Ja, dubbelprövningen var onödig och tillståndsprocessen behövde bli snabbare

Även vindkraftsprojektörerna tillfrågades om de, före det att lagändringarna infördes, ansåg att ändringarna var nödvändiga. Samtliga av de tio tillfrågade projektörerna tyckte att lagändringarna i något avseende kändes nödvändiga. Fyra av dessa framförde att lagändringarna kändes nödvändiga eftersom tillståndsprocessen behövde bli snabbare. En av dessa fyra framförde även att dubbelprövningen kunde leda till krångliga tillståndsprocesser. Fem andra av de tio intervjuade ansåg också att dubbelprövningen gjorde att ändringen av bestämmelserna kändes nödvändig. Dubbelprövningen sades medföra problem bl.a. eftersom den ledde till att projektörer ofta fick utföra liknande arbetsuppgifter, antingen två gånger om eller parallellt, vilket kändes onödigt. En annan av de intervjuade framförde att dubbelprövningen inte var lämplig eftersom den var tidsineffektiv och tog mycket resurser från både samhället och vindkraftsprojektörer i anspråk. Ytterligare en annan underströk också att dubbelprövningen tog väldigt mycket av samhällets resurser i anspråk, och framförde även att prövningarna enligt PBL i princip var precis likadana som prövningarna enligt MB och att dubbelprövningen därför var helt onödig. Enligt den intervjuade var det även samma typer av frågor som brukade överklagas i båda prövningar för ett och samma ärende.

Övriga synpunkter

En av projektörerna upplevde det som att det behövdes någon sorts förändring av de lagar som gällde prövning av vindkraft, men var dock tveksam till om det var just de förändringar som sedan infördes som egentligen var de som behövdes.

Positiva effekter för vindkraftsprojektörer

Samtliga projektörer tillfrågades om de ansåg att lagändringarna har medfört några för dem positiva effekter.

Dubbelprövningen borttagen

Sju av de tio intervjuade ansåg att det faktum att man tagit bort dubbelprövningen i något avseende har lett till positiva effekter för vindkraftsprojektörer. Borttagandet av dubbelprövningen sades bl.a. ha lett till att vissa kommuner har fått större förståelse för att man kanske inte behöver detaljplanera och att det räcker med en prövning enligt MB. En projektör ansåg att det till följd av undvikandet av dubbelprövningen nu krävs mindre jobb för att sätta ihop ansökan, och två andra av projektörerna framförde att det var positivt att man nu slipper upprätta två ansökningar för ett och samma projekt. En av dessa framförde även att undvikandet av dubbelprövningen medför ett visst tids- och resurssparande. En av de sju som ansåg att borttagandet av dubbelprövningen var någonting positivt framförde dock att de nackdelar som lagändringarna har medfört överväger fördelarna eftersom det till följd av införandet av det kommunala vetot har blivit väldigt svårt för projektörer att förutse om en kommun kommer att tillstyrka

projekten eller inte. En annan projektör framförde att i de fall kommunen och den lokala opinionen är positivt inställd till etableringen, och då länsstyrelsen samtidigt ger tillstånd, så går det idag något snabbare att få tillstånd än vad det gjorde innan de nya bestämmelserna infördes. Detta sades bero på att man idag endast kan överklaga enligt en process eftersom man nu endast prövar ärendena enligt MB. Den intervjuade framförde dock även att det nästan är omöjligt att hitta platser i Sverige där samtliga är positiva till vindkraft. En annan av projektörerna framförde att undvikandet av dubbelprövningen medför att det krävs lite mindre jobb för övriga inblandade myndigheter.

Begränsat detaljplanekrav

En av de sju som ansåg att borttagandet av dubbelprövningen var någonting positivt upplevde även att till följd av att man genom de nya bestämmelserna begränsade detaljplanekravet för vindkraft så uppvisar kommunerna en något minskad tendens till att begära att detaljplan ska upprättas. Den intervjuade såg även detta som någonting positivt för projektörer.

Övriga synpunkter

De övriga tre av samtliga intervjuade projektörer hade varierande uppfattningar i frågan om positiva effekter från lagändringarna. En av dessa ansåg att i kommuner som har bra och tydliga vindbruksplaner framtagna och som för en bra dialog med projektören så fungerar de nya bestämmelserna bra. Densamme såg det som positivt att vindkraftsprojektörer kan se vilka områden inom kommunen som anses vara lämpliga för vindkraft. En annan av projektörerna hade svårt att se några positiva aspekter av den nuvarande tillämpningen av lagen, och ytterligare en annan tyckte att de nya bestämmelserna i princip endast har gett upphov till negativa effekter för dem som projektörer.

Andra effekter för vindkraftsprojektörer

Lagändringarna har gett upphov till negativa effekter

Samtliga projektörer ansåg att lagändringarna i något avseende gett upphov till negativa effekter, och de flesta gav fler än ett exempel på sådana effekter.

Den juridiska processen satt ur spel

En av projektörerna framförde att det nu gällande regelverket skapar större osäkerhet hos såväl projektörer som hos allmänheten, och ansåg därför att lagändringarna medförde en försämring. Projektören ansåg även att lagändringarna i praktiken satte den juridiska processen ur spel. En annan av projektörerna tog också upp just förändringen av tillståndsprövningsprocessen, och ansåg att det kommunala vetot har medfört att man har gått från en juridisk process till en politisk process. Den intervjuade såg denna förändring som någonting negativt.

Det kommunala vetot ger upphov till negativa effekter

Majoriteten av de tio intervjuade framförde tydligt i samband med frågan om negativa effekter att just bestämmelsen om det kommunala vetot i något avseende leder till negativa effekter för projektörer. Fyra av dessa framförde i samband med detta att

införandet av det kommunala vetot ledde till att tillståndsprocessen har blivit oförutsägbar, och alltså att det har blivit väldigt svårt att förutse om man kommer att få tillstånd i slutändan eller ej. Flera av de intervjuade framförde att kommunens beslut om att tillstyrka ett projekt eller inte kan styras av politiska intressen och tas på godtyckliga grunder, och ansåg att detta var problematiskt. En av de intervjuade framförde att det har blivit väldigt svårt att förutse om man kommer att få tillstånd eller ej p.g.a. att bestämmelsen om det kommunala vetot är utformat på ett sätt som möjliggör att just politiska intressen kan styra beslutet. En annan framförde att införandet av det kommunala vetot har medfört att projektörer kan spendera mycket tid och pengar på att ta fram en ansökan för att sedan helt enkelt få ett "Nej" från kommunen. Enligt densamme kan det hända att en kommun informellt ger positiva signaler till en projektör angående en planerad etablering, för att sedan ändra inställning och välja att inte tillstyrka till följd av att det uppstått en lokal opinion mot projektet. Enligt en annan av projektörerna så yttrar kommuner sitt veto i ett sent skede i tillståndsprocessen, och den intervjuade ansåg att detta medför en ytterligare osäkerhet för projektörer. En av projektörerna framförde att även om kommuner helst redan i tidigt samrådsskede bör framföra huruvida de tror att de kommer att tillstyrka ett projekt eller inte så får projektörerna ofta inget definitivt svar. Detta hade projektören dock delvis förståelse för eftersom ett projekt i ett sådant tidigt skede ännu är i ett tidigt stadium, varför det kan vara svårt för en kommun att avgöra vad projektet kommer att innebära.

En av de intervjuade framförde även att det faktum att projektörer inte kan överklaga kommuners beslut om att inte tillstyrka medför att projektörer inte har någon möjlighet att ifrågasätta besluten och att tillståndsprocessen därför nu är rättsosäker. En annan av de intervjuade ansåg att det faktum att beslut om att inte tillstyrka vindkraftsprojekt inte behöver motiveras kan leda till att det uppfattas som att besluten har tagits på godtyckliga grunder. Densamme ansåg vidare att p.g.a. att beslut om att inte tillstyrka vindkraftsprojekt inte behöver motiveras blir det i vissa fall svårt för projektörer att förstå varför kommunen inte ville tillstyrka. Ytterligare en av de intervjuade framförde att detta är problematiskt eftersom projektörer i sådana fall inte får någonting konstruktivt att bemöta. Enligt den intervjuade så innebär detta att även ifall en kommun har tagit ett beslut på sakliga grunder så framkommer detta kanske ändå inte.

En av de intervjuade framförde att bestämmelsen om det kommunala vetot möjligtvis kan medföra att vindkraftverk nuförtiden i större utsträckning byggs på platser där lokala politiker är positiva till vindkraft, istället för att de byggs på de platser som är lämpligast för vindkraft.

En av de intervjuade ansåg att införandet av det kommunala vetot i samband med kommunernas framtagande av nya fördjupade översiktsplaner för vindkraft har medfört att kommuner har börjat att redan tidigt detaljstyra hur vindkraftsutbyggnaden inom kommunen bör ske. Den intervjuade framförde att en fördjupad översiktsplan är tänkt att på ett väldigt övergripande sätt beskriva hur utbyggnaden ska ske. Enligt den intervjuade finns det dock fall där kommuner på ett väldigt detaljerat sätt beskriver i sina fördjupade översiktsplaner hur själva handläggningen av vindkraftsprojekten bör gå till. Kommuner sades t.ex. ha angivit i fördjupade översiktsplaner för vindkraft att alla vindkraftsparker bör prövas genom detaljplan, att samråd bör hållas på ett speciellt sätt, olika krav på avstånd till boende (som inte alls var relevanta i förhållande till miljöbalkens bestämmelser om ljud och skuggor, utan som mer var rent tyckande från kommunen), att

alla verken i en park bör ha samma navhöjd, att en vindkraftspark inte bör sträcka sig över två olika sorters landskapselement (t.ex. gå från skogslandskap till slättland), att en vindkraftspark inte bör bryta siktlinjen mellan två kyrkor, att det ska vara samma avstånd mellan alla verken i en vindkraftspark, att alla vindkraftverken ska stå i symmetriska former etc.

Tillstånd enligt MB för fler än sex verk

En av de intervjuade framförde att man förut kunde ansöka om bygglov för fler än sex verk, förutsatt att den totala uteffekten inte översteg 25 MW. Att projektörer nu inte längre kan ansöka om bygglov för fler än sex verk sågs av den intervjuade som något negativt eftersom att då man idag ansöker om bygglov så går det att överklaga kommunens beslut om att inte ge bygglov, och då hänvisa till rättspraxis etc. och visa på att etableringen faktiskt är bra i förhållande till kommunens översiktsplan och att tillstånd därför borde ges. Den intervjuade framförde även att om en projektör vill bygga sju eller fler verk idag så går ju ärendet till länsstyrelsen för tillståndsprövning enligt MB, och om kommunen sedan beslutar att inte tillstyrka projektet så går det inte att överklaga.

Krav på ekonomisk kompensation

Sex av projektörerna framförde att det finns kommuner som i vissa fall har ställt krav på ekonomisk kompensation för att tillstyrka projekt. En av projektörerna framförde att det faktum att införandet av det kommunala vetot skulle kunna komma att medföra att kommuner skulle kunna börja kräva ersättning för att tillstyrka projekt var någonting som man från projektörens håll redan insåg innan vetot infördes. Enligt densamme ansåg man däremot från lagstiftarhållet att de svenska kommunerna inte skulle komma att använda vetot på det sättet. En annan projektör framförde att företaget arbetat med bygdepeng sedan lång tid tillbaka, men att pengarna i de fallen varit öronmärkta och gått till lokalbygd, organisationer, föreningar och lokala stiftelser etc. (för att t.ex. bygga fotbollsplaner, kulturhus etc.) och inte till själva kommunkassan. Enligt den intervjuade vill kommuner nu i vissa fall ha in pengar som inte är öronmärkta på något sätt till kommunkassan för att de ska tillstyrka. Den intervjuade sade sig ha suttit i diskussion med kommuner som väldigt öppet framfört att de inte skulle komma att tillstyrka ifall de inte fick sådan typ av kompensation. Att kommuner vill ha ekonomisk kompensation såg den intervjuade som både olämpligt och problematiskt, bl.a. eftersom det enligt lag är förbjudet att betala för att få tillstånd. En annan av de intervjuade ansåg att i de fall en kommun begär pengaersättning för att tillstyrka ett projekt så föreligger risk att beslutet om tillstyrkan inte grundas på fakta gällande själva vindkraftsprojektet. En av projektörerna underströk att företaget aldrig kommer att betala kommuner för att de ska tillstyrka projekt, eftersom detta är olagligt.

Kommuner ställer villkor för att tillstyrka

Hälften av projektörerna framförde att vissa kommuner idag villkorar sina tillstyrkanden. Kommuner sades t.ex. kunna ställa krav på att verk ska strykas från planeringen för att tillstyrkan ska ges. En av projektörerna framförde att även kommuner som är positivt inställda till vindkraft kan villkora sina tillstyrkanden.

Övriga synpunkter

En projektör framförde att det är önskvärt att allmänheten ska kunna vända sig till tillståndsgivande myndigheter och därifrån inhämta saklig information baserad på faktiska utredningar och utvärderingar av ansökningshandlingar. Projektören framförde dock att med nuvarande tillämpning av regelverket så avslås i vissa fall tillståndsansökningar innan de ens blivit behandlade. Att tillståndsprocesser på detta sätt är otydliga kan enligt projektören leda till att ryktesspridning kring vindkraftens miljöpåverkan kan eskalera.

En annan projektör framförde att trots att man har tagit bort dubbelprövningen och trots att detaljplan egentligen endast ska göras ifall det råder väldigt hård konkurrens om marken så kräver en del kommuner idag att det ska göras detaljplaner för projekt.

Om ekonomiska risker

Riskerna har ökat

Sju av de intervjuade projektörerna framförde att de ansåg att de ekonomiska riskerna för vindkraftsprojektörer har ökat till följd av lagändringarna. Sex av dessa framförde klart och tydligt att detta på något sätt berodde på bestämmelsen om det kommunala vetot. En av dessa framförde att riskerna har ökat till följd av att tillståndsprocessen har blivit svår för projektörer att förutse. Ett vindkraftsprojekt kan enligt den intervjuade kosta flera miljoner kronor att utveckla, och densamme ansåg att det blir orimligt att spendera så mycket pengar om man inte kan förutse ungefär hur tillståndsprocessen kommer att se ut. Den intervjuade ansåg även att kommunens yttrande om tillstyrkan kommer i ett relativt sent skede i tillståndsprocessen. En annan av de intervjuade framförde att de nya bestämmelserna medför att man som projektör nuförtiden får utföra mer arbete i ett tidigare skede, och då spendera mycket tid och resurser på detta, för att sedan kanske få ett "Nej" från kommunen för att denne helt enkelt har ändrat åsikt under tiden. En annan projektör ansåg att de ekonomiska riskerna har ökat till följd av att bestämmelsen om det kommunala vetot möjliggör att kommuner nuförtiden t.ex. plötsligt kan komma med en begäran om bygdepeng för att de ska tillstyrka. Projektören framförde att en sådan begäran givetvis kan komma att påverka ett projekts lönsamhet. En annan av projektörerna framförde att de ekonomiska riskerna har ökat till följd av att kommunens beslut om att inte tillstyrka ett projekt inte är möjligt att överklaga.

Andra synpunkter om ekonomiska risker

En av projektörerna upplevde inte att de ekonomiska riskerna har ökat till följd av lagändringarna. Den intervjuade framförde att även om projektörer nuförtiden kan spendera mycket pengar på att ta fram tillståndsansökan för att sedan få ett "Nej" från kommunen så kostade det även förut mycket pengar att ta fram ansökan till både bygglov och miljötillstånd, och även före lagändringarna så kunde man ju få avslag på tillståndsansökan.

En av de intervjuade projektörerna ansåg att kommunens yttrande om tillstyrkan kommer i ett relativt sett ganska tidigt skede i tillståndsprocessen, i ett skede då vindkraftsexploatören fortfarande inte har hunnit spendera så väldigt mycket pengar på projektet (i förhållande till vad en hel vindkraftspark kan kosta). Att en exploatör kan få "Nej" från kommunen i det skedet ansågs av den intervjuade i och för sig öka de ekonomiska riskerna för exploatören, men den intervjuade ansåg att denna ökning inte

nödvändigtvis behöver spela så stor roll. Enligt den intervjuade så behöver ökningen inte nödvändigtvis vara speciellt betydande för ett företag med en bred huvudverksamhet (t.ex. ett företag som sysslar med projektutveckling, finansiering, byggande, drift och försäljning av vindkraftverk). Den intervjuade framförde dock att för en renodlad vindkraftsprojektör, som kanske inte driver flera projekt samtidigt, så ökar det kommunala vetot de ekonomiska riskerna mycket.

Syftet med lagändringarna

Syftet kan inte anses ha uppfyllts

Sju av projektörerna framförde att de tyckte att syftet med lagändringarna inte kunde anses ha uppfyllts, och gav ett antal olika förklaringar till varför.

Två av dessa framförde att lagändringarna inte har lett till att tillståndsprocesser går snabbare (en av dessa två lyfte även fram att processen inte heller har blivit smidigare), och ansåg därför att syftet inte kunde anses ha uppfyllts. En annan av projektörerna hade uppfattningen att handläggningstiderna t.o.m. har blivit längre efter införandet av lagändringarna. Detta berodde enligt den intervjuade på att ett tillståndsärende nu först ska beredas av länsstyrelsens handläggare, vilket inkluderar minst en remissrunda till kommunens miljö- och hälsoskyddsnämnd, och detta kan exempelvis ta mellan 6-9 månader. Sedan, då ärendet kungjorts, måste kommunen bereda ärendet ytterligare en gång för att utreda om de ska tillstyrka eller inte.

En annan av projektörerna hade uppfattningen att det möjligtvis kan vara så att tillståndsprocesserna nu går lite snabbare och smidigare, men att detta i så fall endast är marginellt. Projektören ansåg dock att bestämmelsen om det kommunala vetot i själva verket motverkar syftet med lagändringarna. Den intervjuade ansåg att tillståndsprocesser idag är mindre rättssäkra än före lagändringarna, och även att vetot medför att kommuner kan verka som bromskloss mot vindkraftsutbyggnaden. En annan av de intervjuade ansåg också att lagändringarna motverkade det syfte de egentligen skulle uppfylla. Enligt den intervjuade berodde detta på att det kommunala vetot medför att det nu är svårare att få tillstånd.

Två andra av projektörerna framförde att det kommunala vetot medför att tillståndsprocesser idag är rättssäkra. En av dessa två framförde att detta bl.a. beror på att en kommun inte behöver motivera sitt beslut om att inte tillstyrka ett ärende, och att det därför ofta blir politiska intressen inom kommunen som styr beslutet. Prövning av vindkraft sades idag alltså vara rättssäker till följd av att beslut om att inte tillstyrka inte nödvändigtvis baseras på miljömässiga grunder (alltså enligt MB), utan snarare på politiska intressen. Den andra ansåg att tillståndsprocessen fortfarande är i princip lika omständlig i de fall man även får göra detaljplan. Den intervjuade framförde att det kanske t.o.m. hade varit bättre om man hade behållit den gamla lagstiftningen, p.g.a. att före det att lagändringarna infördes så kunde man ofta t.ex. diskutera med kommuner om huruvida detaljplan behövdes eller ej, och då komma fram till att det inte behövdes. En annan av de intervjuade ansåg att den nuvarande miljölagstiftningen i det närmaste kan utgöra ett hinder för implementering av vindkraft i den svenska energimixen. Två av de intervjuade framförde dessutom att en projektör kan spendera miljonbelopp bara på att ta fram tillståndsansökan och komma så långt som till kungörelsen av ett ärende. En av dessa två framförde i samband med detta att riskerna för projektörer har ökat till följd av att bestämmelsen om det kommunala vetot medför att en kommun nu helt enkelt kan säga

”Nej” till ett projekt (i ett skede då projektören alltså kan ha spenderat mycket pengar på att ta fram ansökan).

Andra synpunkter om syftet

En av projektörerna upplevde att prövning av vindkraft i några fall har gått lättare efter lagändringarna, till följd av att det nu endast är en process som kan överklagas. Densamme tyckte dock att det kommunala vetot överlag har lett till ett minskat tempo i utbyggnaden av vindkraft och att huvudsyftet med lagändringarna (att underlätta för utbyggnaden av vindkraft) därför inte kan anses ha uppfyllts.

En projektör tyckte att det var svårt att svara ”Ja” eller ”Nej” på frågan om syftet med lagändringarna kunde anses uppfyllt, men framförde att de nu rådande bestämmelserna kan fungera bra i kommuner som har kommit långt i arbetet med sina vindbruksplaner och som är positivt inställda till vindkraft. Enligt den intervjuade kan de nya bestämmelserna både underlätta och skynda på tillståndsprocesser i sådana kommuner. Projektören framförde även att det faktum att kommunernas beslut om att inte tillstyrka tillståndsärenden inte behöver motiveras kan leda till att det uppfattas som att besluten tas på godtyckliga grunder. En annan projektör ansåg också att tillståndsprocessen idag kan gå något snabbare än förut i de fall kommunen är positivt inställd till projektet. Projektören tyckte därför att syftet med lagändringarna i någon mån kunde anses ha uppfyllts, men framförde även att tillståndsprocesser idag inte går *mycket* snabbare än förut samt att lagändringarna inte har bidragit till att överlag göra det enklare att få tillstånd.

Om länsstyrelser

Vindkraftsprojektörerna tillfrågades även om de ansåg att lagändringarna har medfört att länsstyrelserna har förändrat sitt agerande under tillståndsprocesser.

Länsstyrelsen har inte förändrat sitt agerande i någon betydande mening

Tre av projektörerna ansåg att länsstyrelserna inte har förändrat sitt agerande i någon betydande mening. En av dessa framförde att samråden med länsstyrelserna fungerar i stort sett som förut, och en annan ansåg att länsstyrelserna har agerat väldigt professionellt och objektivt både före och efter lagändringarna.

Länsstyrelsen måste nu inhämta kommunens yttrande om tillstyrkan

Fem andra av de tillfrågade framförde i samband med frågan att länsstyrelser nuförtiden måste inhämta kommunens yttrande om tillstyrkan under tillståndsprocessen. En av dessa fem framförde att det faktum att länsstyrelserna nu måste inhämta kommunernas yttranden möjligtvis kan medföra att länsstyrelserna nu måste samarbeta med kommunerna i något större utsträckning än förut. En annan upplevde det även som att handläggningstiderna hos länsstyrelserna har ökat till följd av att många kommuner ofta inte vill ta beslut om tillstyrkan. En annan av dessa såg det som förståeligt att kommunen ska tillstyrka projektet *innan* tillståndsprövningen görs hos länsstyrelsen, eftersom ifall kommunen istället skulle ta beslutet då länsstyrelsen redan utfört hela tillståndsprövningen så hade länsstyrelsen i flera fall fått utföra mycket extraarbete i onödan (i de fall kommunen hade valt att inte tillstyrka).

Övriga synpunkter

En av projektörerna framförde att det kan vara så att länsstyrelser idag i större utsträckning försöker klargöra vilka frågor som kommunen tycker är avgörande att utreda för att kommunen ska kunna tillstyrka ett ärende eller ej. Enligt projektören så kan anledningen till detta i så fall vara att länsstyrelserna drabbas då en kommun är velig angående ett tillståndsärende, och länsstyrelsen vill därför se till att den egna handläggningen är effektiv och att det inte görs en massa arbete i onödan. En annan av projektörerna upplevde att vissa länsstyrelser idag inte riktigt känner att de vet vilka frågor som skall vara prioriterade i samband med tillståndsprövningar och att de därför begär in extra utredningar från projektörerna för säkerhets skull.

Två av de tillfrågade projektörerna framförde i samband med frågan att de nya bestämmelserna kan medföra ett extraarbete för länsstyrelserna.

Om kommuner

De nya bestämmelserna tillämpas på olika sätt

Nio av de tio intervjuade projektörerna ansåg att de nya bestämmelserna används på olika sätt i olika kommuner. En av projektörerna tyckte att frågan om kommunernas tillämpning av de nya bestämmelserna var svår att svara på eftersom denne ännu inte hade varit med om när en kommun yttrat sitt veto. En av de nio som ansåg att bestämmelserna används på olika sätt framförde att vissa kommuner endast vill tillstyrka ansökningar om vissa villkor som de har ställt uppfylls (som redan nämnts i det föregående). I andra kommuner däremot så brukar man enligt den intervjuade först tillstyrka ansökningarna och sedan i efterhand komma in med yttranden om önskemål till länsstyrelsen. Sättet på vilket en kommun tillämpar de nya reglerna hänger enligt en av de intervjuade troligtvis ihop med hur van man är vid vindkraft inom kommunen.

De nya bestämmelserna används inte som det var tänkt

Projektörerna tillfrågades även om de ansåg att kommunerna använder de nya bestämmelserna på avsett sätt. Några av de intervjuade framförde i samband med detta att det finns kommuner som kräver någon form av ekonomisk kompensation för att tillstyrka, samt att bestämmelserna givetvis inte var avsedda att användas på det sättet. En annan projektör framförde att man i vissa kommuner begär detaljplan även i de fall det inte råder stor efterfrågan på marken.

En annan av de intervjuade framförde att vissa kommuner har avvaktat med att yttra sitt veto i väntan på att deras fördjupade översiktsplaner skulle bli färdigställda. Projektören ansåg att bestämmelserna inte var avsedda att användas på det sättet. Ytterligare tre av projektörerna framförde i samband med frågorna om kommunerna att kommuner i vissa fall har avvaktat med att yttra sitt veto.

En av de intervjuade hade uppfattningen att bestämmelsen om det kommunala vetot ska användas på så sätt att kommunerna ska välja att inte tillstyrka ett ärende ifall det anses motiverat utifrån t.ex. miljömässiga eller planmässiga grunder. Den intervjuade ansåg dock att bestämmelsen inte används på det sättet. En av projektörerna framförde att de krav som en kommun kan ställa för att tillstyrka ett projekt kan förändras allteftersom tillståndsprocessen fortgår, samt att det inte kan ha varit lagstiftarens intention att bestämmelserna skulle användas på det sättet.

Andra synpunkter

En annan av de intervjuade framförde att kommuner som har kommit långt med sina vindbruksplaner, och som kan vara tydliga med var det anses vara lämpligt att bygga vindkraft, kan tillämpa bestämmelserna mer som det var tänkt. Den intervjuade framförde att detta var väldigt positivt för projektörer. Några av projektörerna framförde även att en del kommuner använder de nya bestämmelserna som de enligt projektörernas uppfattning är tänkta att användas.

Om krav och agerande i samband med tillståndsprövning

Kraven på ansökningshandlingar har ökat, men inte till följd av lagändringarna

Sex av de intervjuade framförde att kraven på själva ansökningshandlingarna till tillståndsansökningar har ökat mycket de senaste åren (t.ex. gällande omfattning på utredningar, inventeringar och redovisningar i samband med MKB). Samtliga dessa intervjuade ansåg dock att detta inte berodde på lagändringarna, utan gav andra förklaringar. En projektör ansåg att kraven på ansökningshandlingar har ökat till följd av att vindkraften ifrågasätts mer och mer av opinionen. Att vindkraften ifrågasätts mer och mer medför enligt projektören nämligen att prövningsmyndigheter vill ha väldigt väl underbyggda ansökningar för att kunna visa på att de verkligen har utrett de ärenden som de ger tillstånd till. En annan av de intervjuade framförde att en anledning till varför kraven på tillståndsansökningar har ökat kan vara att man hela tiden lär sig av varandra och tittar på vad andras ansökningar innehåller och hur omfattande de är. Detta kan enligt den intervjuade möjligtvis leda till att ansökningarna blir mer och mer omfattande. En projektör framförde att kraven kan ha ökat till följd av att länsstyrelser tittar på vad andra länsstyrelser tidigare har krävt för material i samband med tillståndsansökningar, och sedan kräver minst det som andra länsstyrelser krävt förut (och kanske något ytterligare). En av de intervjuade framförde att vindkraftsprojektörer får utföra mycket landskapsanalyser, kulturmiljöutredningar, fotomontage och andra visualiseringar (t.ex. filmer), och dessutom utredningar om olika växter och djur (t.ex. småfåglar, flyttfåglar, örnar, fladdermöss, renar etc.). Omfattningen av dessa utredningar blir enligt den intervjuade större och större, och dessutom ska det projekt man söker för ofta vara väldigt detaljerat beskrivet med exakta angivelser om var verken ska stå och hur stora de ska vara etc. Den intervjuade framförde att det kan uppstå problem för en projektör ifall denne genom ett tillstånd låser sig för mycket vid detaljerade utformningar och lokaliseringar. Det tillstånd projektören erhåller i slutändan kan nämligen bli så detaljerat och låst att det blir svårt att utnyttja för att bygga ett lönsamt projekt eftersom teknikutvecklingen gör att förutsättningarna hela tiden förändras.

Om andra krav

En av projektörerna trodde inte att kraven på projektörer hade förändrats till följd av de nya bestämmelserna. Två av de intervjuade uppgav i samband med frågan att lagändringarna medförde att kraven på att projektörer verkligen har en bra kommunikation med kommunen ökade. Enligt en av dessa beror detta på att man genom god kommunikation med kommunen möjligtvis kan få reda på vilken inställning denne har till projektet ifråga. Den andra av dessa två framförde att det har blivit ännu viktigare att verkligen informera berörda närboende om projektet och ge svar på de frågor som de har. Anledningen till detta sades vara att det är de närboende som påverkar opinionen

som i sin tur påverkar politikerna i kommunen som i sin tur tar beslutet om att tillstyrka projektet eller inte. En annan av de intervjuade framförde att kravet på att projektörer verkligen driver en politisk lobbyverksamhet på lokalnivå har ökat till följd av att det kommunala vetot infördes.

En av de intervjuade framförde att man före lagändringarna hade möjlighet att studera rättspraxis och på det sättet bilda sig en uppfattning kring hur olika aspekter i ansökningshandlingar skulle kunna komma att bedömas. Den intervjuade ansåg att lagändringarna medförde att denna möjlighet sattes ur spel, och framförde även att det har blivit mycket svårt att förutse vilka krav som idag kan komma att ställas vid en tillståndsprövning.

Projektörerna har förändrat sitt arbetssätt och agerande

Sju av projektörerna uppgav att de till följd av lagändringarna har förändrat sitt sätt att arbeta under tillståndprocesser eller under andra delar av sitt arbete med vindkraft. En annan än dessa sju framförde att kravet på att projektörer verkligen driver en politisk lobbyverksamhet på lokalnivå har ökat till följd av att det kommunala vetot infördes (som nämnts i det föregående). Den intervjuade uppgav dock att man (den intervjuades arbetsgivare) hade varit noga med att ta ordentlig kontakt med kommuner i ett mycket tidigt skede även före det att de nya bestämmelserna infördes, och ansåg därför att man inte hade behövt förändra sitt agerande till följd av lagändringarna.

Två av projektörerna uppgav att lagändringarna inte hade lett till att man förändrat sitt agerande i någon betydande mening.

Mer kontakt med kommunerna

De sju projektörer som upplevde att man hade förändrat sitt agerande gav ett antal olika exempel på hur och varför. Sex av dessa uppgav att de nya bestämmelserna medför att man nuförtiden ser till att ha mer kontakt med kommunen än förut, och flera av dessa framförde att detta bl.a. beror på att man försöker få reda på ifall kommunen kan tänkas komma att tillstyrka projektet eller inte. En projektör framförde att man till följd av det kommunala vetot nu tar mer kontakt med kommuntjänstemän och kanske framförallt mer kontakt med kommunpolitiker, för att försöka få reda på var de står i frågan om att tillstyrka ett aktuellt vindkraftsprojekt eller inte. Projektören uppgav också att det kommunala vetot även medför att man idag jobbar ännu mer med lokal förankring av projekten i kommunerna, och att efter att de nya bestämmelserna infördes så har anställda på företaget i större utsträckning än tidigare börjat vara ute och prata med närboende och kommunpolitiker. Samrådsmöten var enligt projektören viktiga även före det att det kommunala vetot infördes, men densamme ansåg att det nuförtiden är ännu viktigare att man som projektör vid samrådsmötena verkligen känner av vad allmänheten tycker och att man verkligen försöker reda ut de frågor och funderingar som närboende och andra berörda kan tänkas ha; detta för att det inte ska bildas omotiverat motstånd mot projektet ifråga. En annan av projektörerna uppgav att man nu arbetade mer med att förankra projekten hos kommunalråden i kommunerna, och framförde att man till följd av de nya bestämmelserna blivit mer aktiva med att söka upp politiker. Densamme framförde dessutom att det nuförtiden brukar vara helt andra saker än t.ex. fotomontage, buller och skuggbildning etc. som tas upp och diskuteras vid mötena med kommunerna. Enligt projektören är det nuförtiden vanligare att man får frågor om på vilka sätt projektet kan

komma att gynna kommunen, t.ex. angående hur många arbetstillfällen som projektet kommer att kunna bidra till etc. En av projektörerna uppgav att de nya bestämmelserna har lett till att man idag spenderar mer kraft och resurser på samråd och på kommunikation med kommunerna, och dessutom att man nu anlitar konsulter inom kommunikation i större utsträckning.

Behöver vara mer lyhörda

En av de intervjuade ansåg att de nya bestämmelserna har medfört att man som projektör nuförtiden behöver vara ännu mer lyhörd på vad kommunen säger att de tycker och på vad de *egentligen* tycker angående en tillståndsansökan. Densamme uppgav att man nuförtiden har mer kontakt med fler personer inom kommunen (t.ex. kommunchefen och tekniska chefer etc.). En annan projektör uppgav att man nuförtiden tar kontakt med kommunen i ett tidigare skede och därigenom försöker få reda på hur kommunen ställer sig till projektet ifråga. Projektören framförde även att man inte alltid vet vem inom kommunen som man ska vända sig till för att få ett mer formellt ställningstagande till om kommunen kan tänkas komma att tillstyrka projektet eller inte. Projektören uppgav att man därför nuförtiden kontakter väldigt många olika inom kommunen (t.ex. kommunstyrelsens ordförande, stadsarkitekten, miljö- och byggnadsnämnden, kommunstyrelsens arbetsutskott etc.). Projektören framförde att om man sedan mot förmodan skulle få information från exempelvis kommunstyrelsens ordförande om att kommunen kanske generellt kan tänkas vara positiv till ett projekt (och dessutom då får lite tips om vad kommunen anser vara viktigt så att man kan anpassa sig efter detta) så innebär detta ändå inte att kommunen nödvändigtvis kommer att tillstyrka projektet i slutändan. Införandet av det kommunala vetot har enligt projektören på detta sätt medfört att kommunen inte längre har en formell arena där den kan pröva vindkraftsparker med hjälp av bestämmelserna i PBL, utan att den nu istället har fått en informell arena där vindkraftsprojektörer får kontakta kommunen för att försöka skapa sig en uppfattning om vad kommunen anser om en planerad etablering. Projektören uppgav att de nya bestämmelserna har medfört att man har intensifierat sitt arbete vad gäller lobbying och informella kontakter med kommunerna.

En annan av de intervjuade uppgav att det har blivit mycket viktigare att de vindkraftsprojekt som planeras har förankring i och stämmer överens med kommunens översiktsplanering (kommunens vindbruksplan, tematiska tillägg för vindkraft etc.). Projektören framförde att detta har fått till följd att man nuförtiden tar hänsyn till kommunernas översiktsplanering i ännu större utsträckning. En annan projektör uppgav att man har blivit mer restriktiv med var någonstans man kan tänka sig lokalisera projekt, samt att det har blivit viktigare att platsen för lokalisering är utpekad som lämplig för vindkraft i kommunens vindbruksplan.

Föreslår fler positioner och överväger att begränsa parkerna

Vidare, vad gäller lokalisering av verken, så framförde en annan av projektörerna att eftersom det idag finns så väldigt många olika särintressen som är med och styr tillståndsprocessen så får man "Nej" på många av de positioner för lokalisering av vindkraft som man föreslår. Projektören uppgav att detta har lett till att man idag brukar föreslå många fler positioner än vad man egentligen vill bygga på.

En av de intervjuade uppgav att de nya bestämmelserna har medfört att man i större utsträckning överväger att begränsa parkerna, och t.ex. ansöka om bygglov för sex verk trots att man kanske ser en möjlighet att bygga åtta. En annan av projektörerna uppgav att det kan gå snabbare att göra en miljöanmälan och få bygglov än att få tillstånd enligt MB, och att man därför i de fall kommunen är positivt inställd till vindkraft ibland väljer att söka bygglov för sex verk istället för att söka tillstånd för sju.

Alternativa sätt att skapa acceptans

En projektör uppgav att man till följd av lagändringarna nu i större utsträckning har börjat undersöka alternativa sätt att skapa acceptans för vindkraftsprojekt bland de närboende. Ett alternativ sades vara att erbjuda närboende andelsägande i vindkraftsanläggningar.

Om tillståndsprocessen

De intervjuade tillfrågades om de ansåg att lagändringarna medförde att själva tillståndsprocessen förändrades.

En formell och en informell process

En av projektörerna ansåg att själva miljötillståndsprocessen i princip är likadan som förut. En annan av projektörerna delade dennes uppfattning, men framförde att tillståndsprocessen nuförtiden åtföljs av en informell process genom vilken projektörer försöker föra en dialog med kommunerna. Projektören såg det alltså som att lagändringarna medförde att man gick från att förut ha två formella tillståndsprocesser (prövning enligt både PBL och MB) till att ha en formell process med länsstyrelserna (prövningen enligt MB) och en informell process med kommunerna.

Rättsosäkert och oförutsägbart

Två av projektörerna framförde i samband med frågan att lagändringarna medförde att tillståndsprocessen blev rättsosäker, och en av dessa framförde dessutom att processen nu är mycket svårare att förutse än förut.

Övrigt om tillståndsprocessen

En projektör tyckte att det var bra att man nuförtiden undviker dubbelprövning, men ansåg att tillståndsprocesser ändå kan ta lång tid i de fall man får vänta på kommunens yttrande om tillstyrkan. En annan av projektörerna ansåg att tillståndsprocessen nuförtiden tar längre tid i de fall kommunen avvaktar med att yttra sitt veto. En annan av de intervjuade upplevde det som att tillståndsprocessen i princip har förändrats från att vara något krånglig och tidsödande till att vara en process som ibland fungerar väldigt bra och som ibland fungerar mindre bra (och då ger ganska godtyckliga resultat).

Förslag till förändring av lagar och andra åtgärder

Även projektörerna tillfrågades om de hade förslag på förändring av bestämmelserna eller på andra åtgärder. Nästan samtliga projektörer gav förslag just angående bestämmelsen om det kommunala vetot.

Gå tillbaka till föregående bestämmelser eller inför Miljöprocessutredningens förslag

De flesta av dessa framförde i samband med detta att de ansåg att bestämmelsen om vetot borde tas bort. Två framförde att man borde följa det förslag som Miljöprocessutredningen först kom fram till (som ju inte innehöll förslaget om krav på kommunens tillstyrkande). En annan framförde att om man hade tagit bort vetot så hade det inneburit att man även hade tagit bort det kommunala planmonopolet och rätten för kommunerna att planera sin mark. Den intervjuade ansåg att man därför istället skulle kunna gå tillbaka till de förra bestämmelserna, och alltså både kräva bygglov enligt PBL och tillstånd enligt MB.

Vetot borde motiveras och vara möjligt att överklaga

En projektör framförde att man skulle kunna förändra bestämmelsen om det kommunala vetot på så sätt att kommunen skulle behöva motivera sitt beslut om att inte tillstyrka ett projekt. Detta hade enligt den intervjuade underlättat för projektörer på så sätt att de hade kunnat få bättre förståelse för varför vissa områden inom kommunen inte anses som lämpliga för vindkraft, och därigenom kunnat undvika att göra om samma misstag igen. En annan av projektörerna framförde också att kommunen skulle behöva motivera sitt veto, och framförde även att det borde vara möjligt att överklaga kommunens beslut om att inte tillstyrka. Ytterligare en av projektörerna framförde att kommunen skulle behöva motivera sitt yttrande om att inte tillstyrka (t.ex. på miljömässiga grunder) samt att beslutet om att tillstyrka eller inte skulle behöva tas inom vissa fastställda ramar. Projektören framförde att ifall kommunerna hade behövt motivera sina yttranden så hade de automatiskt fått ta ansvar för varför de t.ex. inte tillstyrker ett tillståndsärende.

Aktiv avstyrkan istället för aktiv tillstyrkan

Två andra av de intervjuade framförde att ifall bestämmelsen om det kommunala vetot måste finnas kvar så borde man förändra denna på så sätt att kommunen istället aktivt ska avstyrka ansökan inom en viss tid, och i de fall kommunen inte lämnar något svar inom denna tid så ska detta tolkas som att kommunen tillstyrker ansökan. En av dessa framförde dessutom att kommunen i så fall ska kunna avstyrka projekten under vissa förutsättningar (t.ex. ifall projekten inte överensstämmer med kommunens översiktsplan eller om avstyrkan känns motiverad med tanke på vad som föreskrivs i PBL eller MB). Densamme ansåg även att kommunens beslut om att avstyrka ett projekt borde vara möjligt att överklaga, så att det finns möjlighet att få ärendena överprövade.

Veto endast i vissa fall och i ett tidigare skede

En annan av de intervjuade föreslog att man möjligtvis skulle kunna införa bestämmelser som föreskrev att kommunen endast har vetorätt i de fall vindkraftsetablering planeras inom områden som pekats ut som olämpliga för vindkraft i kommunens vindbruksplan, och att länsstyrelsen beslutar om tillstånd i de fall etableringen planeras inom områden som pekats ut som lämpliga. En annan projektör föreslog att man borde förändra reglerna så att länsstyrelsen i ett ännu tidigare skede (tidigare än då ansökan blivit helt klar, t.ex. direkt efter det första myndighetssamrådet) skulle skicka en skarp fråga till kommunen och fråga om denne tillstyrker projektet eller inte. Kommunen skulle då ta beslut om att tillstyrka eller ej baserat endast på antalet verk och på området inom vilka dessa avses uppföras. Projektören framförde att kommunen inte borde få lov att gå in och detaljstyra

utformningen av vindkraftsparken. Ifall man hade man efterfrågat om kommunen tillstyrker eller ej i ett ännu tidigare skede (enligt ovan) så hade länsstyrelserna, enligt den intervjuade, möjligtvis kunnat besparas en massa onödigt arbete med ansökningar.

Regeringen bör informera

En av de intervjuade ansåg att regeringen verkligen har möjlighet att förbättra opinionen för vindkraft i Sverige genom att objektivt informera allmänheten om vindkraft, och genom att se till att det finns ordentlig kunskap om vindkraft hos myndigheter och organisationer samt genom att motverka att det sprids felaktiga uppgifter om hur mycket vindkraftverk stör etc. Även en annan projektör underströk vikten av saklig information, och ansåg att information om vindkraft som innehåller en del osanningar inte borde ges så stort utrymme i media. En annan projektör ansåg att regeringen tydligare borde markera att det är förnybar energi som ska utgöra en betydande del i den svenska energimixen. Enligt projektören skulle investerare känna större trygghet i att investera i vindkraft om det på ett tydligare sätt framgick att det är förnybar energi som vi ska satsa på i Sverige.

Åtgärder för att skynda på hanteringen av överklaganden

En projektör ansåg att man borde sätta in åtgärder för att korta ner den tid det tar att behandla överklaganden. Enligt projektören kan det ofta ta uppemot ett år innan en överklagan avgörs, och densamme ansåg att det hade varit bra om det hade tillsatts mer folk som kunde behandla överklagandena.

Inför lokala planerings- och produktionsmål

En av de intervjuade föreslog att man möjligtvis skulle kunna införa lokala planerings- och produktionsmål för vindkraft, där varje kommun får en kvot att uppfylla (baserad på kommunens yta, vindförhållanden i kommunen etc.). Projektören ansåg att kommunen i så fall borde ges något slags ekonomiskt incitament för att utföra detta. Densamme ansåg att de planerings- och produktionsmål som redan finns för vindkraft inte direkt är förankrade lokalt i kommunerna.

Andra förslag

Ytterligare förslag som framkom under intervjuerna var att regeringen borde sätta mer press på nätbolagen så att de bygger ut stamnätet, samt att det möjligtvis hade varit bra ifall även projektörer hade kunnat begära att regeringen ska pröva ett tillståndsärende. En av de intervjuade framförde att tillstånd inte får lämnas ifall försvarsmakten anser att en planerad vindkraftsetablering strider mot deras behov. Den intervjuade ansåg att vindkraftsutbyggnaden hade kunnat gynnas av att regeringen reglerat försvarsmaktens möjlighet att påverka tillståndsärenden på detta sätt. En annan projektör ansåg att regeringen borde ge tydligare direktiv till försvarsdepartementet om att samarbeta med vindkraftsexploaterare så långt det är möjligt.

4.4 SAMMANSTÄLLNING

I tabell 2 på följande sida ges en översiktlig sammanställning av resultatet från intervjuerna. I arbetet med att ta fram tabellen sammanställdes först en mer detaljerad tabell (se tabell 5 i 8.6 *Detaljerad sammanställning*) i vilken ett större antal enskilda synpunkter och kommentarer samlades. Den mer översiktliga tabell 2 nedan sammanställdes sedan utgående från den detaljerade sammanställningen. Sammanställningen i tabell 2 är tänkt att ge en översiktlig bild av resultatet från intervjuerna.

Vad gäller utmaningar i samband med prövning av vindkraft visar de intervjuades svar på att både kommuner och länsstyrelser anser att det är en utmaning att väga olika intressen mot varandra. Detta är en naturlig följd av att det är kommunerna och länsstyrelserna som utför prövningen. Projektörerna lyfte fram utmaningar som att hitta lämpliga områden att bygga på och att skapa acceptans för vindkraftsprojekten. Dessa utmaningar är starkt knutna till just projektering av vindkraft. Att handläggningstider kan vara långa är en utmaning som är mer knuten till just tillståndsprövningen.

Vid intervjuerna med kommuner, länsstyrelser och projektörer framkom synpunkter om att det kändes motiverat att göra något åt dubbelprövningen. Dessa synpunkter går i linje med vad som i tilläggsdirektivet till Miljöprocessutredningen (Dir. 2007:184) ansågs vara problematiskt med det gamla prövningsförfarandet (att det vid uppförande av vindkraft krävdes prövningar enligt flera regelverk).

Likaså framkom synpunkter från kommuner, länsstyrelser och projektörer om att bestämmelsen om det kommunala vetot har gett upphov till ett flertal negativa effekter. Det kommunala vetot sades bl.a. ha lett till att handläggningstiderna hos länsstyrelsen har ökat samt att tillståndprocessen har blivit rättsosäker och svår att förutse.

Vad gäller projektörerna, och hur de har förändrat sitt agerande till följd av de nya bestämmelserna, framförde kommuner och länsstyrelser samt projektörerna själva att vindkraftsprojektörer nuförtiden tar tidigare kontakt med kommunen. Dessutom sades projektörer nuförtiden lobba i större utsträckning för att få igenom sina projekt.

Vad gäller kraven på ansökningshandlingar rådde enighet om att de har ökat samt att detta inte beror på de nya bestämmelserna.

Kommuner, länsstyrelser och projektörer framförde att lagändringarna i vissa avseenden har gett upphov till positiva effekter, men även att det kommunala vetot motverkar själva syftet med ändringarna.

Vid intervjuerna gav kommuner, länsstyrelser och projektörer förslag till förändring gällande det kommunala vetot, och synpunkter framfördes om att vetot borde förändras, ersättas av andra bestämmelser eller tas bort.

Tabell 2. Sammanställning av intervjuer

	KOMMUNER	LÄNSSTYRELSER	PROJEKTÖRER
Utmaningar i samband med provning/provning/projektering och provning	<ul style="list-style-type: none"> • Att väga olika synpunkter mot varandra • Att vindkraft har en stor och diffus omgivningspåverkan 	<ul style="list-style-type: none"> • Att vindkraftsärenden är omfattande och byggs där motstående intressen ofta kan råda • Att vid provning göra avvägningar mellan motstående intressen 	<ul style="list-style-type: none"> • Att hitta områden som är lämpliga att bygga på, att införskaffa kapital samt att skapa acceptans för vindkraften och projekten • Att handläggningstider ofta är väldigt långa
Kändes lagändringarna nödvändiga?	<ul style="list-style-type: none"> • Nej, eftersom ifall det fanns en bra organisation inom kommunen så fungerade de gamla bestämmelserna bra • Ja, i avseendet att man förtydligade vad som ska ingå i en anmälan och att man ändrade gränserna för B- och C-verksamhet • Dubbelprovningen kändes onödig 	<ul style="list-style-type: none"> • Det behövdes någon form av förändring för att korta ner handläggningstiderna och det kändes motiverat att se över dubbelprovningen 	<ul style="list-style-type: none"> • Ja, eftersom tillståndsprocessen behövde snabbas upp och eftersom dubbelprovningen kändes onödig
Effekter av lagändringarna	<ul style="list-style-type: none"> • Det interna arbetet inom kommunen har påverkats • Det kommunala vetot har gett ett antal negativa effekter • Stort antal bygglov i avvaktande på att vindkraftsplan ska bli klar 	<ul style="list-style-type: none"> • De nya gränserna i FMVH har medfört att: <ul style="list-style-type: none"> - länsstyrelsen har fått in många fler ärenden än förut - man har fått bättre koll på antalet vindkraftverk - det har blivit tydligare för projektörer vart de ska vända sig med ansökan • Vetot har gett flera negativa effekter 	<ul style="list-style-type: none"> • Borttagandet av dubbelprovningen har lett till att det nu krävs mindre jobb för att sätta ihop ansökan samt att kommuner har fått större förståelse för att detaljplan kanske inte behöver utföras • I de fall kommunen och den lokala opinionen är positiva till ett projekt och då länsstyrelsen samtidigt ger tillstånd så går tillståndsprocessen nu något snabbare • De ändrade bestämmelserna om när detaljplan ska krävas medför att kommuner visar en något minskad tendens att begära sådana • Vetot har gett en hel del negativa effekter
Om projektörer och kraven på dessa	<ul style="list-style-type: none"> • Vetot medför möjligtvis att projektörer nu i större utsträckning kontaktar politiker och lobbar för att få igenom sina projekt • Projektörer är möjligtvis tidigare ute med att kontakta kommuner och andra berörda 	<ul style="list-style-type: none"> • Projektörer försöker nuförtiden förankra projekten i kommunerna i större utsträckning och tar nuförtiden kontakt med kommuner i ett tidigare skede • I de fall kommuner ställer krav i samband med tillstyrkan kan kraven på projektörer växa väldigt snabbt 	<ul style="list-style-type: none"> • Kravet på att verkligen ha en god kommunikation med kommunen har ökat • Vetot har lett till att kravet på att verkligen driva politisk lobbyverksamhet har ökat • Projektörer jobbar nu mer med informella kontakter och lobbying, tar nuförtiden tidigare kontakt med kommunen och har nuförtiden mer kontakt med kommunen

Om krav på ansökningshandlingar	<ul style="list-style-type: none"> • Kraven gällande ansökningshandlingar har ökat, men inte till följd av de nya bestämmelserna 	<ul style="list-style-type: none"> • Kraven gällande ansökningshandlingar har ökat, men inte till följd av de nya bestämmelserna 	<ul style="list-style-type: none"> • Kraven gällande ansökningshandlingar har ökat, men inte till följd av de nya bestämmelserna
Kan syftet med lagändringarna anses vara uppfyllt?	<ul style="list-style-type: none"> • Ja, i avseendet att man nu undviker dubbelprövning och att handläggning av anmälningsärenden har underlättats • Nej, eftersom det kommunala vetot motverkar syftet 	<ul style="list-style-type: none"> • Nej, eftersom det kommunala vetot har medfört att handläggningstider har ökat och att tillståndprocessen har blivit rättsosäker • I vissa avseenden har lagändringarna gett upphov till positiva effekter 	<ul style="list-style-type: none"> • Prövning har i några fall gått smidigare • Nej, eftersom vetot motverkar syftet
Förslag till förändring och åtgärder	<ul style="list-style-type: none"> • Kommunstyrelsen borde delegera till miljöavdelningen att besluta om tillstyrkan, eller så borde vetot tas bort helt • De nya bestämmelserna bör få verka i ett par år, innan man ev. gör några förändringar • Inför mer resurser till överprövande instanser, eftersom överprövningen ofta tar lång tid • Boverkets stöd för att förbättra översiktsplaner borde bli större • Den hänsyn som ska tas till översiktsplaner bör stärkas 	<ul style="list-style-type: none"> • Möjligtvis att istället för vetot införa en bestämmelse om att tillstånd inte får lämnas ifall lokalisering väsentligen avviker från översiktsplan • Möjligtvis att begränsa vetot så att kommunen endast har vetorätt i de fall etablering planeras inom områden som inte pekats ut som lämpliga • Det borde framgå tydligare att vetot endast gäller själva lokaliseringen av verken • Regeringen borde informera mer om hur prövning av vindkraft ska hanteras och bedömas • Inför åtgärder för att förbättra ledningskapaciteten i landet 	<ul style="list-style-type: none"> • Bestämmelsen om det kommunala vetot borde tas bort eller förändras • Man skulle kunna gå tillbaka till det gamla regelverket • Regeringen borde: <ul style="list-style-type: none"> - informera allmänhet, myndigheter och organisationer bättre - tydligare markera att förnybar energi ska utgöra en betydande del av den svenska energimixen - sätta in åtgärder för att snabba på överprövningar - införa lokala planerings- och produktionsmål för vindkraft - sätta mer press på nätbolagen att bygga ut stamnätet - reglera försvarsmaktens möjlighet att påverka tillståndsärenden

5 DISKUSSION OCH SLUTSATSER

I det följande diskuteras resultatet från intervjustudien i förhållande till den teori och de frågeställningar som tas upp i studien. De centrala frågeställningarna i studien är

- Kan syftet med införandet av de nya bestämmelserna anses ha uppfyllts?
- Har projektörer till följd av de nya bestämmelserna förändrat sitt tillvägagångssätt och/eller sina strategier under tillståndsprocesser, och i så fall hur?
- Hur har kommuner och länsstyrelser förändrat sitt arbetssätt till följd av de nya bestämmelserna?
- Hur har tillståndsprocessen vid prövning av vindkraft förändrats till följd av de nya bestämmelserna, och vad kan detta innebära för den fortsatta utbyggnaden av vindkraft i Sverige?

I samband med diskussionen presenteras även slutsatser. Slutsatserna i det följande bör läsas med viss försiktighet eftersom de bygger på svaren från ett relativt fåtal intervjuer och eftersom det gått relativt kort tid sedan de nya bestämmelserna infördes. Slutsatserna bör alltså inte tas för absoluta sanningar utan bör ses som explorativa slutsatser på aspekter som verkar vara problematiska och som bör följas upp i ytterligare utvärderingar.

Syftet med lagändringarna var som bekant att utbyggnaden av vindkraft skulle underlättas samtidigt som kraven på en omsorgsfull och rättssäker prövning inte skulle minska. Prövningen skulle förenklas och snabbas upp utan att rättssäkerheten skulle åsidosättas. Baserat på intervju svaren så har syftet med lagändringarna inte uppfyllts. Framförallt kan rättssäkerheten inte anses vara bibehållen (rättssäkerheten har tvärtom minskat). Och, trots att de nya bestämmelserna sades ha lett till att prövning i vissa fall gått smidigare så talar helhetsintrycket av intervjuerna för att prövningsprocessen i det stora hela inte har förenklats. Bl.a. så framkom t.ex. att miljöavdelningen nu har svårare att ställa sig delvis negativ till vindkraftsprojekt och länsstyrelsen har svårt att planera sitt arbete etc.

De allra flesta av de intervjuade såg problem med den gamla lagstiftningen, och flera gav exempel på hur just borttagandet av dubbelprövningen gett positiva effekter. Av intervjustudien framgår dock att de nya bestämmelserna har gett upphov till ett antal viktiga bieffekter som motverkar de positiva effekterna. Detta är framförallt en följd av att man införde det kommunala vetot.

Det kommunala vetot har stärkt det kommunala inflytandet

I och med att det kommunala vetot infördes gick man från en prövningsprocess där kommunen prövade vindkraftsärenden enligt PBL och länsstyrelsen prövade enligt MB till en process där kommunen nu först måste tillstyrka för att länsstyrelsen överhuvudtaget ska pröva ärenden (se figur 3 och 4). Det faktum att kommunens yttrande om att inte tillstyrka inte är möjligt att överklaga och inte behöver motiveras innebär i praktiken att en planerad vindkraftsetablering kan bli nekad tillstånd utan att någon som helst prövning sker. Ifall kommunens yttrande om att inte tillstyrka hade varit ett beslut

som gått att överklaga hade det åtminstone varit möjligt att få beslutet överprövat i en annan instans. I praktiken är det nu kommunen som avgör ifall länsstyrelsen ska pröva ett tillståndsärende eller ej, och införandet av vetot har således medfört att det kommunala inflytandet gällande vindkraftsetableringar har ökat avsevärt. Samtidigt finns det inget formellt krav på att kommunen nödvändigtvis måste gå igenom ansökningshandlingarna för ett ärende innan beslut om att inte tillstyrkas tas. Det formella kravet på kommunen att handlägga och pröva vindkraftsärenden har alltså minskat (ingen bygglovsprövning längre och vetot behöver inte motiveras) samtidigt som det kommunala inflytandet har ökat. Det kommunala vetot möjliggör således en vindkraftsetablering i Sverige som i stor utsträckning kan styras av politiska intressen och rent tyckande.

Under intervjuerna framkom olika exempel på hur kommuner kan använda sitt ökade inflytande. Bl.a. framkom att en del kommuner tillstyrker på villkor (gällande antal verk och annat). Då länsstyrelsen skickar ut en kungjord tillståndsansökan på kompletteringsrunda till olika remissinstanser har instanserna möjlighet att begära att ansökan ska kompletteras innan länsstyrelsen går vidare och prövar ärendet. Enligt intervjuerna har kommuner dock även börjat ställa villkor på hur själva projektet (för vilket ansökan gäller) ska ändras för att de ska tillstyrka. En av de intervjuade som arbetade på länsstyrelsen hade uppfattningen att tanken med vetot snarare var att kommunen ska ta beslut om tillstyrkan baserat på hur projektet ser ut enligt tillståndsansökan. Vetot möjliggör emellertid att kommunen kan sätta press på vindkraftsprojektören att förändra det projekt för vilket projektören egentligen vill söka tillstånd för. Eftersom det inte blir någon prövning alls ifall kommunen inte tillstyrker kan det anses troligt att projektören känner sig tvungen att följa kommunens krav. Man kan argumentera för att de kommuner som är väldigt negativt inställda till vindkraft inte nödvändigtvis behöver vara de som ställer mest villkor för att tillstyrka. Vill man inte ha vindkraft alls inom kommunen kan man ju helt enkelt välja att inte tillstyrka, hur tillståndsansökan än ser ut. Det förefaller därför rimligare att anta att det framförallt är kommuner som är delvis skeptiska till vindkraftsprojekt som villkorar sina tillstyrkanden. Är man i en kommun osäker på ifall ett planerat projekt går i linje med vad man önskar kan man genom att villkora sitt yttrande sätta press på projektören att förändra projektet så att det stämmer överens med vad man vill ha i kommunen.

Som redan nämnts i det föregående kan kommuner som inte vill ha vindkraft helt enkelt välja att inte tillstyrka. Införandet av vetot har alltså medfört att det blivit enklare för kommuner att säga ”Nej” till vindkraft. Före införandet av de nya bestämmelserna hade kommunen förvisso en avgörande roll i och med att det var kommunen som prövade vindkraftsärenden enligt PBL. Kommunens beslut om att inte ge bygglov kunde dock överklagas (se 3.7.1 *Prövningsprocessen före lagändringarna* samt figur 3).

Under intervjuerna framkom även att kommuner har börjat ställa krav på ekonomisk kompensation för att tillstyrka. Detta är något som även togs upp i Svenska Dagbladets artikel (som nämdes i början av rapporten). Ett exempel som togs upp under intervjuerna var att vissa kommuner velat ha in pengar som inte var öronmärkta på något sätt till kommunkassan (till skillnad från traditionell bygdepeng, som exempelvis kan gå till lokala organisationer och föreningar). Detta är problematiskt och olämpligt eftersom beslutet om tillstyrkan inte bör grundas på ekonomiskt intresse, utan på hur vindkraftsprojektet ser ut och var det planeras uppföras. Eftersom bestämmelsen i MB om krav på kommunens tillstyrkande just är en bestämmelse i MB så bör vetot användas

på ett sätt som främjar det som bestämmelserna i MB syftar till, vilket enligt 1 kap. 1 § MB är "... att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras en hälsosam och god miljö.". Att fatta beslut om tillstyrkan grundat på ekonomiskt intresse kan inte anses gå i linje med detta.

Ökad betydelse av informella processer och lobbying

Flera av de intervjuade projektörerna uppgav att de nya bestämmelserna medför att man nu arbetar på ett annorlunda sätt. Dessutom framgår det av intervjustudien att det interna arbetet inom kommunen har förändrats samt att länsstyrelsens arbete i samband med prövning av vindkraft har förändrats på så sätt att länsstyrelsen nu måste inhämta kommunens yttrande om tillstyrkan. Dessutom framkom att kravet på att projektörer verkligen driver en politisk lobbyverksamhet på lokalnivå har ökat. Intervjuerna visar dessutom tydligt att lagändringarna har lett till att projektörer nu har mer kontakt med kommunen. Med tanke på att vetot ger kommunen en så avgörande roll vid vindkraftsetablering är det inte konstigt att vindkraftsprojektörer försöker få med sig beslutsfattare genom lobbying. Kommunens yttrande om tillstyrkan kan tas på godtyckliga grunder, behöver inte motiveras och kan inte överklagas. Det sätt på vilket man valde att utforma bestämmelsen om vetot skapade därigenom väldigt goda förutsättningar för tillkomsten av ett slags informell prövningsprocess, där det viktigaste är att få med sig beslutsfattarna i kommunen. Dessutom togs den formella prövningen (bygglovsprövningen) inom kommunen bort samtidigt som det kommunala vetot infördes, och detta skapade större utrymme för den informella prövningsprocessen. Som redan nämnts i det föregående medför det kommunala vetot att tillståndsprövning nu har blivit mindre rättssäker, och man kan även argumentera för att en omfattande informell process inte hör hemma i en rättssäker prövning. Man kommer dock nog aldrig helt bort från det faktum att formella tillståndsprocesser åtföljs av informella processer/kontakter av något slag (t.ex. projektörens frågor till prövningsmyndigheten gällande detaljer kring ansökningshandlingar etc.). Det skulle givetvis vara orimligt att behöva redovisa vartenda samtal och varje kontakt under en hel tillståndsprövning. Det är dock väldigt viktigt att det framgår vad som föranleder de större besluten i samhället. Detta kan tänkas vara särskilt viktigt för dem som påverkas av beslutets följder (exempelvis vindkraftsprojektörer och kommuninvånare). En informell prövningsprocess är oförutsägbar samt ger mindre incitament till beslutsfattare att fatta beslut på korrekta grunder (oavsett om besluten gäller vindkraft eller annan verksamhet). En formell process är öppen vilket medför att beslutsfattare får ta ansvar för sina beslut. I detta avseende är det inte lämpligt att en informell process utgör ett betydande inslag i prövningsprocessen. Intervjusvaren pekar dock på att så är fallet. Att projektörer nu har mer kontakt med kommuner är dock positivt eftersom detta kan tänkas leda till givande dialog.

Enligt intervjusvaren kan kommunens beslut om tillstyrkan grundas på politiska intressen, och detta sades medföra att tillståndsprocessen nu både är rättsosäker och svår att förutse. Det framfördes också att det möjligtvis är positivt för demokratin att det kommunala vetot styrs av politiska intressen (förutsatt att översiktsplanen följs). Vindkraft är ett känsligt ämne i samhället, och det förefaller rimligt att anta att det är extra känsligt i kommunerna på lokalnivå. Detta kan tänkas föranleda att trycket från kommuninvånarna på kommunpolitiker gällande vindkraft är väldigt stort (relativt sett).

Detta skapar, i samband med att kommunens beslut om tillstyrkan kan tas på godtyckliga grunder, förutsättningar för en ytterligare politisering av vindkraftsfrågan.

De nya bestämmelserna tycks inte främja vindkraftsutbyggnaden

Ifall den totala årsproduktionen av el från vindkraften ska kunna uppgå till 12,5 TWh under år 2020 (enligt Energimyndighetens prognos) krävs en kraftig utbyggnad av vindkraften framöver. Det enkla räkneexemplet i det föregående (se 3.1 *Vindkraften i Sverige*) visar på detta. Syftet med lagändringarna var framförallt att prövningsprocessen skulle bli snabbare. Dock visar intervjustudien på att nuvarande lagstiftning inte tycks främja en snabbare utbyggnad av vindkraft. Bl.a. tyder vissa av intervjuvarerna på att handläggningstider istället har ökat till följd av det kommunala vetot. Dessutom möjliggör vetot att kommuner kan säga "Nej" till vindkraft till följd av att man helt enkelt inte vill ha vindkraft i kommunen. Givetvis bör kommunen ha stort inflytande vid vindkraftsetableringar, men det kan anses troligt att en vindkraftsutbyggnad som i stor utsträckning styrs av allmänt tyckande varken kommer att bli särskilt snabb eller omfattande. Den nu rådande lagstiftningen medför att en vindkraftsprojektör kan spendera mycket tid på att hitta en lämplig plats och på att därefter göra utredningar och sammanställa tillståndsansökan för att sedan helt enkelt få "Nej" från kommunen (även ifall den planerade etableringen hade varit ytterst lämplig i förhållande till rådande vindförhållanden och till vad som föreskrivs i MB). Detta skulle framöver kunna medföra att vindkraftsutbyggnaden blir tidsineffektiv och att vindkraften i större utsträckning lokaliseras på platser där kommuner är positiva till vindkraft istället för på platser med goda vindförhållanden. Detta skulle alltså i så fall även medföra att man inte kommer att producera lika mycket el per uppfört vindkraftverk som man hade kunnat göra.

Förslag på åtgärder för att underlätta utbyggnaden av vindkraft

Under intervjuerna gavs ett flertal förslag på åtgärder och förändringar av lagstiftningen. Bl.a. framfördes att regeringen borde informera allmänhet, kommuner och länsstyrelser om hur prövning av vindkraft ska hanteras och bedömas. Det verkar högst rimligt att den framtida utbyggnaden av vindkraft hade kunnat gynnas av att samtliga inblandade hade tillgång till tydligare riktlinjer för hur prövningsprocessen ska gå till. Ifall samtliga inblandade i en process arbetar efter samma riktlinjer och inom samma fastställda ramar kan det tänkas att det även hade blivit enklare att förutse hur processen skulle komma att fortlöpa (detta gäller såväl prövningsprocesser för vindkraft som andra processer).

Vidare framfördes även att regeringen borde avsätta mer resurser till överprövande instanser eftersom överprövningen ofta kan ta lång tid. Det är sannolikt så att överprövning hade kunnat gå snabbare ifall det exempelvis var fler anställda som arbetade med handläggning av överklagade ärenden, och att sätta in mer resurser hade därför kunnat gynna en snabbare utbyggnad av vindkraften. I samband med detta är det dock viktigt att tänka på att den tid som överprövningen tar säkerligen även beror på annat, såsom den interna hanteringen inom och mellan överprövande instanser.

Ett stort antal av förslagen gällde just det kommunala vetot, och flera av de intervjuade ansåg att vetot helt enkelt borde tas bort. En sådan förändring skulle dock inte kunna ske utan väldigt mycket motstånd och skulle med största sannolikhet ge upphov till väldigt mycket kritik, bl.a. till följd av att det kommunala planmonopolet har en så lång och stark tradition i Sverige. De intervjuade gav även flera exempel på hur man skulle

kunna förändra bestämmelsen om vetot. Det finns t.ex. inget krav på att kommunen ska tillstyrka inom en viss tid, och detta sades bl.a. medföra att handläggningstiderna på länsstyrelsen har ökat. Under intervjuerna framkom förslag på att man möjligtvis borde införa en tidsbegränsning. Ifall kommunen inte yttrar sig inom en viss tid ska, enligt förslaget, detta tolkas som att denne tillstyrker ansökan. Flera av de intervjuade ansåg dock att en sådan tidsbegränsning skulle kunna leda till att kommunen väljer att inte tillstyrka. Ifall man inom en kommun exempelvis skulle känna att tiden inte räcker till för att gå igenom ett ärende ordentligt, så kan det anses troligt att man istället för att tillstyrka ärendet hade valt att inte göra det. Även om man inom kommunen är väldigt positivt inställd till vindkraft så vill man ju troligtvis ändå gå igenom ansökan ordentligt.

Förslaget om att kommunen endast skulle ha vetorätt i de fall vindkraftsetablering planeras inom områden som inte har pekats ut som lämpliga i översiktsplanen är intressant i flera avseenden. Ifall vetot hade varit utformat på det sättet skulle projektörer på ett enkelt sätt kunnat se var inom kommunen en vindkraftsetablering skulle komma att leda till prövning av länsstyrelsen. Detta skulle antagligen även medföra att projektörer i större utsträckning skulle välja att etablera inom de områden som kommunen ansåg vara lämpliga för vindkraft. Förändringen skulle alltså i detta avseende gynna såväl projektör som kommun. Prövningsprocessen skulle bli enklare för projektören att förutse och kommunen skulle få ett slags bättre gehör för sin översiktsplan. Och, eftersom kommunen redan gjort sina avvägningar gällande vindkraft vid framtagandet av översiktsplanen (se 3.3.2 *Kommunala översiktsplaner*) kan det anses rimligt att länsstyrelsen borde kunna gå in direkt och pröva ärendet i det fall etableringen planeras i ett område som av kommunen anses lämpligt för vindkraft. I detta avseende går förslaget även i linje med planeringsramen. Utgångspunkten för det ursprungliga planeringsmålet, och således även för den nya planeringsramen, var att utbyggnaden inte ska hämmas till följd av att erforderliga avvägningar och prioriteringar inte hunnit genomföras. Genom att peka ut vilka områden som är lämpliga för vindkraft genomför kommunen i praktiken dessa avvägningar och prioriteringar. Ett problem med förslaget är dock att kommuner som är väldigt negativa till vindkraft möjligtvis skulle kunna framställa översiktsplaner som inte pekade ut några områden alls som lämpliga för vindkraft.

Något som framstår som speciellt problematiskt är det faktum att kommunens yttrande om att inte tillstyrka i praktiken är en total vetorätt. Yttrandet går som bekant inte att överklaga och behöver inte motiveras, och det är framförallt detta som i flera avseenden ger upphov till oönskade bieffekter av lagändringarna (t.ex. att prövningsprocessen har blivit rättsosäker och svår att förutse). Under intervjuerna gavs förslag på att yttranden om att inte tillstyrka skulle behöva motiveras och skulle vara möjliga att överklaga. Hade kommunen behövt motivera sitt yttrande hade denna per automatik fått ta större ansvar för sitt ställningstagande (som en av de intervjuade framförde), och detta hade kunnat leda till att besluten om tillstyrkan i mindre utsträckning hade baserats på godtyckliga grunder.

Slutsatser

Som ett par av de intervjuade framförde skulle man kunna låta de nya bestämmelserna verka i ytterligare ett par år. Och visst, det kan argumenteras för att prövningsförfarandet med de nya bestämmelserna möjligtvis kan komma att gå smidigare än i dagsläget när man framöver har vant sig vid att arbeta efter dem. Men, med utgångspunkt från

föreliggande rapport och från slutsatserna i denna (se nedan) är det mycket svårt (läs omöjligt) att tänka sig att de problem som i dagsläget uppstår till följd av det kommunala vetot skulle komma att minska i framtiden, även ifall samtliga inblandade aktörer skulle bli mer vana vid de nya bestämmelserna.

- Syftet med lagändringarna har inte uppfyllts
- Det kommunala vetot ger upphov till bieffekter som motverkar de positiva effekterna av lagändringarna
- Det formella kravet på kommunen att pröva vindkraftsärenden har minskat samtidigt som det kommunala inflytandet har ökat
- Vissa kommuner ställer villkor i samband med tillstyrkan
- Vissa kommuner ställer krav på ekonomisk kompensation för att tillstyrka
- Prövningsprocessen åtföljs nuförtiden av en informell process och har blivit både rättsosäker och svår att förutse
- De nya bestämmelserna tycks inte främja en snabb och omfattande utbyggnad av vindkraft

Mot bakgrund av detta blir en sista slutsats att den nu rådande lagstiftningen gällande prövning av vindkraft bör ses över. Detta gäller framförallt bestämmelsen om krav på kommunens tillstyrkande. De negativa bieffekter som diskuteras i föreliggande rapport visar på problem med den nuvarande lagstiftningen och kan tänkas utgöra möjliga områden för förbättringar. För att i detalj kunna fastställa precis *vilka* ändringar som bör göras krävs dock ytterligare utredningar av dessa effekter.

6 FÖRSLAG TILL YTTERLIGARE LÄSNING

Strax innan färdigställandet av föreliggande rapport publicerades två andra undersökningar som gjorts om det kommunala vetot. Branschorganisationen Svensk Vindenergi utförde en enkätundersökning bland sina medlemsföretag om hur kommuner använder bestämmelsen om kravet på kommunal tillstyrkan mot vindkraft (se *Kommunernas användning av vetot mot vindkraft*, Svensk Vindenergi, 2010b). I samband med detta bör nämnas att Svensk Vindenergi uttalat verkar för att bestämmelsen om krav på kommunal tillstyrkan ska tas bort (Svensk Vindenergis hemsida, 2010). Vidare presenterade Energimyndigheten en sammanställning av konsekvenser som bestämmelsen om tillstyrkan har gett upphov till. Energimyndighetens sammanställning baseras på erfarenheter från arbete med planerings- och tillståndsfrågor för vindkraft samt på en enkätundersökning i vilken miljöprövningsdelegationer och ett antal projektörer deltog (se *Sammanställning konsekvenser 16 kap. 4 § miljöbalken*, Energimyndigheten, 2010b).

Enligt den enkätundersökning som Svensk Vindenergi utförde ansåg ett stort antal av de deltagande projektörerna att det har blivit svårare att få tillstånd att bygga vindkraft sedan lagändringarna infördes. Dessutom framgår att kommuner ibland ställer krav på något slags motprestation från projektörerna, som exempelvis bygdepeng. Enligt Energimyndighetens sammanställning anser representanter från vindkraftsbranschen och berörda myndigheter att det befintliga regelverket är bristfälligt och upplevs som ineffektivt och rättsosäkert. I sammanställningen dras slutsatsen att tillämpningen av den nu rådande lagstiftningen har resulterat i att prövning av vindkraft har försvårats, och Energimyndigheten gör bedömningen att sammanställningen redovisar starka skäl för att bestämmelsen om krav på kommunal tillstyrkan bör ses över.

Svensk Vindenergis och Energimyndighetens undersökningar pekar alltså i samma riktning som föreliggande rapport. Detta är intressant inte minst med tanke på att metoderna för hur de tre olika undersökningarna utförts skiljer sig åt. Slutsatserna i föreliggande rapport baseras på en kvalitativ intervjustudie, slutsatserna i Svensk Vindenergis undersökning baseras på en enkätundersökning och slutsatserna i Energimyndighetens sammanställning baseras dels på en enkätstudie och dels på Energimyndighetens egna erfarenheter från arbete med planerings- och tillståndsfrågor. Svensk Vindenergis och Energimyndighetens undersökningar utgör ett intressant komplement till föreliggande rapport, och läsaren uppmanas att även ta del av dessa.

7 REFERENSER

7.1 RAPPORTER, STATISTIK M.M.

- Boverket (2009), *Vindkraftshandboken – Planering och prövning av vindkraftverk på land och i kustnära vattenområden*, tillgänglig den 11 juni 2010 på <http://www.boverket.se/Global/Webbokhandel/Dokument/2009/Vindkraftshandbo ken.pdf>
- Energimyndigheten (2007), *Nytt planeringsmål för vindkraften år 2020*, Energimyndigheten, tillgänglig den 14 juli 2010 på http://213.115.22.116/System/ViewResource.aspx?p=Energimyndigheten&rl=default/Resources/Permanent/Static/375c52d19c3f49d2b8b5821f2d937057/ER2007_45w.pdf
- Energimyndigheten (2009), *Uppdrag att föreslå nya kvoter i elcertifikatsystemet*, tillgänglig den 2 december 2010 på <http://www.energimyndigheten.se/Global/Press/Pressmeddelanden/ER2009%2029W%20f%C3%B6rslag%20p%C3%A5%20nya%20kvoter%20i%20elcertifikatsy stemet.pdf>
- Energimyndigheten (2010a), *Vindkraftsstatistik 2009*, tillgänglig den 27 november 2010 på <http://www.energimyndigheten.se/Global/Press/Pressmeddelanden/Vindkraftsstati stik%202009.pdf>
- Energimyndigheten (2010b), *Sammanställning konsekvenser 16 kap. 4 § miljöbalken*, publicerad den 7 december 2010, tillgänglig den 3 januari 2011 på http://www.natverketforvindbruk.se/Global/Planering_tillstand/Sammanst%C3%A4llning%2016%20%20kap%204%20%20C2%A7%20%20milj%C3%B6balk.pdf
- EWEA (2010), *Wind in power - 2009 European statistics*, European Wind Energy Association, publicerad i februari 2010, tillgänglig den 27 november 2010 på http://www.ewea.org/fileadmin/ewea_documents/documents/statistics/100401_Ge neral_Stats_2009.pdf
- Länsstyrelsen i Skåne län (2009), *Handläggning av en tillståndsansökan för vindkraft enligt 9 kap miljöbalken*, publicerad 8 september 2009, tillgänglig den 13 december 2010 på http://www.lansstyrelsen.se/NR/rdonlyres/FD3640B3-3927-433C-867A-D7A2B87E282B/0/Tillstandsprocessen_20090908.pdf
- Naturvårdsverket (2006), *Vindkraftverk på land*, publicerad december 2006, tillgänglig den 3 december 2010 på <http://www.naturvardsverket.se/Documents/publikationer/620-8281-7.pdf>
- Svensk Vindenergi (2010a), *Vindkraftstatistik*, publicerad den 15 augusti 2010, tillgänglig den 2 december 2010 på http://www.svenskvindenergi.org/files/Statistik_vindkraft2010_rev.pdf
- Svensk Vindenergi (2010b), *Kommunernas användning av vetot mot vindkraft*, publicerad i december 2010, tillgänglig den 3 januari 2011 på

http://www.svenskvindenergi.org/files/PM_Svensk_Vindenergis_enkat_om_vetot.pdf

7.2 ARTIKLAR

- E24 (2010), ”Fiasko för vindkraftslag”, publicerad den 11 augusti 2010, tillgänglig den 27 november 2010 på http://www.e24.se/business/ravaror/inte-mer-vindkraft-trots-att-ny-lag-skulle-underlatta-byggen_2228439.e24
- Ny Teknik (2009), ”Strid om kommunalt vindkraftveto”, publicerad den 20 april 2009, tillgänglig den 27 november 2010 på http://www.nyteknik.se/nyheter/it_telekom/allmant/article261035.ece
- Svenska Dagbladet (2010), ”Tar betalt för vindkraft - ja”, publicerad den 10 augusti 2010, tillgänglig den 27 november 2010 på http://www.svd.se/naringsliv/nyheter/tar-betalt-for-vindkraft-ja_5112591.svd
- Sveriges Radio (2010), ”Kommuner som sinkar vindkraft varnas”, publicerad den 16 mars 2010, tillgänglig den 11 januari 2011 på <http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=83&artikel=3561411>

7.3 HEMSIDOR

- Boverkets hemsida (2009a), ”Översiktsplanering en kommunal angelägenhet”, senast granskad den 2 mars 2009, tillgänglig den 5 juli 2010 på <http://www.boverket.se/Planera/Kommunal-planering/Oversiktsplanering/>
- Boverkets hemsida (2009b), ”Detaljplanen – ett verktyg för förändringar”, senast granskad den 24 mars 2009, tillgänglig den 7 oktober 2010 på <http://www.boverket.se/Planera/Kommunal-planering/Detaljplanering/>
- Boverkets hemsida (2009c), ”Mer om detaljplanen”, senast granskad den 24 mars 2009, tillgänglig den 7 oktober 2010 på <http://www.boverket.se/Planera/Kommunal-planering/Detaljplanering/Mer-om-detaljplanen/>
- Boverkets hemsida (2009d), ”Riksintressen är nationellt betydelsefulla områden”, senast granskad den 23 mars 2009, tillgänglig den 13 juli 2010 på <http://www.boverket.se/Planera/Nationell-planering/Riksintressen/>
- Boverkets hemsida (2010a), ”Fördjupning av och tillägg till översiktsplanen”, senast granskad den 5 mars 2010, tillgänglig den 7 oktober 2010 på <http://www.boverket.se/Planera/Kommunal-planering/Oversiktsplanering/Tillagg-till-oversiktsplaner/>
- Boverkets hemsida (2010b), ”Möjlighet att planera för vindkraft med statligt stöd”, senast granskad den 6 december 2010, tillgänglig den 8 december 2010 på <http://www.boverket.se/Bidrag--Stod/Planeringsstod/>

- Energimyndighetens hemsida (2008a), ”Mål för utbyggnaden”, publicerad den 14 januari 2008, senast uppdaterad den 12 februari 2010, tillgänglig den 7 juni 2010 på <http://www.energimyndigheten.se/sv/Om-oss/Var-verksamhet/Framjande-av-vindkraft1/Mal-och-forutsattningar/>
- Energimyndighetens hemsida (2008b), ”Installerad effekt och antal vindkraftverk i respektive län, år 2009”, publicerad den 18 december 2008, senast ändrad den 21 april 2009, tillgänglig den 29 oktober 2010 på <http://www.energimyndigheten.se/sv/Energifakta/Statistik/vindkraftsstatistik/Installerad-effekt-och-antal-vindkraftverk-i-respektive-lan-ar-2007/>
- Energimyndighetens hemsida (2008c), ”De 20 kommuner med mest installerad effekt samt antal vindkraftverk, år 2009”, publicerad den 18 december 2008, senast ändrad den 7 april 2010, tillgänglig den 29 oktober 2010 på <http://www.energimyndigheten.se/sv/Energifakta/Statistik/vindkraftsstatistik/De-20-kommunerna-med-mest-installerad-effekt-samt-antal-vindkraftverk-ar-2007/>
- Energimyndighetens hemsida (2008d), ”Riksintressen för vindbruk”, publicerad den 14 januari 2008, senast ändrad den 30 november 2009, tillgänglig den 9 juli 2010 på <http://www.energimyndigheten.se/sv/om-oss/var-verksamhet/framjande-av-vindkraft1/bygga-vindkraftverk-/riksintresse-vindbruk-/>
- Energimyndighetens hemsida (2008e), ”Vindkartering”, publicerad den 14 januari 2008, senast ändrad den 8 februari 2010, tillgänglig den 12 juli 2010 på <http://www.energimyndigheten.se/sv/Om-oss/Var-verksamhet/Framjande-av-vindkraft1/Vindkartering/>
- Energimyndighetens hemsida (2010), ”Statistiken i siffror, augusti 2010”, tillgänglig den 27 november 2010 på <http://www.energimyndigheten.se/Global/Energifakta/officiell%20statistik/Vindkraft-2010-statistik.xls>
- EU-upplysningens hemsida (2010a), ”Om EU:s rättsakter och andra dokument”, senast granskad 23 april 2010, tillgänglig den 5 augusti 2010 på <http://www.eu-upplysningen.se/Lagar-och-regler/Om-rattsakterna/>
- EU-upplysningens hemsida (2010b), ”Fri rörlighet”, senast granskad den 3 maj 2010, tillgänglig den 5 augusti 2010 på <http://www.eu-upplysningen.se/Amnesomraden/Fri-rorlighet/>
- EWEA:s hemsida (2010), ”New league table shows wind farm consent times across EU27”, publicerad den 22 april 2010, tillgänglig den 27 november 2010 på [http://www.ewea.org/index.php?id=60&no_cache=1&tx_ttnews\[tt_news\]=1834&tx_ttnews\[backPid\]=259&cHash=9990ca46ca32bbe9a1bacb223fecbea4](http://www.ewea.org/index.php?id=60&no_cache=1&tx_ttnews[tt_news]=1834&tx_ttnews[backPid]=259&cHash=9990ca46ca32bbe9a1bacb223fecbea4)
- Gotlands länsstyrelses hemsida (2009), ”Ordlista samhällsplanering”, senast uppdaterad den 12 februari 2009, tillgänglig den 23 november 2010 på <http://www.lansstyrelsen.se/gotland/amnen/Samhallsplanering/ordlista.htm>
- Nationalencyklopedins hemsida (2010a), ”territorialgräns”, tillgänglig den 12 juli 2010 på <http://www.ne.se.ludwig.lub.lu.se/lang/territorialgr%C3%A4ns>

- Nationalencyklopedins hemsida (2010b), ”ekonomisk zon”, tillgänglig den 12 juli 2010 på <http://www.ne.se.ludwig.lub.lu.se/ekonomisk-zon>
- Nationalencyklopedins hemsida (2010c), ”gräns”, tillgänglig den 12 oktober 2010 på <http://www.ne.se.ludwig.lub.lu.se/lang/gr%C3%A4ns>
- Naturvårdsverkets hemsida (2009), ”Nya regler för att förenkla handläggningen av vindkraftanläggningar”, senast uppdaterad den 7 september 2009, tillgänglig den 9 juni 2010 på <http://www.naturvardsverket.se/sv/Verksamheter-med-miljopaverkan/Energi/Vindkraft/Planering-och-provning-av-vindkraft/Nya-regler-for-att-forenkla-handlaggningen-av-vindkraftanlaggningar/>
- Regeringskansliets hemsida (2006), ”Förnybar energi”, publicerad 7 oktober 2006, senast uppdaterad 1 juli 2010, tillgänglig den 2 december 2010 på <http://www.regeringen.se/sb/d/2448>
- Regeringskansliets hemsida (2009a), ”Prövning av vindkraft”, publicerad den 1 april 2009, tillgänglig den 7 juni 2010 på <http://www.regeringen.se/sb/d/11839/a/123689#item123687>
- Regeringskansliets hemsida (2009b), ”Utbyggnaden av vindkraft”, publicerad den 12 februari 2009, senast uppdaterad den 1 oktober 2009, tillgänglig den 7 juni 2010 på <http://www.regeringen.se/sb/d/2448/a/120444>
- Svensk Vindenergis hemsida (2010), ”Om Svensk Vindenergi”, tillgänglig den 3 januari 2011 på <http://www.svenskvindenergi.org/?p=3>
- Sveriges riksdags hemsida (2009), ”Näringsutskottets betänkande 2008/09:NU25”, tillgänglig den 9 juni 2010 på <http://www.riksdagen.se/Webbnav/index.aspx?nid=3120&doktyp=betankande&bet=2008/09:NU25>
- Vindlovs hemsida (2009a), ”Detaljplan”, publicerad den 29 juni 2009, senast ändrad den 21 januari 2010, tillgänglig den 8 oktober 2010 på <https://www.vindlov.se/sv/Steg-for-steg/Stora-anlaggningar/Provningsprocessen/Detaljplan/>
- Vindlovs hemsida (2009b), ”Översiktsplanering för vindkraft”, publicerad den 20 oktober 2009, senast ändrad den 22 januari 2010, tillgänglig den 21 juli 2010 på <https://www.vindlov.se/sv/Lagar--regler/Lagar-forordningar--foreskrifter/Plan--och-bygglagen/Oversiktsplan/Oversiktsplanering-for-vindkraft/>
- Vindlovs hemsida (2009c), ”Miljöbalken”, publicerad den 26 augusti 2009, senast ändrad den 22 januari 2010, tillgänglig den 5 augusti 2010 på <https://www.vindlov.se/sv/Lagar--regler/Lagar-forordningar--foreskrifter/Miljobalken/>
- Vindlovs hemsida (2009d), ”Plan- och bygglagen”, publicerad den 26 augusti 2009, senast ändrad den 22 januari 2010, tillgänglig den 5 augusti 2010 på <https://www.vindlov.se/sv/Lagar--regler/Lagar-forordningar--foreskrifter/Plan--och-bygglagen/>

- Vindlovs hemsida (2009e), ”Miljöbalksanmälan”, publicerad den 29 juni 2009, senast ändrad den 21 januari 2010, tillgänglig den 25 oktober 2010 på <https://www.vindlov.se/Steg-for-steg/Medelstora-anlaggningar/Provningsprocessen/Miljobalksanmalan/>
- Vindlovs hemsida (2009f), ”Tidig kontakt med kommunal miljönämnd”, publicerad den 29 juni 2009, senast ändrad den 21 januari 2010, tillgänglig den 25 oktober 2010 på <https://www.vindlov.se/Steg-for-steg/Medelstora-anlaggningar/Provningsprocessen/Miljobalksanmalan/Tidig-kontakt-med-kommunal-miljonamnd/>
- Vindlovs hemsida (2009g), ”Anmälan”, publicerad den 29 juni 2009, senast ändrad den 21 januari 2010, tillgänglig den 25 oktober 2010 på <https://www.vindlov.se/Steg-for-steg/Medelstora-anlaggningar/Provningsprocessen/Miljobalksanmalan/Anmalan/>
- Vindlovs hemsida (2009h), ”Remiss & Yttrande”, publicerad den 29 juni 2009, senast ändrad den 21 januari 2010, tillgänglig den 25 oktober 2010 på <https://www.vindlov.se/Steg-for-steg/Medelstora-anlaggningar/Provningsprocessen/Miljobalksanmalan/Remiss--Yttrande/>
- Vindlovs hemsida (2009i), ”Beslut”, publicerad den 29 juni 2009, senast ändrad den 21 januari 2010, tillgänglig den 25 oktober 2010 på <https://www.vindlov.se/Steg-for-steg/Medelstora-anlaggningar/Provningsprocessen/Miljobalksanmalan/Beslut/>
- Vindlovs hemsida (2009j), ”Bygglov och förhandsbesked”, publicerad den 29 juni 2009, senast ändrad den 21 januari 2010, tillgänglig den 25 oktober 2010 på <https://www.vindlov.se/sv/Steg-for-steg/Medelstora-anlaggningar/Provningsprocessen/Bygglov-och-forhandsbesked/>
- Vindlovs hemsida (2009k), ”Tidig kontakt med kommunal byggnadsnämnd” publicerad den 29 juni 2009, senast ändrad den 21 januari 2010, tillgänglig den 25 oktober 2010 på <https://www.vindlov.se/Steg-for-steg/Medelstora-anlaggningar/Provningsprocessen/Bygglov-och-forhandsbesked/Tidig-kontakt-med-miljo---halsoskyddsnamnden/>
- Vindlovs hemsida (2009l), ”Ansökan”, publicerad den 29 juni 2009, senast ändrad den 21 januari 2010, tillgänglig den 25 oktober 2010 på <https://www.vindlov.se/Steg-for-steg/Medelstora-anlaggningar/Provningsprocessen/Bygglov-och-forhandsbesked/Ansokan/>
- Vindlovs hemsida (2009m), ”Remiss & Yttrande”, publicerad den 29 juni 2009, senast ändrad den 21 januari 2010, tillgänglig den 25 oktober 2010 på <https://www.vindlov.se/Steg-for-steg/Medelstora-anlaggningar/Provningsprocessen/Bygglov-och-forhandsbesked/Remiss--Yttrande/>
- Vindlovs hemsida (2009n), ”Beslut”, publicerad den 29 juni 2009, senast ändrad den 21 januari 2010, tillgänglig den 25 oktober 2010 på

- <https://www.vindlov.se/Steg-for-steg/Medelstora-anlaggningar/Provningsprocessen/Bygglov-och-forhandsbesked/Beslut/>
- Vindlovs hemsida (2009o), ”Miljöbalkstillstånd”, publicerad den 29 juni 2009, senast ändrad den 21 januari 2010, tillgänglig den 25 oktober 2010 på <https://www.vindlov.se/Steg-for-steg/Stora-anlaggningar/Provningsprocessen/Miljobalkstillstand/>
 - Vindlovs hemsida (2009p), ”Samråd”, publicerad den 29 juni 2009, senast ändrad den 21 januari 2010, tillgänglig den 25 oktober 2010 på <https://www.vindlov.se/Steg-for-steg/Stora-anlaggningar/Provningsprocessen/Miljobalkstillstand/Samrad/>
 - Vindlovs hemsida (2009q), ”MKB”, publicerad den 29 juni 2009, senast ändrad den 21 januari 2010, tillgänglig den 25 oktober 2010 på <https://www.vindlov.se/Steg-for-steg/Stora-anlaggningar/Provningsprocessen/Miljobalkstillstand/MKB/>
 - Vindlovs hemsida (2009r), ”Ansökan om tillstånd”, publicerad den 29 juni 2009, senast ändrad den 21 januari 2010, tillgänglig den 25 oktober 2010 på <https://www.vindlov.se/Steg-for-steg/Stora-anlaggningar/Provningsprocessen/Miljobalkstillstand/Ansokan-om-tillstand/>
 - Vindlovs hemsida (2009s), ”Beslut”, publicerad den 29 juni 2009, senast ändrad den 21 januari 2010, tillgänglig den 25 oktober 2010 på <https://www.vindlov.se/Steg-for-steg/Stora-anlaggningar/Provningsprocessen/Miljobalkstillstand/Beslut/>
 - Vindlovs hemsida (2009t), ”Programskede”, publicerad den 29 juni 2009, senast ändrad den 21 januari 2010, tillgänglig den 25 oktober 2010 på <https://www.vindlov.se/Steg-for-steg/Stora-anlaggningar/Provningsprocessen/Detaljplan/Programskede/>
 - Vindlovs hemsida (2009u), ”Förslag till Detaljplan & MKB”, publicerad den 29 juni 2009, senast ändrad den 21 januari 2010, tillgänglig den 25 oktober 2010 på <https://www.vindlov.se/Steg-for-steg/Stora-anlaggningar/Provningsprocessen/Detaljplan/Forslag-till-Detaljplan--MKB/>
 - Vindlovs hemsida (2009v), ”Samråd & Utställning”, publicerad den 13 augusti 2009, senast ändrad den 21 januari 2010, tillgänglig den 25 oktober 2010 på <https://www.vindlov.se/Steg-for-steg/Stora-anlaggningar/Provningsprocessen/Detaljplan/Samrad--Utstallning/>
 - Vindlovs hemsida (2009w), ”Beslut”, publicerad den 13 augusti 2009, senast ändrad den 21 januari 2010, tillgänglig den 25 oktober 2010 på <https://www.vindlov.se/Steg-for-steg/Stora-anlaggningar/Provningsprocessen/Detaljplan/Beslut/>

7.4 PROPOSITIONER, DIREKTIV OCH LAGTEXT

- BFS 2007:13, *Boverkets föreskrifter om stöd till planeringsinsatser för vindkraft*
- Bilaga till SFS 1998:899, *Förteckning över verksamheter som är tillstånds- eller anmälningspliktiga*
- Dir. 2007:184, *Tilläggsdirektiv till Miljöprocessutredningen (M 2007:04)*
- Prop. 2008/09:146, *Regeringens proposition 2008/09:146 Prövning av vindkraft*
- Prop. 2008/09:163, *Regeringens proposition 2008/09:163 En sammanhållen klimat- och energipolitik – Energi*
- SFS 1987:10, *Plan- och bygglag (1987:10)*
- SFS 1997:857, *Ellag (1997:857)*
- SFS 1998:808, *Miljöbalk (1998:808)*
- SFS 1998:905, *Förordning (1998:905) om miljökonsekvensbeskrivningar*
- SFS 2007:160, *Förordning (2007:160) om stöd till planeringsinsatser för vindkraft*
- SFS 2009:863, *Förordning om ändring i förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd*
- SFS 2009:864, *Förordning om ändring i förordningen (1998:905) om miljökonsekvensbeskrivningar*
- SOU 2008:86, *Prövning av vindkraft*

7.5 KONTAKTER

- Peggy Lerman, Lagtolken AB, korrespondens via e-post den 17 november 2010

7.6 INTERVJUER

7.6.1 Kommuner

- Anna-Carin Karlsson, miljö- och hälsoskyddsinspektör, miljökontoret, Laholms kommun, intervju per telefon den 30 augusti 2010
- Ingvar Olofsson, kommunbiolog/miljöinspektör, samhällsbyggnadsförvaltningen, miljöavdelningen, Tanums kommun, intervju per telefon den 16 augusti 2010
- Johan Risholm, planarkitekt och avdelningschef, stadsbyggnadskontoret i Falkenbergs kommun, intervju per telefon den 8 september 2010
- Kenneth Kallin, handläggare, miljöavdelningen i Eslövs kommun, intervju per telefon den 2 september 2010

7.6.2 Länsstyrelser

- Anna-Lena Olsson, miljöhandläggare, länsstyrelsen i Hallands län, intervju per telefon den 18 augusti 2010
- Charlotte Jönsson, miljöhandläggare, miljöskydds enheten samhälle, länsstyrelsen i Skåne län, intervju per telefon den 6 september 2010
- Jörgen Hammarström, biträdande miljöskydds direktör, miljöskydds enheten, länsstyrelsen i Västra Götalands län, intervju per telefon den 20 augusti 2010
- Mehdi Vaziri, handläggare och arkitekt samt planeringsansvarig för vindbruket i Västra Götalands län, intervju per telefon den 17 augusti 2010

7.6.3 Projektörer

- Agneta Wieslander, miljöjurist, Vattenfall Vindkraft AB, intervju per telefon den 31 augusti 2010
- Anders Fredriksson, projektledare, Södra Statkraft Vindkraft Utveckling AB, skriftliga svar den 7 september 2010
- Anna Gunnarsson, projektör, Eolus Vind AB, intervju per telefon den 26 augusti 2010
- Arvid Lökken, arbetade förut som projektledare på HS Kraft AB, arbetar nu med asset management på Grontmij AB, intervju per telefon den 24 augusti 2010
- Lars Fröding, ansvarig för tillstånd och detaljplanering, Arise Windpower AB, intervju per telefon den 27 augusti 2010
- Lise Toll, projektutvecklare, E.ON Vind Sverige AB, intervju per telefon den 8 september 2010
- Malin Hillström, ansvarig för miljö- och tillståndsfrågor, Statkraft Sverige AB, Vind, intervju per telefon den 30 augusti 2010
- Maria Norrflod, projektledare, NV Nordisk Vindkraft AB, intervju per telefon den 26 augusti 2010
- Matilda Afzelius, miljöjurist, Stena Renewable AB, intervju per telefon den 19 augusti 2010
- Paul Stormoen, ansvarig för projektutveckling, O2, intervju per telefon den 3 september 2010

8 BILAGOR

8.1 INTERVJUMALL – KOMMUNER

Inledning

Vilka är dina huvudsakliga arbetsuppgifter inom kommunen?

Vilka generella utmaningar/svårigheter i samband med prövning av vindkraft ställs kommunen inför?

Huvuddel

Syftet med ändringarna av reglerna för prövning av vindkraft var att "...underlätta utbyggnaden av vindkraft samtidigt som kraven på en rättssäker och omsorgsfull prövning inte minskar."¹ Enligt den nya lagstiftningen krävs det inte bygglov ifall en vindkraftsanläggning omfattas av tillstånd enligt miljöbalken.² Dessutom gäller nya gränser för när krav på bygglov samt tillstånds- och anmälningsplikt för vindkraft infaller. Vidare har det även införts en ny bestämmelse i miljöbalken som innebär att tillstånd till en vindkraftsanläggning endast får ges ifall den kommun i vilken anläggningen avses uppföras har tillstyrkt detta.³

Ansåg ni, före det att ändringarna infördes, att de var nödvändiga?

Vilka effekter har lagändringarna medfört för kommunens del? Vad innebär detta för kommunens del?

Tycker ni att syftet med lagändringarna kan anses ha uppfyllts? Varför/varför inte?

Upplever ni att lagändringarna har gett upphov till icke avsedda effekter? I så fall vilka, och vad innebär de för kommunens del?

Hur har ni inom kommunen förändrat ert agerande under tillståndsprocesser efter införandet av de nya bestämmelserna? Vad innebär detta för kommunens del?

Anser ni att införandet av de nya bestämmelserna medfört att vindkraftsprojektörer förändrat sitt agerande och/eller attityder under tillståndsprocesser? I så fall på vilket sätt, och vad innebär detta för kommunens del?

¹ Prop. 2008/09:146, *Regeringens proposition 2008/09:146 Prövning av vindkraft*

² SFS 1987:10, *Plan- och bygglag*

³ Naturvårdsverkets hemsida (2009), "Nya regler för att förenkla handläggningen av vindkraftsanläggningar", senast uppdaterad den 7 september 2009, tillgänglig den 12 augusti 2010 på <http://www.naturvardsverket.se/sv/Verksamheter-med-miljopaverkan/Energi/Vindkraft/Planering-och-provning-av-vindkraft/Nya-regler-for-att-forenkla-handlaggningen-av-vindkraftanlaggningar/>

Upplever ni att kraven på vindkraftsprojektörer har förändrats efter införandet av de nya bestämmelserna (gällande exempelvis omfattning/innehåll på miljökonsekvensbeskrivningar, samrådsförfaranden etc.)? I så fall hur, och vad innebär detta för kommunens del?

Kan ni ge något förslag på hur man eventuellt skulle kunna förändra reglerna på ett sätt som medför att syftet med dem bättre kan uppnås?

Har ni något förslag på andra åtgärder som regeringen kan ta till för att underlätta för utbyggnaden av vindkraft?

Kan ni ge något exempel taget från verkligheten på då de nyinförda bestämmelserna gett upphov till positiva/negativa effekter?

Avrundning

Har ni någon generell slutkommentar om lagändringens betydelse för kommunen?

Är det något ytterligare som ni anser att vi bör ta upp under intervjun?

8.2 INTERVJUMALL – LÄNSSTYRELSER

Inledning

Vilka är dina huvudsakliga arbetsuppgifter inom länsstyrelsen?

Vilka generella utmaningar/svårigheter i samband med prövning av vindkraft ställs länsstyrelsen inför?

Huvuddel

Syftet med ändringarna av reglerna för prövning av vindkraft var att "...underlätta utbyggnaden av vindkraft samtidigt som kraven på en rättssäker och omsorgsfull prövning inte minskar."¹ Enligt den nya lagstiftningen krävs det inte bygglov ifall en vindkraftsanläggning omfattas av tillstånd enligt miljöbalken.² Dessutom gäller nya gränser för när krav på bygglov samt tillstånds- och anmälningsplikt för vindkraft infaller. Vidare har det även införts en ny bestämmelse i miljöbalken som innebär att tillstånd till en vindkraftsanläggning endast får ges ifall den kommun i vilken anläggningen avses uppföras har tillstyrkt detta.³

Ansåg ni, före det att ändringarna infördes, att de var nödvändiga?

Vilka effekter har lagändringarna medfört för länsstyrelsens del? Vad innebär detta för er som myndighet?

Anser ni att syftet med lagändringarna kan anses ha uppfyllts? Varför/varför inte?

Upplever ni att lagändringarna har gett upphov till icke avsedda effekter? I så fall vilka, och vad innebär de för er som myndighet?

Hur har ni i egenskap av myndighet förändrat ert agerande under tillståndsprocesser efter införandet av de nya bestämmelserna (exempelvis till vad ni avsätter mest resurser, tidsåtgång etc.)? Vad innebär detta för er som myndighet?

Anser ni att kommuner har använt de nya bestämmelserna på avsett sätt? Om inte, varför och vad innebär det för er som myndighet?

Upplever ni att olika kommuner tillämpar de nya bestämmelserna på olika sätt?

Anser ni att införandet av de nya bestämmelserna medfört att vindkraftsprojektörer förändrat sitt agerande och/eller attityder under tillståndsprocesser? I så fall på vilket sätt, och vad innebär detta för er som myndighet?

¹ Prop. 2008/09:146, *Regeringens proposition 2008/09:146 Prövning av vindkraft*

² SFS 1987:10, *Plan- och bygglag*

³ Naturvårdsverkets hemsida (2009), "Nya regler för att förenkla handläggningen av vindkraftanläggningar", senast uppdaterad den 7 september 2009, tillgänglig den 12 augusti 2010 på <http://www.naturvardsverket.se/sv/Verksamheter-med-miljopaverkan/Energi/Vindkraft/Planering-och-provning-av-vindkraft/Nya-regler-for-att-forenkla-handlaggningen-av-vindkraftanlaggningar/>

Upplever ni att kraven på vindkraftsprojektörer har förändrats efter införandet av de nya bestämmelserna (gällande exempelvis omfattning/innehåll på miljökonsekvensbeskrivning, samrådsförfaranden etc.)? I så fall hur, och vad innebär detta för er som myndighet?

Kan ni ge något förslag på hur man eventuellt skulle kunna förändra reglerna på ett sätt som medför att syftet med dem bättre kan uppnås?

Har ni något förslag på andra åtgärder som regeringen kan ta till för att underlätta för utbyggnaden av vindkraft?

Kan ni ge något exempel taget från verkligheten på då de nyinförda bestämmelserna gett upphov till positiva/negativa effekter?

Avrundning

Har ni någon generell slutkommentar om lagändringens betydelse för er som myndighet?

Är det något ytterligare som ni anser att vi bör ta upp under intervjun?

8.3 INTERVJUMALL – PROJEKTÖRER

Inledning

Vilka är dina huvudsakliga arbetsuppgifter?

Hur skulle du beskriva företagets huvudverksamhet?

Var någonstans i Sverige har ni som företag varit mest aktiva med projektering av vindkraft?

Vilken är den största utmaningen gällande vindkraftsprojektering som ni som företag ställs inför?

Vilken är den största utmaningen i samband med tillståndsprocessen?

Tycker ni att det generellt är svårt att få tillstånd att uppföra vindkraftverk?

Huvuddel

Syftet med ändringarna av reglerna för prövning av vindkraft var att "...underlätta utbyggnaden av vindkraft samtidigt som kraven på en rättssäker och omsorgsfull prövning inte minskar."¹ Enligt den nya lagstiftningen krävs det inte bygglov ifall en vindkraftsanläggning omfattas av tillstånd enligt miljöbalken.² Dessutom gäller nya gränser för när krav på bygglov samt tillstånds- och anmälningsskyldighet för vindkraft infaller. Vidare har det även införts en ny bestämmelse i miljöbalken som innebär att tillstånd till en vindkraftsanläggning endast får ges ifall den kommun i vilken anläggningen avses uppföras har tillstyrkt detta.³

Ansåg ni, före det att ändringarna infördes, att de var nödvändiga?

Anser ni att lagändringarna medfört några för er positiva effekter? I så fall vilka, och vad innebär detta för er som vindkraftsprojektörer?

Anser ni att lagändringarna medfört några för er negativa effekter? I så fall vilka, och vad innebär detta för er som vindkraftsprojektörer?

Tycker ni att syftet med lagändringarna kan anses ha uppfyllts? Varför/varför inte?

Upplever ni att lagändringarna har gett upphov till icke avsedda effekter? I så fall vilka, och vad innebär de för er som projektörer?

¹ Prop. 2008/09:146, *Regeringens proposition 2008/09:146 Prövning av vindkraft*

² SFS 1987:10, *Plan- och bygglag*

³ Naturvårdsverkets hemsida (2009), "Nya regler för att förenkla handläggningen av vindkraftsanläggningar", senast uppdaterad den 7 september 2009, tillgänglig den 12 augusti 2010 på <http://www.naturvardsverket.se/sv/Verksamheter-med-miljopaverkan/Energi/Vindkraft/Planering-och-provning-av-vindkraft/Nya-regler-for-att-forenkla-handlaggningen-av-vindkraftsanlaggningar/>

Upplever ni att kraven på er som vindkraftsprojektörer har förändrats efter införandet av de nya bestämmelserna (gällande exempelvis omfattning/innehåll på miljökonsekvensbeskrivning, samrådsförfaranden etc.)? I så fall hur, och vad innebär detta för er som vindkraftsprojektörer?

Har ni till följd av de nya bestämmelserna förändrat ert agerande under tillståndsprocesser (exempelvis gällande till vad ni avsätter mest resurser, tidsåtgång etc.)? I så fall på vilket sätt, och vad innebär detta för er som vindkraftsprojektörer?

Har ni till följd av de nya bestämmelserna

- tillsatt nya funktioner inom företaget?
- utdelat nya ansvar?
- förändrat era strategier för att få tillstånd?

Har ni till följd av de nya bestämmelserna förändrat ert agerande under andra delar av projekteringen än just tillståndsprocessen?

Anser ni att införandet av de nya bestämmelserna medfört att länsstyrelser förändrat sitt agerande och/eller attityder under tillståndsprocesser? I så fall på vilket sätt, och vad innebär detta för er som vindkraftsprojektörer?

Anser ni att kommuner har använt de nya bestämmelserna på avsett sätt? Om inte, varför och vad innebär det för er som vindkraftsprojektörer?

Upplever ni att olika kommuner tillämpar de nya bestämmelserna på olika sätt?

Anser ni att införandet av de nya bestämmelserna medfört att själva tillståndsprocessen har förändrats? I så fall på vilket sätt, och vad innebär detta för er som vindkraftsprojektörer?

Upplever ni att ekonomiska risker för er som vindkraftsprojektörer har förändrats till följd av de nya bestämmelserna, och i så fall hur?

Kan ni ge något förslag på hur man eventuellt skulle kunna förändra reglerna på ett sätt som medför att syftet med dem bättre kan uppnås?

Har ni något förslag på andra åtgärder som regeringen kan ta till för att underlätta för utbyggnaden av vindkraft?

Kan ni ge något exempel taget från verkligheten på då de nyinförda bestämmelserna gett upphov till positiva/negativa effekter?

Avrundning

Har ni någon generell slutkommentar om lagändringens betydelse för er som vindkraftsprojektörer?

Är det något ytterligare som ni anser att vi bör ta upp under intervjun?

8.4 GRUNDDATA TILL FIGUR 1

I tabell 3 och 4 nedan presenteras de data som användes för att skapa diagrammet i figur 1 ovan. Data är tagna från Energimyndighetens rapport *Vindkraftsstatistik 2009* (se Energimyndigheten, 2010a) samt från Svensk Vindenergis prognos (se Svensk Vindenergi, 2010a). I tabell 3 presenteras först hur många vindkraftverk och hur mycket installerad effekt det fanns i Sverige vid årsskiftet 2003/2004, och därefter presenteras hur mycket ytterligare effekt som installerades och hur många vindkraftverk som byggdes de följande åren.

Tabell 3. Data från Energimyndigheten, 2010a

	t.o.m. 2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
antal vindkraftverk	675	+76	+64	+53	+145	+148	+198
installerad effekt (MW)	404,5	+68,9	+58,3	+58,6	+241,8	+253,2	+362,9
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
elproduktion (GWh)	630	860	940	990	1430	2000	2490

Tabell 4. Data från Svensk Vindenergi, 2010a

	2010	2011
antal vindkraftverk vid slutet av året	1697	1950
installerad effekt vid slutet av året (MW)	2117	2674
elproduktion (GWh)	3250	4021

8.5 UTRÄKNINGAR

I räkneexemplet antas att man under tio år uteslutande bygger vindkraftverk på 2 MW som kan utnyttjas 2500 fullasttimmar om året.

$$\left. \begin{array}{l}
 \text{Fullasttimmar } h_f = 2500 \text{ h} \\
 \text{Effekt } P = 2 \text{ MW} \\
 \text{Total årsproduktion } \text{Prod}_{\text{tot}} = 9,25 \text{ TWh} \\
 \text{Antal vindkraftverk} = A \\
 \text{Prod}_{\text{tot}} = P \cdot h_f \cdot A
 \end{array} \right\} \Rightarrow A = \frac{\text{Prod}_{\text{tot}}}{P \cdot h_f} = \frac{9,25 \text{ TWh}}{2 \text{ MW} \cdot 2500 \text{ h}} = 1850 \text{ verk}$$

$$\left. \begin{array}{l}
 \text{Antal vindkraftverk} = 1850 \text{ verk} \\
 \text{Utbyggnadstid} = 10 \text{ år} = 3650 \text{ dagar} \\
 \text{Utbyggnadstakt } U = \frac{\text{Antal vindkraftverk}}{\text{Utbyggnadstid}}
 \end{array} \right\} \Rightarrow U = \frac{1850 \text{ verk}}{10 \text{ år}} = 185 \text{ verk/år} \approx 1 \text{ verk/2 dagar}$$

För att producera ytterligare 9,25 TWh per år behöver det alltså byggas 1850 vindkraftverk på 2 MW vardera som kan utnyttjas 2500 fullasttimmar om året. Att färdigställa så många verk på tio år hade inneburit att det skulle behöva byggas 185 nya verk om året, eller ca ett nytt verk varannan dag.

8.6 DETALJERAD SAMMANSTÄLLNING

I tabell 5 nedan ges en detaljerad sammanställning av synpunkter och kommentarer som framkom under intervjuerna. Sammanställningen avser inte spegla hur många som ansåg vad eller framförde det ena eller andra, utan är mest tänkt att ge en översiktlig bild av olika synpunkter och kommentarer som framkom under intervjuerna. Dessutom är den tänkt att möjliggöra parallella jämförelser av resultaten.

Tabell 5. Detaljerad sammanställning av intervjuer

	KOMMUNER	LÄNSSTYRELSER	PROJEKTÖRER
Utmaningar i samband med prövning/prövning/projektering och prövning	<ul style="list-style-type: none"> • Att väga synpunkter från allmänheten mot statens krav på vindkraftsutbyggnad • Att vindkraft har en jämförelsevis stor och diffus omgivningspåverkan vilket gör det svårare att uppskatta omgivningspåverkan 	<ul style="list-style-type: none"> • Att vindkraftsärenden är väldigt omfattande och skiljer sig mycket från andra ärenden eftersom vindkraft syns tydligt i landskapet och bl.a. byggs på jungfruliga marker där motstående intressen ofta kan råda • Att det vid samråd ofta kan uppstå frågor kring vad en ansökan bör innehålla • Att vid prövning göra avvägningar mellan ett stort antal motstående intressen 	<ul style="list-style-type: none"> • Att hitta områden som är lämpliga att bygga på • Att införskaffa kapital och att skapa långsiktig lönsamhet • Att skapa acceptans för vindkraften i samhället • Att skapa acceptans för projekten bland närboende och kommunpolitiker • Att förankra projekten hos de som kommer att beröras av dem • Att handläggningstider ofta är väldigt långa
Kändes lagändringarna nödvändiga?	<ul style="list-style-type: none"> • Nej, eftersom ifall det fanns en bra organisation inom kommunen så fungerade de gamla bestämmelserna bra och handläggningstiderna hos kommunen var inte särskilt långa före lagändringarna • Ja, i avseendet att det kändes motiverat att förtydliga vad som ska ingå i en anmälan och att ändra gränserna för B- och C-verksamhet • Svårt att svara "Ja" eller "Nej", men dubbelprövningen kändes onödig 	<ul style="list-style-type: none"> • Det behövdes någon form av förändring för att korta ner handläggningstiderna • De kändes motiverat att se över vad man kunde göra åt dubbelprövningen, eftersom denna ställde till problem och ofta tog lång tid 	<ul style="list-style-type: none"> • Ja, eftersom tillståndsprocessen behövde snabbas upp och eftersom dubbelprövningen kändes onödig
Effekter av lagändringarna	<ul style="list-style-type: none"> • Handläggning hanteras i större utsträckning av både miljö- och hälsoskyddsnämnden och kommunstyrelsen • Mer samarbete mellan miljö- och hälsoskyddsnämnden och planavdelningen 	<ul style="list-style-type: none"> • Vetot medför att det är svårare för länsstyrelsen att planera sitt arbete eftersom man får vänta på kommunernas yttranden • Vindkraftsbolag vill nu ha mer tid på sig för komplettering av ansökningar 	<ul style="list-style-type: none"> • Borttagandet av dubbelprövningen har lett till: <ul style="list-style-type: none"> - att kommuner har fått större förståelse för att detaljplan kanske inte behöver utföras - att det krävs mindre jobb för att sätta ihop ansökan • I de fall kommunen och den lokala opinionen är positiva till ett projekt

	<ul style="list-style-type: none"> • Mer samarbete mellan miljöavdelningen och byggavdelningen • Kommunledningen har fått bättre koll på vad som händer angående vindkraft • Stort antal bygglov i avvaktande på att vindkraftsplan ska bli klar • Vetot medför att det inte nödvändigtvis kommer att etableras vindkraft vid de bästa vindlägena utan istället där man är positiv till vindkraft • Förfarandet med vetot känns rättsosäkert (eftersom det inte behöver motiveras) och ligger på sätt och vis utanför lagstiftningen • Vetot kan styras av politiska intressen • Det har blivit svårt för projektörer att förutse om de kommer att få tillstånd • Det har blivit svårt för miljöavdelningen att ställa sig delvis negativ till projekt • Vetot har lett till att handläggningstiderna hos länsstyrelsen har ökat något 	<ul style="list-style-type: none"> • De nya gränserna i FMVH har medfört att: <ul style="list-style-type: none"> - länsstyrelsen har fått in många fler ärenden än förut - man har fått bättre koll på antalet vindkraftverk - det har blivit tydligare för projektörer vart de ska vända sig med ansökan • Eftersom kraven på ansökningshandlingar har ökat så har länsstyrelsen fått ta in mycket ny kunskap för att kunna utreda ärenden ordentligt • Inhämmandet av kommunens yttrande om tillstyrkan utgör en sorts bromskloss i handläggningen • Vetot har lett till att handläggningstiderna hos länsstyrelsen har ökat • Kommuner tillstyrker ibland endast på vissa villkor • Kommuner har avvaktat med att ge yttranden om tillstyrkan i väntan på att vindkraftsplaner ska färdigställas • Vetot medför att kommunen först kan vara positivt inställd till projekt för att i ett sent skede ändra inställning • Vetot medför att det nu är svårt att förutse utgången av tillståndsprocesser • Vetot medför att det blir en slags prövning inom kommunen iallafall 	<p>och då länsstyrelsen samtidigt ger tillstånd så går tillståndsprocessen nu något snabbare</p> <ul style="list-style-type: none"> • De ändrade bestämmelserna om när detaljplan ska krävas medför att kommuner visar en något minskad tendens att begära sådana • Införandet av vetot ledde till: <ul style="list-style-type: none"> - att tillståndsprocessen har blivit rättsosäker och svår att förutse - att man gick från en juridisk process till en politisk process - större osäkerhet eftersom projektörer kan få ett "Nej" i ett sent skede - att vissa kommuner har ställt krav på ekonomisk kompensation för att tillstyrka projekt • Vissa kommuner ställer villkor i samband med tillstyrkan • Vindkraft byggs nuförtiden möjligtvis i större utsträckning på platser där lokala politiker är positiva till vindkraft istället för på de platser som är lämpligast • Kommuner har börjat detaljstyra hur vindkraftsutbyggnaden inom den egna kommunen bör ske
<p>Om projektörer och kraven på dessa</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Vetot medför möjligtvis att projektörer nu i större utsträckning kontakter politiker och lobbar för att få igenom sina projekt • Projektörer: <ul style="list-style-type: none"> - är möjligtvis tidigare ute med att kontakta kommuner och andra berörda - har möjligtvis blivit bättre på att redan från 	<ul style="list-style-type: none"> • Projektörer: <ul style="list-style-type: none"> - undersöker nuförtiden kommuners planer i ett tidigare skede - försöker nuförtiden förankra projekten i kommunerna i större utsträckning - tar nuförtiden kontakt med kommuner i ett tidigare skede - tar nuförtiden oftare 	<ul style="list-style-type: none"> • Kraven har troligtvis inte ökat • Kravet på att verkligen ha en god kommunikation med kommunen har ökat • Vetot har lett till att kravet på att verkligen driva politisk lobbyverksamhet har ökat • Projektörer: <ul style="list-style-type: none"> - jobbar nu mer med informella kontakter och lobbying - tar nuförtiden tidigare kontakt med kommunen

	<p>början presentera projekten på rätt sätt</p> <ul style="list-style-type: none"> - får nu anpassa sig efter vilka områden som anses lämpliga för vindkraft 	<p>direktkontakt med kommuner efter det att ansökan har kommit in</p> <ul style="list-style-type: none"> - kan ha väntat med projekt i avvaktan på val i kommuner - har i vissa fall väntat med projekt i avvaktan på kommuners planer och/eller policys • I de fall kommuner ställer krav i samband med tillstyrkan kan kraven på projektörer växa väldigt snabbt, och detta är svårt för projektörer att förutse 	<ul style="list-style-type: none"> - har nuförtiden mer kontakt med kommunen
Om krav på ansökningshandlingar	<ul style="list-style-type: none"> • Kraven gällande ansökningshandlingar har inte ökat till följd av de nya bestämmelserna men till följd av: <ul style="list-style-type: none"> - att större och större verk byggs inom nya typer av områden - att handläggare får bättre och bättre kunskap 	<ul style="list-style-type: none"> • Kraven gällande ansökningshandlingar har inte ökat till följd av de nya bestämmelserna men till följd av: <ul style="list-style-type: none"> - vindkraftens utveckling - etablering inom nya typer av områden - ny kunskap hos länsstyrelsen - att vindkraft är ett känsligt ämne 	<ul style="list-style-type: none"> • Kraven gällande ansökningshandlingar har inte ökat till följd av de nya bestämmelserna men till följd av: <ul style="list-style-type: none"> - att vindkraften ifrågasätts mer och mer - att man hela tiden lär av varandra - att en länsstyrelse ibland kan kräva minst vad andra länsstyrelser har krävt i liknande ärenden
Kan syftet med lagändringarna anses vara uppfyllt?	<ul style="list-style-type: none"> • Ja, i avseendet att man nu undviker dubbelprövning • Ja, i avseendet att handläggning av anmälningsärenden har underlättats • Svårt att svara på, men det är inte säkert att man insåg vad införandet av vetot skulle kunna komma att innebära • Nej, eftersom det kommunala vetot motverkar syftet 	<ul style="list-style-type: none"> • Nej, eftersom det kommunala vetot har medfört att handläggningstider har ökat och att tillståndprocessen har blivit rättsosäker • Svårt att svara på, men sett ur ett planeringsperspektiv så är det bra att vetot infördes • Det är en fördel för projektörer att de nuförtiden slipper att betala avgift för bygglovsprövning • De ändrade bestämmelserna om när detaljplan ska krävas medför att tillståndprocesser ibland går snabbare 	<ul style="list-style-type: none"> • Prövning har i några fall gått smidigare till följd av att dubbelprövningen togs bort • Svårt att svara "Ja" eller "Nej", men de nya bestämmelserna kan skynda på tillståndprocessen i kommuner som är positivt inställda till vindkraft • Nej, eftersom: <ul style="list-style-type: none"> - tillståndprocessen inte har blivit snabbare - handläggningstider t.o.m. har blivit längre - vetot motverkar syftet - tillståndprocessen har blivit mindre rättssäker - det har blivit svårare att få tillstånd - tillståndprocessen fortfarande är lika omständlig i de fall man även får göra detaljplan
Förslag till förändring och åtgärder	<ul style="list-style-type: none"> • Kommunstyrelsen borde delegera till miljöavdelningen att besluta om tillstyrkan, eller så borde vetot tas 	<ul style="list-style-type: none"> • Möjligtvis att istället för vetot införa en bestämmelse om att tillstånd inte får lämnas ifall lokalisering väsentligen avviker från 	<ul style="list-style-type: none"> • Bestämmelsen om det kommunala vetot borde tas bort • Man borde följa Miljöprocessutredningens

	<p>bort helt</p> <ul style="list-style-type: none"> • De nya bestämmelserna bör få verka i ett par år, innan man ev. gör några förändringar • Inför mer resurser till överprövande instanser, eftersom överprövningen ofta tar lång tid • Boverkets stöd för att förbättra översiktsplaner borde bli större • Den hänsyn som ska tas till översiktsplaner bör stärkas 	<p>översiktsplan</p> <ul style="list-style-type: none"> • Någon form av översyn av det nya regelverket behöver utföras • Möjligtvis att begränsa vetot så att kommunen endast har vetorätt i de fall etablering planeras inom områden som inte pekats ut som lämpliga • Det borde framgå tydligare att vetot endast gäller själva lokaliseringen av verken • Regeringen borde informera mer om hur prövning av vindkraft ska hanteras och bedömas • Inför åtgärder för att förbättra ledningskapaciteten i landet 	<p>ursprungliga förslag</p> <ul style="list-style-type: none"> • Man skulle kunna gå tillbaka till det gamla regelverket • Förändra bestämmelsen om vetot så att: <ul style="list-style-type: none"> - kommunen ska motivera sitt beslut att inte tillstyrka - det är möjligt att överklaga - kommunen aktivt ska avstyrka istället för att aktivt tillstyrka - kommunen endast har vetorätt i de fall etablering planeras inom områden som pekats ut som olämpliga för vindkraft - kommunen ska tillstyrka i ett tidigare skede baserat på antal verk och lokalisering • Regeringen borde: <ul style="list-style-type: none"> - informera allmänhet, myndigheter och organisationer bättre - tydligare markera att förnybar energi ska utgöra en betydande del av den svenska energimixen - sätta in åtgärder för att snabba på överprövningar - införa lokala planerings- och produktionsmål för vindkraft - sätta mer press på nätbolagen att bygga ut stamnätet - reglera försvarsmaktens möjlighet att påverka tillståndsärenden
--	---	--	---

**LUNDS
UNIVERSITET**
Lunds Tekniska Högskola